

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА, ЯКІ СВОЇМИ ОГОЛОШЕННЯМИ ПІДТРІМУЮТЬ «ДОРОГОВКАЗ»

КНИГАРНЯ “АРКА”

Мрп. В. Кліш   **Ст. Рошко**
575 Queen Street West — Tel.: EM 6-7061

DNIPRO FUEL OIL LTD.

2174 Dundas St. W., Toronto, Tel.: 537-2160

Українське Похоронне Заведення

R. CHOLKAN & CO. LTD.

366 Bathurst St. — Tel.: 368-8655
92 Annette St. (at Keele) Toronto Tel.: 762-8141

Realtors — Insurance Agents

ALPHA FURNITURE CO. LTD.
власники:
Ярослава і Михайло Шафранюки
735 Queen St. W. — Tel.: 363-9637
1042 Bloor St. W., Toronto, Tel.: 531-5133

ALBERTA FUEL OIL LIMITED

278 Bathurst St., Toronto 2B, Tel.: EM 2-3224

24-годинна обслуга
Перша Українська Самостійна фірма
достави опалової оліви.

THE FUTURE BAKERY CO.

HOME TOWN BAKERY
164 Kara Avenue Telephone: BO 7-7246

Щоденна українська радіопрограма в Торонті

“ПІСНЯ УКРАЇНИ” SONG OF UKRAINE

**Анна і Роман Вжесневські,
власники пекарень:
«Будучність» і «Говм Тавн»**

ДОРОГОВЪАЗ

ОРГАН ВІЯЦЬКОЇ ДУМКИ І ЧИНУ

ЗМІСТ

М. Мандрика — "Воскресення України".
І. Липовецький — "На мартінесі Золотих Роковин".
— — "Крути".

М. Степаненко — "Ще кілька зусиль".
П. Гринюк — "Від Батуму до Києва".

Життя ветеранських організацій:

Делегаційський З'їзд Союзів Українських Ветеранів в Австралії. Справа будови пам'ятника на могилі Командарма Хроніка.

Відішлі у Вічність:

Євген Маланюк. Отець канонік Володимир Пилипець.

"Сторінка Юних Друзів"

"Жертва крові". "Золоті думки Наталі Дяків". "Равт української преси". "Конкурс на творчість молодих".

Сторінка "Литовсько-Українська приязнь":

С. Дірмантас — "В єдності — сила і могутність".
І. Чесно — "Доктор Пятрас Даужвардіс".

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Президент Української Народної Республіки проф. Михайло Грушевський промовляє до тисячних мас населення столиці 1-го квітня 1917 року під час величного маніфестаційного походу у "Перший день свободи України".

Світлина і пояснення "Народної Волі".

— ілюстрований дзвомісячник вояцької думки і чину. Продовження "Бюлетеня СБУВ у Канаді".

Видає Генеральна Управа Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

Річна передплата — \$3.00, ціна окремого числа — 50 центів, подвійного — 75 центів.

"Dorohowkaz" — "Guide"

— illustrated bi-monthly of the Ukrainian War Veterans' life (formerly "Bulletin"). Published by General Headquarters of the Ukrainian War Veteran's League in Canada.

Адреса для листувань і грошевих переказів:

J. Lypoweckyj,
179 Dowling Ave.,
Toronto 3, Ont., Canada.

"Українство за кордоном повинно зберегти чистою і вічно живою ідею української народоправної державності, утвореної перед 50-ти роками. Наявність і розбудова нашої духовної держави поза межами батьківщини будуть запорукою її відродження на землях України"...

Микола Лівицький

"Хай 1968-ий ювілейний рік проголошення Української Державності — буде роком єдності нашого церковного і політичного життя, проломом байдужності нашого оточення, скріплення мостів, які поєднують нас з нашою молоддю, яка має стати преемником і продовжувачем великого діла..."

Микола Плавюк

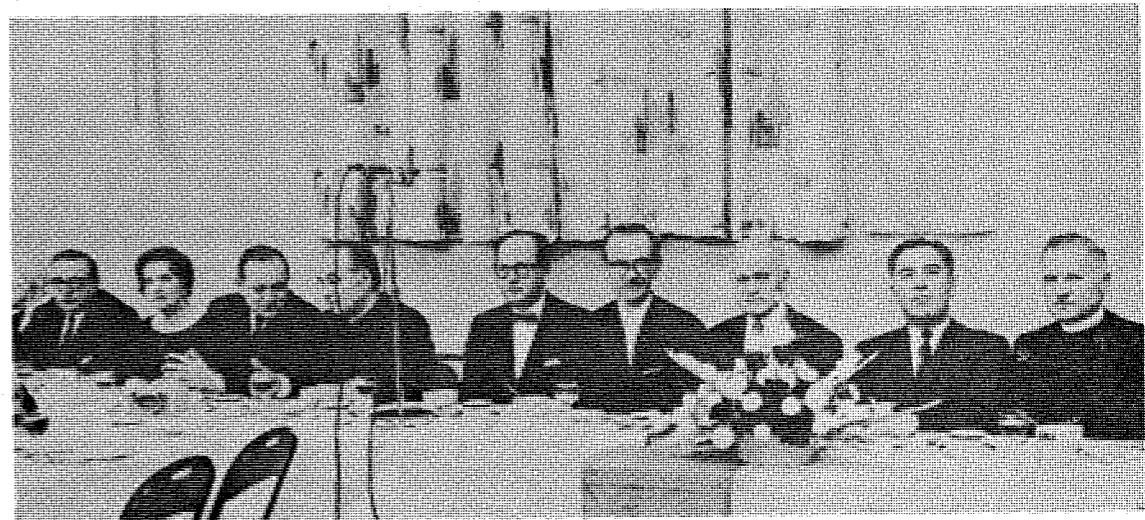

ПРОЩАЛЬНА ЗАЯВА ПРЕЗИДЕНТА

Повертаючись до Європи після чотиримісячного перебування на американському континенті, Президент Української Народної Республіки в екзилі дост. Микола Лівицький звернувся до української суспільності, що перебуває на цьому континенті, із прощальною заявою, у якій висловив подяку всім тим українським організаціям, окремим громадянам і пресі, що були допоміжними при виконанні його завдань, як репрезентанта Державного Центру УНР в екзилі. Підкресливши у цій заяві важливість моменту і ті завдання, що спадають нині на українські політичні і громадські сили, Президент закінчив її наступними словами:

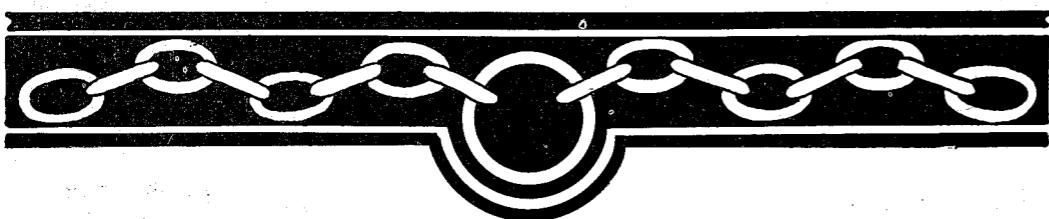
"Для виконання своїх завдань Державний Центр потребує, щоб поміж тими українськими

Нью-Йорк, 22 лютого 1968 року.

Частина почесного стола на банкеті в честь президента УНР в екзилі дост. Миколи Лівицького в Торонто, в січні 1968 р. На світлині (з права наліво): о. протоієрей Д. Фотій, сенатор П. Юзик, президент УНР в екзилі Микола Лівицький, президент Білоруської Республіки в екзилі інж. М. Абрамчик, господар банкету інж. П. Родак, Владика Ісидор Борецький, ген. секретар СКВУ Микола Плав'юк, предст. епархіяль. управи ПУКЖ Ганна Ганківська, голова Відділу КУК у Торонто д-р Осип Бойко.

Світлина "Вільного Слова"

М. Мандрика
ВОСКРЕСЕННЯ УКРАЇНИ

“Яка краса відродження країни!”
(О. Олесь)

О, радість! День Воскресення! Ще сніг
Лежить покровом білим на долинах,
А вже Весна! Дух Божий переміг
Морозів смерть: Воскresла Україна!

Співають дні... Походи йдуть, ідуть!
Над ними прапори Свободи мають.
Здається їй мертві із гробів встають
І радісний поет хвалу співає.

Пречисте небо — золото й блакить!
Як білі кораблі пливуть хмарини...
Як радісно під ним творити, жити!
Єдине в світі Небо України!

Людність Києва приглядається до Всеноардньої Української Маніфестації. 1917-ий рік.

НА МАРГІНЕСІ ЗОЛОТИХ РОКОВИН

Проминули радісні і величні дні, якими українська суспільність у Вільному Світі відзначала Золоті Роковини відновлення Української Державності. Здається не було такого закутка, де б українська громада у цьогорічні Січневі Дні не вклонилася б перед маєстом величного Акту 22-го січня 1918 року, який назавжди визначив українській нації шлях до вільного життя.

Зробити підсумок у короткій статті усього того, що в ці знаменні ювілейні дні писалося у пресі, що говорилося на численних академіях, що із скарбниці збережених нами духових скарбів приносилось в дарі Золотим Роковинам у мистецьких програмах різних імпрез, — не легке завдання. Не можна однаке не підкреслити тут деяких моментів, що на тлі цьогорічних святочних відзначень особливо вирізняються.

Значення 4-го Універсалу Української Центральної Ради для українського народу у цьому році було особливо і однозідно підкреслене. 4-ий Універсал — це вияв волі цілого українського народу, власність цілої української нації, дорожоказ для неї і вогняний стовп на шляху до волі. Ним розпочато нову добу в історії України.

4-ий Універсал у цьому ювілейному році особливо об'єднав українську спільноту в спільному прагненні заманіfestувати перед світом, що у визвольній боротьбі Україна не зложила зброї, що боротьба за здійснення його ідей тривала на протязі цілого минулого півсторіччя і триватиме далі до остаточної перемоги.

У цьогорічні ювілейні відзначення з особливою увагою до них включилася українська

молодь, яка не тільки брала активну участь в ювілейних імпрезах, але виявом своєї ініціативи часто перебирала на себе провідну роль в їх організації.

На цих ювілейних відзначеннях з уст української молоді доводилось часто чути вияв щирої і оправданої пошани до творців Січневих Актів і до всіх учасників української Збройної Боротьби, а також урочисті приречення іти шляхом своїх батьків і прапори Визвольної Боротьби занести до вільної столиці України.

Устами того ж молодшого покоління було підкреслено, що Золоті Роковини відродження української державності ми “не сміємо збути лише святочними високопатріотичними деклараціями, а повинні підвести підсумки цієї довготривалої боротьби за забезпечення наших політичних і національних інтересів та пригадати собі про наші обов'язки супроти цього знаменного Історичного Акту”... (Стаття Богдана Корчмарика — “Четвертий Універсал і наші завдання”).

На цьогорічних ювілейних відзначеннях особливо підкреслювалася і потреба єдності та спільної дії, потреба всеобщої наполегливої праці для здійснення ідей 4-го Універсалу, праці одностайними, а не розпорощеними силами, праці під гаслом незабутнього Головного Отамана Симона Петлюри — “Нація понад кляси, держава понад партії”, праці під одним проводом, яким є і має бути Державний Центр Української Народної Республіки, що продовжує і зберігає тяглість цих історичних державних актів 22-го Січня 1918 і 1919 років.

I. Липовецький

КРУТИ

Аверкій Гончаренко

— пполк. Армії УНР, кол. командир бою
під Крутами

Перед маєстом крові Крут жилимо наші чола. Побрятимів — А. Гончаренка — команідира бою під Крутами, С. Довгали, С. Магалиса, В. Дзюбника, Ф. Винника, П. Олексісінка і всіх учасників цього геройчного бою щиро вітаємо.

Схиляючи наші чола перед маєстом крові Крут у 50-ті роковини Крутянського Чину, містимо уривок із брошурі — "Крути", що була видана циклостилевим друком ЦК-ом СУМ у серії науково-популярних рефератів у Мюнхені в 1949 році.

Бій під Крутами — це один з найбільш лицарських чинів, що виявилися в часі визвольної боротьби. Кров українських лицарів-юнаків, пролита під Крутами зтерла ганьбу п'яного 19-го століття, століття малоросійських дворян і гречкосіїв.

Крутянські герой своєю смертю піднесли меч, що випав із знесиленої козацької руки, і передали його нам. Вони живі не стримали варварської навали, але свою смертю стримають її через нас...

"Шлях звільнення кожної нації густо кропиться кров'ю... Ворою і рідною. Кров за-

кінчує глибокі процеси національних емоцій, усвідомлень, організаційної праці, ідеологічної творчості, усього того, що нація свідомо та ірраціонально використовує для ствердження свого права на державне життя.

Кров, пролита для цієї мети не засихає. Тепло її все теплим буде в душі нації, усе відограватиме роль непокоючого тривожного ферменту, що нагадує про нескінчене і кліче до продовження розпочатого..."

Так думав і сказав Головний Отаман — Симон Петлюра.

I, дійсно, кров крутянців не засохла. Загинули Герої з-під Крут, але з їх крові зродилася легенда. Легенда, що своїм чаром сповівала душі тих, що йшли за ними, живила їх серця, сповняла, бадьорила, кріпила, до нових чинів кликала. I тоді, коли на галицькій землі спалахнули листопадові дні, і тоді, коли на українських степах розгорілася боротьба на життя і смерть, і тоді, коли сибірськими шляхами гнали їх до концентраційних таборів, і під ракенами шибениць, і за решітками тюремних келій.

Вона, ця легенда, і тепер, сьогодні, сповіняє серця тих, що на наших очах життям своїм творять живу нерозривність історично-національного процесу, тих, що народилися в легенді Крут, що ту легенду своїми чинами, свою кров'ю, своїм життям і своєю моральною вищістю утверджують у сучасності, і що мають відвагу і силу моральний тягар цієї легенди нести в майбутнє.

Крутянський чин і далі стоїть перед нами, як подія не менше актуальна і мобілізуюча. Як чинний геройський вияв волі найкращих синів України, які кров'ю своєю засвідчили, що український народ ніколи не піде добровільно у ярмо. Як кривавий протест проти брутального насильства над волею людини і народів. Як полум'яна маніфестація невмирощості української самостійницької ідеї. Як поклик невинно пролитої української крові в обороні власного права і волі, що кліче нас до дальших зусиль, праці та боротьби, і до нового чину та відплати.

Микола Степаненко

ЩЕ КІЛЬКА ЗУСИЛЬ..

(Промова, яку виголосив Віцепрезидент УНР в ексилі дост. Микола Степаненко на Ювілейному З'їзді СБУВ 2-го вересня 1967 року)

Всечесні Отці, Високоповажані Панове Генерали, Вельмишановні Члени Президії, дорогі делегати і учасники 6-го Ювілейного З'їзду Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді!

Щиро сердечно вітаю Вас від імені Державного Центру Української Народної Республіки із славними Ювілеями, яких Всешишн поблагословив дочекатися нам усім, а насамперед із Золотим Ювілеем Великої Української Національної Революції і Української Народної Республіки та з 30-тиріччям існування однієї із найстарших твердинь вояцького духа і традиції — Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

Вітаю також усіх Вас — громадян і мешканців Канади, гостинної країни волі і добробуту, яка стала другою Батьківщиною для тисяч знедолених переселенців із нашого поневоленого і визискуваного чужинцями краю та притулком для української політичної еміграції. Ви маєте повне право і підстави бути гордими за цю упорядковану й розумно керовану державу з її неоглядними просторами і необмеженими можливостями для кожної людини. Такою ж народоправною державою мала бути і відроджена 50 років тому Українська Народна Республіка, яку Ви, дорогі вояки і учасники національно-державного будівництва, творили, зміцнювали і обоняли душою і тілом. Не судилося Вам і Вашим дітям, спорідненим по крові і по ідеї, які приходять тепер Вам на зміну і стають при геройчних бойових прапорах легендарного війська УНР і при кермі Державного Центру, не довелося нам усім відзначити Золотий Ювілей "у своїй хаті" і "по своїй волі". Тим сильнішою хай буде Ваша любов до рідної землі і нашого великого народу та віданість цій державі, яка, будучи чемпіоном новітньої демократії, розуміє і підтримує боротьбу українського народу за волю і справедливість та яка забезпечила вихідцям з України і канадійцям українського походження право і можливість бути сенаторами, міністрами, членами парламенту, головами міських управ, суддями, про-

фесорами університетів, підприємцями і професіоналістами, яких знання, уміння, досвід і вплив можуть пригодитися також і відновленій Українській Народній Республіці. I тим жагучішою та непереможнішою хай буде Ваша віра у швидке відновлення Української Народної Республіки, та віра, по якій буде заплачено, якщо не Вам, то Вашим дітям. I тим самовідреченнішим хай буде Ваш щоденний вклад до справи, яка була і залишилася змістом Вашого існування — здійснення національно-державних ідеалів українського народу.

Союз Бувших Українських Вояків у Канаді, тридцятиріччя існування і дуже цінної національно-громадської діяльності якого тепер відзначаємо, зродився із великої братньої любові до побратима по зброй та із глибокої пошані до вояцького труду, геройчних чинів і славної пам'яти новітніх лицарів-воїнів і керманичів Збройних Сил УНР.

Називаючи лицарями Вас і тих, які найвищою жертвою свого життя поклали тривалі підвалини для нашої національної гордості і які своєю кров'ю вписали найяскравіші сторінки новітньої історії України, називаючи Вас і їх лицарями, я не повторюю завчених слів і фраз, приготовлених для святкових урочистостей. В очах моого покоління, яке народилося "в огні і бурі" Великої Української Національної Революції або протягом першого чверті століття після нашої болючої мілітарної поразки і в "прокляті роки" розгулу московсько-комуністичного терору, в очах цього покоління Всіх дітей і спадкоємців, а також у моїх очах, Ви є носіями тих прикмет, які складають буквальне значення того слова: самовіддані, великородні, шляхетні люди военного стану, визволені від двохсотлітнього духового невільництва, яке було гвалтовно накинене українському народові московськими самодержцями після Полтавської битви, і яке було утримуване та скріплюване "жалуванням" лакомства лукавого або сіянням нелюдського страху. Тільки той, хто в собі переміг своєкорисливість і страх, і хто відважно став до нерівного бою за волю і

ліпшу долю свого народу, — тільки той гідний носити це високе звання. Ви поклали початок новітньому українському лицарству, на бойовому щіті якого вирізьблені Шевченко і Петлюра. Перший поставив на сторожі нашого народу СЛОВО, другий — МЕЧ.

Слово і меч нерозривно вплітаються в гірлянду нашої історії. Слово Андрія Первозванного про Божу Благодать, що засяє на київських горах, і меч князів та дружинників Київської Русі. Мечі Святослава та Ігоря і знову безсмертне Слово про Ігорів Похід. Слово народних співів-кобзарів і мечі запорожського ко-зацтва. Слово Івана Вишенського і меч Богдана Хмельницького. Слово Петра Могили і меч Івана Мазепи. Слово безіменних творців народних дум і пісень та мечі гайдамаків і Кармелюка. Слово кирило-методіївців і великого Кобзаря та мечі, перековані із хліборобських рал. Ви також уявилися за слово тоді, коли пощербилися мечі.

Союз Бувших Українських Вояків у Канаді — це твердиня слова любові до побратима, слова геройчної традиції, слова невмирущої слави, слова оборони свого народу, слова не-нависті до ворога. У цій фортеці Ваша оборонона і наступальна зброя — слово. Слово конгресів, свят, зустрічів, звернень, закликів, доповідей, збирників, спогадів, слово Вашого скромного “Дороговказу”. — “Без золота, без каменю, без хитрої мови, а голосне та правдиве, як Господа слово!”

Це вірний, випробуваний і переможний шлях, який Ви гідно і чесно пройшли, почавши від хвилини, коли на нього добровільно ступили. Ви маєте вироблених і мудрих керівників — військових і політиків. Це променює із кожної сторінки, із кожного рядка Вашого журналу, що є журналом-дзеркалом, яке відображує може тільки частину інколи дрібної і непомітної, але завжди корисної і перспективної діяльності.

Вояцька підпорядкованість, самовідреченість, великудущність, шляхетність, готовість до

взаємної допомоги і перестороги, прямування до єдності різних і рівних складників єдиного національного фронту, а понад усе — наступальна активність хай і далі прикрашують кожного з Вас і Ваш Союз у цілому!

Як представник Державного Центру УНР, того видимого символу нашої державності і організатора національно-вільської боротьби, не обіцюю Вам нічого, крім тяжкої праці і випробувань. Наш найлютіший ворог — московський шовіністичний комунізм — здає позицію за позицією на землях нашого національного материка. Цей відступ голосним відлунням сягає кожної закутини світу, де є українська людина. Комуністичні ігрища, “національні за формою”, на світовій виставці в Канаді — це тільки захисні удари й маскування чогось, чого не хочуть показати безстороннім спостерігачам.

Блазнування і комуфляж минуть, і ми станемо свідками вимовних фактів нашого наступу і реакції ворога, а в проглядній перспективі ми помітимо і відступ, який може ще супроводжуватися терором, руїною і новими пожежами. Будьмо сторожкі й мобільні! Ще кілька зусиль, ще кілька ударів!

У хаосі часу, що його тепер переживаємо ми і світ, мелодія нашого слова щораз виразніше переливається в брязкіт меча. Руки, що його, той меч, ухоплять, повинні бути просвітленими і надхненними Вашим лицарським словом.

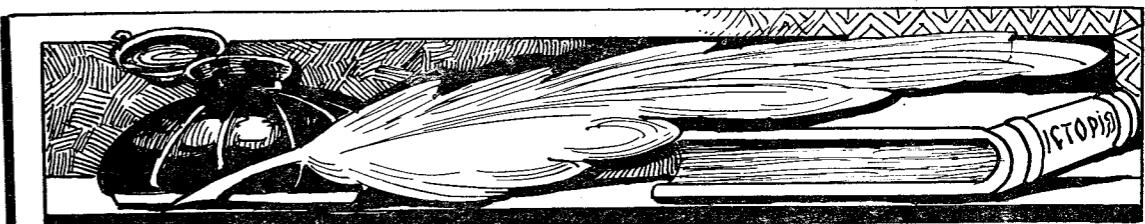
Життя людське, особливо ж лицарське, також і життя поколінь, на жаль, відміряне скучою. Завершімо ж його так, дорогі побратими, щоб воно лягло пам'ятниками книг про доконане і бачене, ясним заповітом і чітким петлюрівським дорожковказом, націленим на Золото-верхий Київ — столицю відновленої Української Народної Республіки.

Слава учасникам і творцям Великої Національної Революції!

Слава основоположникам і діячам СБУВ у Канаді!

Слава нашему геройчному вояцтву!

Слава Українській Народній Республіці!

П. Гринюк

ВІД БАТУМУ ДО КІЄВА (Продовження)

20-го грудня 1917 року (дати подаю за старим стилем) на засіданні нашої Військової Ради було постановлено делегувати мене до Києва з метою одержання відповідних інструкцій від Центральної Ради та перевірити правдивість усіх тих чуток, що до нас доходили.

При Штабі 221 полку писарем був один малорос, при допомозі якого я дістав посвідку-маршрут, що їду у відпустку до Бердичева, хоч до того часу я в ньому ніколи не був. Крім того я мав посвідку з фотокарткою, де було за-значено, що я належу до “2-ої категорії 3-го розряду”. Від нашої Військової Ради я дістав посвідку, що мене делегують до Києва у військових справах, а також два маршрути: один провадив через Тифліс — Ростов — Новоросійськ — Одесу — Київ, а другий через Тифліс — Ростов — Катеринослав — Христинівка — Козятин — Бердичів. Отже, в залежності від обставин, я міг свободно вибрати напрямок руху та, в разі потреби, показати той чи інший документ. Про можливість якогось спеціального контролю документів тоді не думалось, а навіть не вірилось, що такий може існувати.

З Батуму я вирушив потягом 23-го грудня опівночі. До Тифлісу потяг ішов нормально. У Тифлісі був сформований новий потяг з кількома лише класними вагонами, решту становили вагони товарові, що були призначенні для солдатів. На двох вагонах-“площадках” були уміщені гармати, а на одному — кулемети. Складалося враження, що переїздить якась військова частина. Потяг рухався поволі і довго простояв на залізничних дверцях. На якісь станції між Петровськом (над Каспієм) і Баку стояли довго. Солдати пішли до міста і почали грабувати. Повернувшись до потягу з мішками наповненими хлібом, тютюном, цигарками, різною

мануфактурою, — почали цим усім торгувати. Старшини, що були з ними, не звертали на це уваги. Тут я в перший раз побачив деморалізацію та анархію у війську. Як би була з большевичена частина, то не було б в її складі уніформованих старшин і не їхали б вони просто в зуби Денікінові. Належить припускати, що це їхало поповнення рядів денікінської “освободітельної армії”.

Після Баку повторився ще один такий грабунок на якісь зупинці. На третій день Різдва, 27-го грудня, десь перед Катеринодаром наш потяг попав під короткий, але шалений рушничний обстріл. На нього відповіли кулемети з вагону-“площадки” і рушничні постріли з товарових вагонів. Потяг не зупинявся, навпаки — збільшив швидкість. В результаті цього обстрілу, як казали, було кілька вбитих і кілька поранених, але я не ходив на них дивитися. Від машиніста я пізніше довідався, що це почали татари, які обстрілювали майже кожний потяг.

До Ростова наш потяг прибув 29-го грудня увечері. Як тільки потяг спілився, до вагону з обох боків увійшли російські старшини в супроводі кадетів і, перевіряючи документи, пропонували кожному військовому вступити в ряди “освободітельної армії” генерала Денікіна” для боротьби з большевиками та всіма ворогами “єдиної і неділімії Росії”. Коли з такою пропозицією звернулися до мене, я зразу ж відмовився, покликаючись на своє інвалідство та показуючи відповідний документ. Денікінський старшина радив мені все ж подумати, зазначаючи при тому, що у них і для інвалідів знайдеться місце. А, крім того, як зазначив він, я з Ростова далі не зможу їхати, бо сполучення скрізь перерване. Для вас єдиний вихід, — ска-

зав він мені, — зараз же йти до коменданта станції, записатися до армії та одержати при тому повне забезпечення і платню наперед.

Подякувавши цьому старшині за пораду, я взяв свою шкіряну валізку і пішов на двірець. Цілу ніч просидів у залі другої кляси, де було повно різного люду — військових, цивільних, жінок і навіть дітей. Про те, що діялося в залях третьої та четвертої кляси, говорити не доводиться. Народ все ходив, щось чи чогось шукав, прислухався, то збирався у натовпі, то розходився, щоб знов зібратись тут же недалеко, але в іншому місці, щоб послухати новин, які хтось звідкілясь приносив, а може й сам зфабрикував. Запитав я кількох залізничників і вартового по двірці, чи не буде потяга до Харкова або Катеринослава, але всі вони давали негативну відповідь. Прислухався я і до розмов у тому натовпі, що місцями збирався, і прийшов до висновку, що доведеться або довго чекати, або повернатися назад до Батуму.

На другий день уранці відвідав я порт, але там все було окуповане денікінською владою і на всі мої запити була лише одна відповідь — “нет”. Я повернувся на двірець і вирішив почекати 2-3 дні та, якщо не буде можливості їхати вперед, то назад, до Батуму повернутися. Ростов був переповнений старшинами різного віку, різних рангів та різних родів зброй. Повно їх на вулицях, повно і в ресторанах. Усе дорогое, всього бракує.

Того самого дня, 30-го грудня, десь біля шостої години вечера, сидячи в залі на своїй валізці, я зауважив якийсь ненормальний рух. Люди вбігали, когось розшукували і швидко вибігали. Ось убігає на залю якийсь чоловік уже старшого віку і щось шепнув до жінки, що сиділа на клунку біля буфета. Та як підскочить, хапає свій клунок і обое кидається у мій бік, де кілька кроків від мене, також на валізці, сиділа якась жінка, тримаючи на руках 5-6 річного хлопця. “Швидше, їдемо!” Це “їдемо” мене зашківило, підбігаю до цього чоловіка і запитую, чи немає часом якого потяга. Він також пошепки, відповідає мені, що на дев'ятому торі стоїть потяг, що поїде до Москви. Побігли всі. Взяв і я свою валізку та пошкандибав шукати дев'ятого тору, незабаром знайшов і потяг, що,

як казали, мав від'їхати до Лісок. Довідавшись, що з Лісок окрема лінія провадить до Харкова, я, доручивши себе волі Божій, пішов до вагона, знайшов одну ще не зайняту полишю і “окупував” її. За якусь годину вагон був так переповнений, що бракувало навіть місце до стояння. Вагон був неосвітлений, панували тиша і темрява. Біля десятої години вечора потяг рушив, біг швидко, майже не зупиняючись на малих напівосвітлених станційках.

Біля четвертої години ранку наш потяг зупинився. Через вікно побачив я напівосвітлений двірець “Чортково” та великий рух озброєних військових. До вагона увійшов військовий контроль і при слабкім світлі ліхтаря почав перевіряти документи. Прийшла черга і на мене. Старшина, переглядаючи мої документи, звернувся до мене півголосом: “раджу вам зняти наплечники і все те, що перед большевиками може вас зрадити, як старшину, інакше вас там одразу ж піднесуть на багнети”. Я також півголосом подякував йому за це попередження.

Як тільки контроль вийшов і в купе стало темно, я одразу приступив до виконання його поради: дістав валізку, відчепив наплечники від “гімнастъорок” (верхня військова сорочка), відрізав від шинелі, зняв кокарду з кашкета і т. ін. Це все, коли потяг рушив, я викинув через вікно вагона. Шаблюка у срібній оправі, яку я купив собі на пам'ятку, лежала на поліці позад мене, а пістоля з кобурою і чоботи, накриті малою подушчиною, були у мене під головою.

Упоравшись із цим, я, однаке, не заспокоївся, а став відчувати ще більший остріх. Не зневаж я, що за люди їхали зі мною. Чи чули вони попередження військового контролю? А що де-хто чув, то це напевно. А може чули як я “порядкував” свої речі і на першій зупинці видалуть мене большевикам? Чим далі відходив потяг від Чорткового, тим більший остріх отортав мене. Я всебічно обмірковував своє становище і приходив до одного висновку: триматись як можна спокійніше, не виявляти свого страху і “бити” їх своїм інвалідством: я, мовляв, також “пролив кров не за царя, а за народ”. Із такими думками під'їхав я до наступної зупинки, де нас зустріли вже большевики.

(Закінчення буде)

РЕЗОЛЮЦІЇ СВІТОВОГО З'ЇЗДУ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

15-го листопада 1967 року у зв'язку із Світовим Конгресом Вільних Українців у Нью-Йорку, з ініціативи ОбВУА, відбувся Світовий З'їзд Українських Ветеранів, на якому були схвалені наступні резолюції:

“Учасники Ветеранського З’їзду стверджують, що сьогоднішній політичний стан в Україні не відповідає вимогам всеобщого розвитку українського народу та його культури. Політика Москви в Україні сьогодні, так само як і в минулому, прямує до ліквідації українського народу, як окремої нації та злиття його в один московський народ. Зібрані представники ветеранських організацій на СКВУ засуджують переслідування українських культурних діячів в Україні та безправне їх ув’язнення, останнє проголошення амністії советським урядом для деякої частини в’язнів є безкоронним цинізмом тому, що вона не включає політичних в’язнів. З уваги на те З’їзд стверджує, що:

- Уряд т. зв. УРСР не є урядом українського народу, але маріонеткою, наставленою Москвою, для закріплення московських колоніальних інтересів в Україні, і як такий, діє за наказами Москви.
- Українські ветерани вважають, що в даних обставинах Українська Національна Рада повинна стати консолідаційним центром усіх українських національно-політичних сил, об’єднаних ідеалом української незалежної держави в інтересах українського народу.

1) Доцінюючи ролю української Церкви в житті українців і в країнах свого поселення українські ветерани звертаються до церковних проводів українських історичних Церков, як і до новопосталих у країнах свого поселення, щоб вони у своїй службі Богові і Народові протидіяли денационалізуючим процесам, базуючись на світлих традиціях в Україні. До запевнення успішності своєї праці наші Церкви повинні завершити свою організаційну структуру в формі Патріярхатів, українського православного й українського католицького.

2) З’їзд заодно стверджує, що положення українців у країнах їхнього поселення є також нездовільне, бо процес асиміляції і винародовлення загрожує нашій самобутності. Зупинення цього невідрадного явища є можливе тільки при узгодненні співпраці всіх українських суспільно-громадських, політичних і церковних організацій у цілому світі і тому закликає їх скординувати свою працю і сили в цьому напрямі.

3) Тому, що в кожній країні існує по кілька ветеранських організацій, з’їзд звертається із закликом до їхніх проводів, щоб вони координували свою діяльність на ветеранському відтинку та створили країові координуючі осередки ветеранів, завершуючи свою організаційну структуру в світовому об’єднанні із офіційним представником у Секретаріаті СКВУ.

4) Крайові централі ветеранських організацій повинні продовжувати допомогу інвалідам, старшим віком ветеранам та їхнім родинам і подбати про на-

лежне оформлення суспільної опіки, організуючи належні засоби для їхнього матеріального забезпечення.

5) Що українські ветерани повинні зорганізувати спільне видавництво, яке видавало б спільній репрезентативний журнал та інші публікації, пов'язані з визвольною боротьбою українського народу.

6) Для збереження документів українських визвольних змагань, українські ветерани повинні скординувати свою працю на музейно-історичному відтинку та визначити з-поміж існуючих уже музеїв — один центрально-репрезентативний, при чому всі інші могли б одержувати копії вартісних документів.

7) З'їзд стверджує, що постійне плецання військової традиції серед української спільноти й підтримування тягlosti збройної боротьби за визволення України можна успішно проводити тільки з'єднаними силами всіх комбатантських і суспільно-громадських організацій".

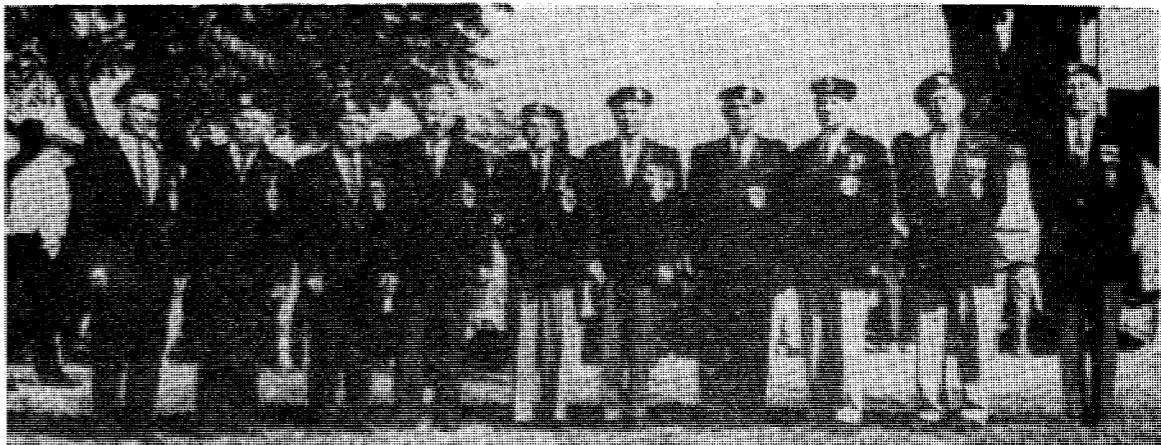
Резолюційна Комісія:

сотн. Осип Навроцький — голова
д-р М. Малецький, д-р Ст. Росоха, І. Поритко, Лев Футала,
Іван Кедрін-Рудницький.

ЖИТТЯ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Дост. сенатор П. Юзик в асистті ветеранів складає вінок біля пам'ятника Незнаному Воїкові у Ванкувері, 21. 1. 1968. На світлині: Сенатор П. Юзик і побратими: М. Заяць і А. Ільницький. При канадському прапорі — Я. Стоцький.

Після піднесення пропорів під час "Українського Дня" у Ванкувері.
На світлині (зправа наліво) побратими: М. Заліць, А. Ільницький, В. Ткачук, О. ів, Я. Стоцький, П. Дийчій, І. Торупка, К. Братусь, П. Сирота і Т. Кравець.

Ванкувер:

21-го січня 1968 року Відділ Комітету Українців Канади у Ванкувері велично відзначив 50-річчя відродження Української Державності. Того дня в усіх церквах Ванкуверу і околиць відбулися урочисті богослужіння і молебні в наміренні Українського Народу. О годині 2-їй пополудні дост. сенатор П. Юзик, в асисті ветеранів і при масовій участі народу, зложив вінок біля пам'ятника Незнаному Воякові у "Вікторі сквер". О годині 3-їй в Українському Католицькому Центрі відбулася академія, на якій сенатор П. Юзик мав головну промову.

Англія:

25-го травня ц. р. відбудеться 10-ий З'їзд членства Легіону Симона Петлюри в Англії.

Німеччина:

28-го квітня ц. р. у Мюнхені відбудеться 9-ий Делегатський З'їзд Союзу Українських Ветеранів у Німеччині.

Як повідомляє "Бюлетень СУВ у Німеччині", майора д-ра І. Бондар-Бондарівського затверджено на становищі голови осередку СУВ в Ландсгуті і околицях.

Голова Головної Управи СУВ полк. В. Тарський в колі побратимів і гостей з Мюнхену, Авгсбургу і Інгольштадту відзначив своє 70-річчя з дня народження.

СТАНЦІЯ СУВА В ЧІКАГО

27-го січня ц. р. в Чікаїгі відбулися річні загальні збори членів місцевої Станиці СУВА. У склад президії зборів увійшли: пполк. В. За-рицький — голова і майор І. Чесно — секре-тар. Вичерпне справоздання про минулорічну діяльність Станиці склав голова Станиці майор інж. Ю. Артюшенко і керівники окремих відді-лів Управи. Після звіту голови Контрольної Ко-місії адм. пор. В. Стефановича, уступаючій Уп-раві уділено абсолюторію і обрано новий склад Управи, до якої увійшли: майор М. Отрешко-Арський — голова Управи, майор І. Чесно — заступник голови, сот. М. Ткаченко — секре-тар, сот. Г. Савин — референт господарських справ, пор. Ст. Будний — референт зв'язків, серж. В. Бражник — скарбник. У склад Кон-трольної Комісії увійшли: пор. В. Стефанович, пор. Ровенко і пор. С. Будний. Збори пройшли в діловій побратимській атмосфері.

СБУВ У КАНАДІ: Управа 1-ої Станції СБУВ ухвалила поставити пам'ятник на могилі довголіт. голови СБУВ св. п. полк. С. Вальдштайна. Ген. Управа просить Управи Станцій і окремих членів взяти активну участь у здійсненні цього задуму і приспівати напіскання пожертви.

Ширша хроніка — у наступному числі.

Учасники Делегатського З'їзду Союзів Українських Комбатантів Австралії, що відбувся 30. 12. 1967 року в Сіднеї.

На світлині (зліва направо): 1-й ряд — М. Густавський, І. Любчик, С. Яськевич, М. Осідач, Л. Зозуля, Г. Базалицький і С. Ванчицький. 2-й ряд — М. Параска, М. Левицький, Д. Денисенко, С. Залеський, К. Закревський, І. Покорський і С. Цимбалюк. 3-й ряд — І. Войцехівський, п. Савка (гість), А. Жуківський, п. Кривченко (гість) і п. Швайлик (гість).

АВСТРАЛІЯ

ДЕЛЕГАТСЬКИЙ З'ЇЗД СОЮЗІВ УКРАЇНСЬКИХ КОМБАТАНТІВ АВСТРАЛІЇ

Делегатські з'їзди Союзу Українських Комбатантів Австралії, на яких обирається його керівні органи — відбуваються щотри роки. Черговий З'їзд відбувся 30-го грудня 1967 року. У склад краївого СУКА входять союзи: Вікторії, Південної Австралії, Нового Південного Велзу і Західної Австралії, але на З'їзді були заступлені перші три стейти. Віддалений від Сіднею на 2000 миль Союз Західної Австралії не був спроможний надіслати своїх делегатів і передав свої мандати іншим, присутнім на З'їзді, членам Союзу.

З'їзд коротким привітом і згадкою про померлих членів Союзу відкрив голова Крайової Управи пполк. С. Яськевич. Він також, після обрання президії З'їзду (голова — хор. М. Осідач і секретар — пор. Л. Зозуля), склав докладний звіт про діяльність Управи СУКА у минулій каденції. Із звіту було видно, що Управа СУКА нав'язала діловий контакт з усіма краївими комбатантськими організаціями у вільному світі, метою якого було допровадити до створення світової установи комбатантських організацій. У звіті було згадано також про поетичні труднощі в житті комбатантських організацій в Австралії та висловлено надію, що вони будуть поборені. Про многогранну і корисну

працю Союзу Українських Комбатантів Австралії і його складових союзів ми вже не раз згадували на сторінках "Дороговказу".

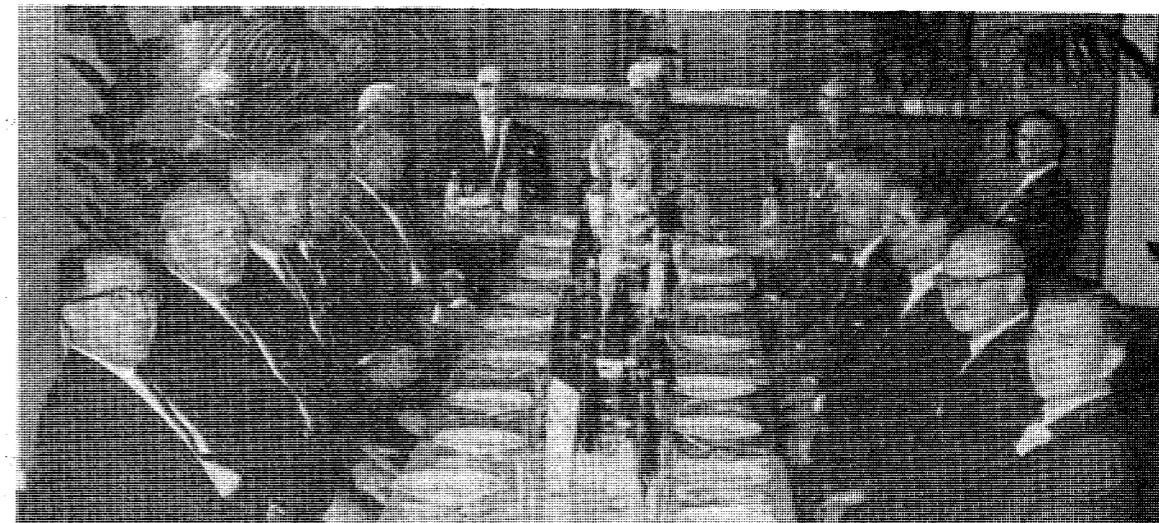
Після звітів секретаря Управи пор. Г. Базалицького, скарбника побр. І. Покорського і голови Контрольної Комісії сот. Д. Денисенка, відбулися короткі дискусії над звітами, у висліді яких Управі було уділено абсолюторію і висловлено подяку за працю.

До керівних органів краївого Союзу було обрано: Крайова Управа — пполк. С. Яськевич — голова, пор. Г. Базалицький — секретар і пор. М. Густавський — скарбник; Крайова Контрольна Комісія — сот. Д. Денисенко — голова, пор. М. Цимбалюк і д-р С. Ванчицький — члени; Крайовий Суд — ппор. К. Закревський — голова, пор. С. Залеський і пор. Л. Зозуля — члени.

Довга низка організацій і видатних осіб надіслала на З'їзд свої привітання. З'їзд прийняв наступні резолюції:

1. Делегатський З'їзд вітає Президента Укр. Народ. Республіки в екзилі, Українських Владик і все духовенство Українських Церков, Керманиця Ресорту Військових Справ ВО УНРади, Управу Союзу Українських Організацій Австралії (СОУА) і всі його складові установи, всі комбатантські організації у Вільному Світі.

2. У ювілейну річницю проголошення Української Державності З'їзд вітає всіх живих

Учасники Делегатського З'їзду Союзів Українських Комбатантів Австралії очікують на обід. Клуб Українського Народного Дому в Сіднеї, 31. 12. 1967.

учасників Визвольної Боротьби — і на нашій Батьківщині, і на чужині.

3. Делегатський З'їзд привіт Секретаріату Світового Конгресу Вільних Українців, як об'єднаному центральному громадським установам на еміграції.

4. Делегатський З'їзд апелює до всіх краївих комбатантських організацій на чужині вжити всіх заходів для утворення світової централі комбатантських організацій.

5. Делегатський З'їзд, заслухавши звіт Крайової Управи про непорозуміння в окре-

мих стейтових Союзах, які виникли через сторонні впливи на внутрішнє життя Союзу і не мають жодного відношення до завдань комбатантської організації, закликає всіх комбатантів не вносити на форум діяльності Управи Союзу справ, не звязаних із завданням комбатантської організації.

Як і до цього часу, усю кореспонденцію для Крайової Управи Союзу Українських Комбатантів Австралії належить керувати на адресу:

18 Ballandella Road
Toongabbie, N.S.W., 2146, Australia.

1967-ИЙ РІК В ЖИТТІ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КОМБАТАНТІВ АВСТРАЛІЇ

У склад Союзу Українських Комбатантів Австралії в минулому році входили стейтові Союзи: Новий Південний Велз — голова сот. Д. Денисенко, Вікторія — голова ппор. М. Осідач, Південна Австралія — голова пор. С. Залеський і Західна Австралія — голова побр. І. Любченко.

Головна Управа СУКА у минулому році відбула 5 поширеніх засідань Управи і 8 засідань Президії. Члени Крайової Управи приймали активну участь в усіх суспільно-громадських нарадах та імпрезах у місті осідку Управи.

Союз Українських Комбатантів Австралії має у своєму складі 114 членів, в тому тільки

42 члени перекрошили 65 років життя. 50% членства приймає активну участь в праці різних національно-громадських організацій. У минулому році Союз улаштував 14 зустрічів і товарищеских сходин, 7 святочних відзначень, підтримав 5 грошових зборок на різні національні цілі. Як і в минулих роках, Союз не обмежував своєї діяльності плеканням військових традицій та працею для української громади. Звертає на себе увагу також його широка допомогова акція всім проявам українського національного життя, у якій на першому місці стоїть допомога українським воєнним інвалідам і Державному Центральному Центру.

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

ЄВГЕН МАЛАНЮК

"Як в нації вождів нема,
тоді вожді її поети"...

Є. Маланюк

Коли в листопаді 1920 року Українська Армія, останніми набоями віддавши свій прощальний салют Батьківщині, перейшла Збруч та була інтернована своїм недавнім союзником Польщею, незабутній Командарм, генерал-полковник М. Омелянович-Павленко, кинув гасло — "Війна не скінчена. Ми будемо продовжувати її в нових обставинах та іншими методами!..". А одночасно із цим серед гніточої і, як здавалось, безнадійної та сірої таборової буденчини почувся і другий твердий голос-дороговказ: — "Гармати замовкли. Хай grimить українське слово!..". Це був голос українського вояка, сотника Армії УНР, Євгена Маланюка. За словом стався чин. У таборі в Ланцуті, де в той час перебував Є. Маланюк, засновується "Нова Зоря" — місячник незалежної думки, яка це гасло ставить своїм провідним дорого-вказом, цементує наоколо себе маси таборового вояцтва, і душою якої стає сотник Є. Маланюк.

В серпні 1922 року українське вояцтво з Ланцуту було перевезене до тaborів інтернованих у Каліші і недалекого від нього Щепіорна. Хоч у Каліші вже виходив "Залізний Стрілець", а у Щепіорні — "Нове Життя", група

молодих таборових літераторів, що перед тим гуртувалася біля "Залізного Стрільця", на чолі з Є. Маланюком засновує літературний місячник — "Веселку". До Редакційної Колегії "Веселки" спершу входили Ф. Крушинський, І. Зубенко, А. Коршнівський, М. Селегій, А. Падолист і Є. Маланюк, але вже в другому році свого існування "Веселка" цілковито перейшла до рук Є. Маланюка і М. Селегія.

Був це тяжкий і для духовної праці не дуже сприятливий час, але "Веселка" переборювала всі труднощі і перешкоди, стаючи і тут тим духовим центром, що гуртував наоколо себе ідейне українське вояцтво і мав до півсотки співробітників серед позатаборових інтелектуальних сил.

У 1923 році Є. Маланюк переїздить до Чехо-Словаччини, де в 1928 році у Подебрадах закінчує Українську Господарську Академію зі званням інженера-гідротехніка. Від 1928 року він працює у Варшаві за своїм фахом. В Німеччині після 2-ої світової війни викладає в рецензійській гімназії, в 1949 році переїздить до США.

Минають роки, міняється оточення і обстановка, але Маланюкове Слово grimить, пориває своїм динамізмом, наснажує людські серця почуттям любові до знедоленого Рідного Краю і жадобою довершити недовершений чин його визволення, заохочує до творчого чину. Одна за одною з'являються статті і поезії Є. Маланюка в українській періодичній пресі, як також збірки його поезій на полицях українських книгарень, як "Стилет і стиль", "Гербарій", "Земля і залізо", "Земна Мадонна", "Перстень Полікрата", "Вибрані поезії", "Влада", "П'ята симфонія", "Нариси з історії української культури", "Поезії", "Остання весна" та інші, завершенням яких були два томи "Книги спостережень", що в 1962 і 1966 роках вийшли у В-ви "Гомін України" у Торонті.

Про велику і цінну літературну спадщину покійного Є. Маланюка своє слово скажуть до цього покликані, нам залишається ствердити, що у тій "боротьбі в нових обставинах та іншими методами" Є. Маланюк знайшов своє місце:

Редакція і адміністрація "Нової Зорі" в Ланцуті, 1921-ий рік.

На світлині сидять — пор. Г. Сіманців, ген. О. Пількевич, сот. Є. Маланюк, стоять — сот. С. Химочка, хор. А. Лебединський, сот. Б. Базилевич, адм. хор. Семмо і М. Ципцюра.

крочив у перших лавах тих, що очолюють духовий похід нашій до Волі і 16-го лютого ц. р. відійшов у засвіти, як загальнозвінаний великий поет, як "імператор залізних строф" і як інтелект, місце якого важко заступити.

"...І все боюсь: скінчиться термін, а я не скінчу завдання" — читаємо в одній з його поезій. І цей "термін", як безапеляційний диктат

закону природи у зміні поколінь, прийшов. "Скінчiti завдання" не судилося, бо Є. Маланюк зійшов із позиції боротьби, хоч і на 71-ому році життя, але у розквіті духових сил і в моменті далекодумчих творчих плянувань, залишив лави борців, щоб вічно жити серед них і серед майбутніх поколінь...

I. Л-ий

ОТЕЦЬ КАНОНІК ВОЛОДИМИР ПИЛІПЕЦЬ

6-го березня 1968 року у Вашингтоні відійшов у Вічність св. пам. о. канонік Володимир Пилипець, настоятель українсько-католицької парафії у Сент Клер у Пенсильванії (США). Над свіжою його могилою, побратима-вояка, великих чеснот громадянина-соборника і душпастира схиляємо і ми наші чола.

Св. пам. о. В. Пилипець народився 14-го лютого 1902 року в Скалаті у Західній Україні. Молодим юнаком включився він у лави Української Армії, в 1919-1920 роках перебував

Світлина зліва:

Хор. Армії УНР В. Пилипець, 1920 рік.

у летунстві Армії УНР, у квітні 1920 року був приділений до технічного курсеня 6-ої Стрілецької дивізії, а опісля був зв'язковим старшиною при Штабі 2-ої Польської Армії і при штабі I-ої польської кавалерійської дивізії.

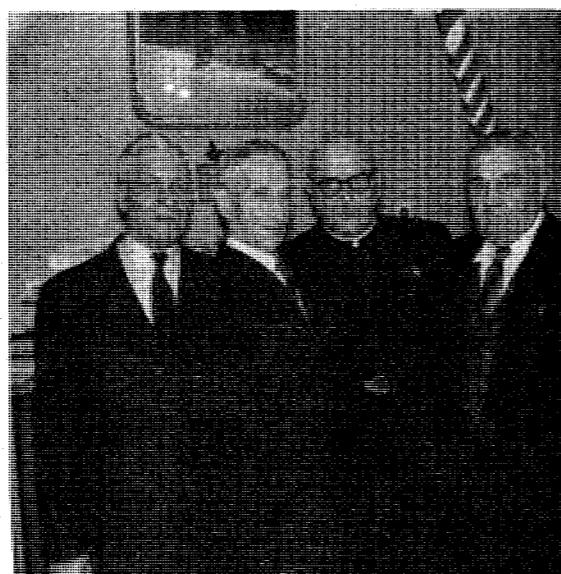
Виконавши свій вояцький обов'язок перед Батьківчиною, о. В. Пилипець продовжує перервані студії і в 1921 році закінчує гімназію в Тернополі, в роках 1921-1922 студієє право в Українському Тайному Університеті у Львові, а в 1922-1927 роках учаща на філософічний і богословський факультети Львівського університету. Закінчивши студії, в 1927 році був висвячений митрополитом Кір Андрієм Шептицьким у священичий сан.

На еміграції у Німеччині о. В. Пилипець перебував в Авгсбурзі і Лейпгаймі, виконуючи в 1945-1948 роках обов'язки пароха і декана місцевої греко-католицької церкви. Як священик, відзначався красномовством, провадив широку харитативну діяльність. Гармонійна співпраця з православними колами ставила його в ряди перших визнавців і послідовників екомунічного руху. Був правдивим соборником.

“...Крайня пора перестати нам говорити та декларувати про соборність на концертах, ювілеях, академіях. Про соборність не треба говорити, соборність треба робити у щоденному життю”... — говорив він у лютому 1960 року в Боффало на святі 40-річчя 6-ої Стр. дивізії.

Цим соборним шляхом пройшов він ціле своє життя. Деякі яскраві приклади його соборного чину подали ми у свій час на сторінках “Бюлетеня” СБУВ” (ч. 4, 1960 рік).

Св. пам. о. В. Пилипець увесь час підтримував діловий контакт з воящтвом 6-ої Стр. дивізії, про яку залишив якнайкращі спогади. Мріяв про те, щоб ця бойова і соборна частина Української Армії мала написану свою історію і чинно включився в гурт старшин дивізії, що здійснення цього задуму поставили собі за ціль. Для Збірника, присвяченого історії 6-ої Стр. дивізії о. В. Пилипець написав ширшу працю — “На службі українського зв'язкового старшини при польському війську. 1920 рік”. Цю цінну працю, що містить у собі докладний опис тогочасних подій, аналізу воєнної ситуа-

Св. пам. о. В. Пилипець під час відвідин побратимів зброй в Боффало.

На світлині: ген. П. Самутин, ген. В. Герасименко, о. В. Пилипець і сот. І. Панченко.

ції, характеристику багатьох осіб на вищих командних становищах, багаті особисті спостереження та остаточні висновки, — св. пам. о. В. Пилипець закінчує словами:

“...Як стара людина та колишній вояк Українського Війська з 1918-1920 років, маю тільки одне бажання перед своєю смертю, щоб молода українське покоління, яке приходить нам на зміну, добре пізнало та зрозуміло наші українські помилки і слабості минулого, а в будуччині, коли прийде на це час, ніколи їх не повторяло”...

Підпис під працею: 4-го вересня 1966 року. Це був його останній лист до нас і останній його заповіт.

Згідно з його волею, його поховано на українському православному цвинтарі в Баунд Бруку.

Вічна Йому пам'ять!

I. Л-ий

16-го січня 1968 року в шпиталі Бетлегем (Пенсильванія, США) помер полковник Армії УНР св. пам. Амвросій Маруненко.

Покійний народився в Києві 7-го грудня 1881 року. Похований на цвинтарі Факс Чейс у Філadelphiї. В урочистому похороні взяло численну участь українське духовенство, громадянство і побратими зброй з прaporом ОбВУА.

23-го січня 1968 року на 75 році життя помер майор Армії УНР св. пам. Микола Неганів, похований на цвинтарі Евергрін в Дітройті.

29-го січня 1968 року в м. Шефілді (Пенсильванія, США) поховано кол. старшину Армії УНР св. пам. Івана Забродського.

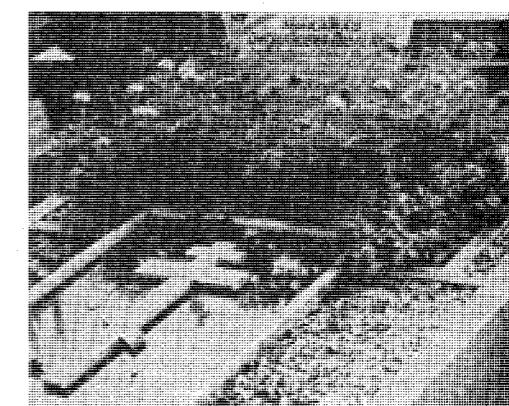
1-го лютого 1968 року у Мюнхені в Німеччині на 75 році життя помер св. пам. Микола Шипайлло,

кол. пор. УСС, активний учасник Української Визвольної Боротьби 1914-1920 років.

8-го лютого 1968 року у шпиталі в м. Лінкольн (Англія) на 73 році життя помер Вояк Армії УНР св. пам. Юхим Ступай.

Пакійний народився в 1865 році на Сумщині. Першою українською формациєю, в лавах якої брав участь в діях Армії УНР, був Полк. ім. гетьмана Наливайка. Після 1920 року залишився на рідніх землях, зазнавши страхіть підпільного життя і заслання. Похований на цвинтарі Брумби в м. Сконтонр, Лінкольншир.

11-го лютого 1968 року на 57 році життя помер св. пам. Тарас Савчук-Пугач, учасник Похідних Груп ОУН, активний член Союзу Ветеранів Українського Резистансу. Народився в с. Гринківцях на Крем'янецьчині, похований на українському цвинтарі в Бавнд Бруку.

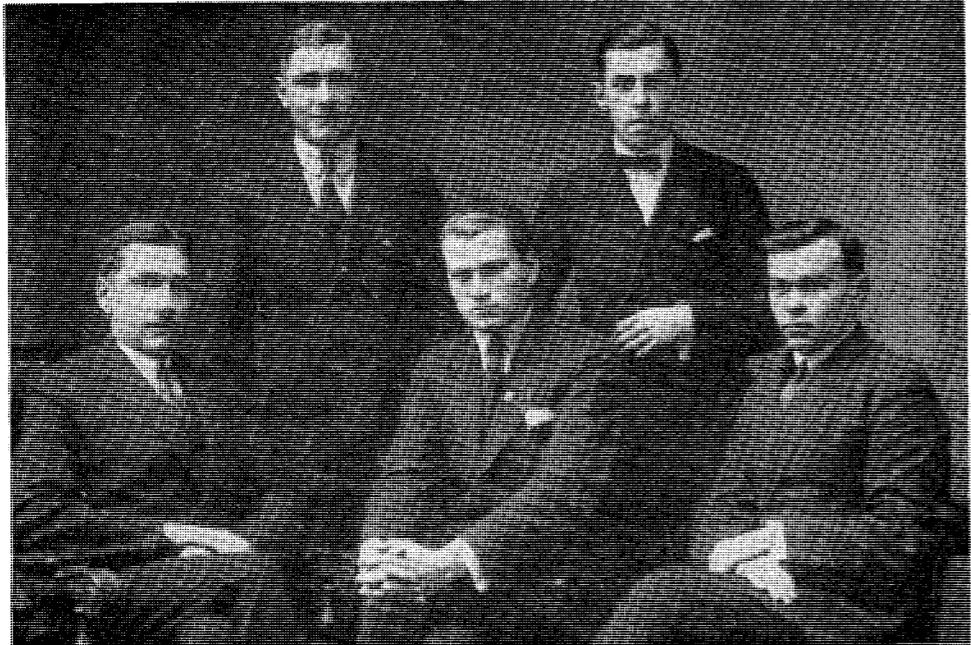

Так виглядає могила Командарма сьогодні.

ла низку підписних листів, з проханням своїми пожертвами прийти їй на поміч в будові пам'ятника на могилі Командарма.

“...Якщо ми, колишні вояки, при допомозі громадянства не поставимо крашого пам'ятника, то на нас ляже відповідальність так перед нашим сумлінням, як і перед Батьківчиною, що ми не шанували свого КОМАНДАРМА” — читаємо у цьому заклику.

Фрагменти минулого

Управа Української Студентської Громади у Варшаві, яку в 20-их роках очолював сьогоднішній президент УНР в екзилі — дест. Микола Лівицький. На світлині: 1-ий ряд — інж. Микола Єрмолов, Микола Лівицький, Сергій Кірічок. 2-ий ряд — К. Балас і Євген Чехович.

Президія 2-ої Сесії Української Національної Ради. Червень 1949 року.
На світлині (справа наліво): проф. Б. Іваницький — голова, д-р Ст. Витвицький —
заст. голови і проф. М. Степаненко — теперішній віцепрезидент УНР в екзилі.

СТОРІНКА ЮНИХ ДРУЗІВ

Президента УНР в екзилі дест. Миколу Лівицького на прийняття на його честь, що відбулося в Торонто 26-го січня ц. р., вітали делегації молодечих організацій.
На світлині: Валентина Духнай вітає Президента і вручає квіти від ОДУМ-у.

ЗОЛОТИ ДУМКИ НАТАЛІ ДЯКІВ

7-го жовтня 1967 року на З'їзді Українського Католицького Юнацтва в Монреалі студентка МекГілльського Університету Наталія Дяків виголосила промову, яка під наголовком — "Хто дасть мені відповідь?" була уміщена в "Канадійському Фармері", а вслід за цим і в багатьох інших часописах. Відважні і високоідейні думки Наталі Дяків знайшли широкий відгук і належну оцінку серед українського громадянства і зокрема серед української молоді. Ця промова була передана також через радіо-програму у Філадельфії. Деякі думки Наталі Дяків тут подаємо:

"Лише національно свідомий народ спроможний творити історію, дарити світові культурні цінності. І про це мають у першу чергу не забувати ті, які вважають себе духовими провідниками українців..."

"Немає на світі більш благородного почуття, як почуття любові до вітчизни рідних

предків, до України моєї, яка є нині поневолена і перед світом принижена..."

"Щоб ми українці, були гідними українцями, треба наше духове життя наснажити національними почуваннями великої і будуючої якості любові до Канади і до України, до її святої стародавньої історії..."

"Може прийшла остання година, щоб ми самі за себе думали, самі надіялися на себе і не просили в чужинців ні прощення, ні волі, ні шастя, ні порад, ні спасіння?! На мою думку, українцям має вистачати власного розуму і тому нам треба бути самим собою..."

"Українська правда повинна бути вільною від чужих правд. Чужа правда, свята чи не свята, не повинна домінувати над національною українською правдою..."

"Справа молоді — це головна справа українців у вільному світі. Народ, який утраче свою молодь, приречений на найганебнішу смерть! Невже ця доля має стрінути українців?"

ЖЕРТВА КРОВІ

Серед цьогорічних відзначень 50-ої річниці Бюю під Крутами вирізняється маніфестація студентів у Монреалю, яку 2-го лютого ц. р. організував Союз Українського Студентства Канади (СУСК).

Маніфестаційний похід українського студентства було розпочато при головній брамі МекГілльського Університету, пройшов він біля будинку советського консульства, співаючи український національний гімн, і остаточно був спрямований до приміщення Канадського Червоного Хреста, де студенти-учасники походу дарували свою кров на його потреби.

Монреальська преса з великою прихильністю поставилася до цього задуму українського студенства, називаючи його "жертвою крові за свободу". Того самого дня у вечірніх годинах перебіг цієї маніфестації було подано в телевізійних програмах. Представниця Червоного Хреста Мері Джонсон зазначила, що це був перший такий "марш для потреб Червоного Хреста".

Головним організатором цієї маніфестації, в якій при зливному дощі взяло участь до 300 студентів, був Ярема Келебай. 4-го лютого, також заходами СУСК, було влаштовано академію присвячену Крутянським Героям.

Леся Дмитрів, Маруся Глушко, Оленка Головата і Леся Шліхта.

РАВТ ПРЕСИ

17-го лютого ц. р. в Торонто у залі Колегії св. Василія Великого відбувся вже другий з черги Равт Української Преси, який улаштувалася Спілка Українських Журналістів Канади. Під час Равту Жюрі у складі телевізійної зірки "Джуліетт" (Юлія Сисак-Кавацці), мистця Мирона Левицького і п. Богдана Сенишина вибра-

КОНКУРС СУЖ КАНАДИ НА ТВОРЧІСТЬ МОЛОДИХ

Управа Спілки Українських Журналістів Канади постановила щороку організувати конкурс на літературну і журналістичну творчість нашої молоді, яка була друкована в українських часописах і журналах Канади або була видана окремими виданнями в попередньому календарному році. На конкурс прийматимуться також друковані твори англійською та французькою мовами, але тільки з українською тематикою.

У конкурсі може брати участь українська молодь до 25-го року життя, тобто до пересічного віку закінчення університетських студій.

Конкурсові твори (статті, репортажі, проза, поезія, спомини, нариси і т. п.), друковані у 1967 році, надсилають редакції українських часописів або журналів у формі вирізок із сторінок своїх видань, або молоді автори особисто.

Для розгляду надісланих на конкурс творів і визначення нагород Управа Спілки Українських Журналістів покликає спеціяльне жюри. Реченець для надсилання конкурсових творів кінчиться 15-го квітня ц. р. Прилюдна роздача нагород відбудеться після проголошення висліду конкурсу на влаштованому з цією метою журналістично-літературному вечорі.

Оленка Олешня
кандидатка "Дороговказу" на кралю Української
Преси у Канаді на 1968 рік.

ІЗ НАШИХ ЛИСТУВАНЬ

Від Голови МПУЕ Штутгарту п. Г. Семененка ми одержали 15 канад. дол. і листа наступного змісту:

"...В числі 13-ому "Дороговказу" прочитав я заклик Комітету для будови пам'ятника на могилі св. пам. ген. П. Дяченка, котрого я особисто знав і котрий був членом нашої Громади до виїзду до Америки. Його син ходив тут і до нашої української школи, а його дружина Олена Якимівна співала в нашему церковному і світському хорах. Я в імені нашої Управи звернувся до співмешканців оселі Людвігсбург-Грінбіль, де колись жили Дяченки, і просив їх

ринями Української Преси Канади: Аня Миндюк ("Новий Шлях"), Надя Цибенко ("Молода Україна"), Маруся Верес ("Горизонт"), Любія Бурій ("Крилаті"), Любія Мороз ("Гомін України"), Марійка Бойко ("Нові Дні"), Оленка Олешня ("Дороговказ"), Адріана Охримович ("Ми і Світ") і Леся Шліхта ("Сумківець").

"Кандидактами на ці романтичні корони в українській журналістиці Канади будуть наші торонтонські красуні, що їх делегують від себе поодинокі органи преси, щоб на рвіті своєю красою (тіла і духа) боронили престіж і слави та ще й естетичного смаку свого часопису" — писалося в повідомленнях про цей рвіт. Краса духа кандидаток на ці "романтичні корони" пресовими органами була суміліно взята на увагу. Більшість з них мають зацікавлення до тої чи іншої духової творчості, майже всі вони є абсолвентками курсів українознавства і активними членами молодечих організацій.

Оленка Олешня, кандидатка "Дороговказу" на кралю Української Преси у Канаді на 1968 рік, студентка першого року медицини, член Українського Студентського Клубу при Торонтонському Університеті, учениця 4-го року Курсів Українознавства при Катедрі св. Володимира, член ОДУМ, член капелі бандуристок і хору ОДУМ, цікавиться музикою, цього року кінчає науку гри на піаніно в Торонтонській Музичній Консерваторії.

зложити також пожертву на будову пам'ятника. Ця збірка є більш символічна, вона дала всього 55,00 марок, а по виміні на Вашу валюту лише 15 канад. долярів, які я пересилаю у цьому листі. Хай це буде, як наша частка, замість квітів на Його могилу"...

“СВІТАННЯ”

-- квартальник поезії, літератури, мистецтва, ідеології та філософії, який почав виходити ц. р. Вже вийшло 1 і 2 числа. Річна передплата 2 дол., окреме число — 50 центів. Адреса в-ва:

S V I T A N N I A
18 Claremont St., Toronto 3, Ont., Canada.

Литовсько-українська приязнь

Ukrainos Tautinės Tarybos Pirmi
ninką (egzilyje) daktarą Jakovą MAK
OVEC' KĘ, Čikagon atsilankymo
proga

nuosirdžiai sveikina!

Vilniaus Krašto Lietuvės S-
ga
ir Lietuvos Atgimimo Sajūdis

"Голову Української Національної Ради (в ек-
зилі) доктора Якова МАКОВЕЦЬКОГО, з нагоди за-
вітання до Чікаго

широ вітають

Союз Литовців столичної Округи Вільнюс і Ор-
ганізація Руху Відродження Литви".

Цей привіт було подано у часописі "Лайсво
Летувा" (Вільна Литва), 7. 12. 1967. З литовської на
українську мову переклав І. Чесно — уповнова-
жений СОЮЗУ для зв'язку з Українцями.

В єдності — сила і могутність!..

21-го січня 1968 року на Ювілейному Бенкеті, що відбувся в Чікаго в рамках величного відзначення 50-річчя проголошення державної незалежності України, на якому присутнім був Президент Української Народної Республіки в екзилі дост. М. Лівицький, — генерал проф. Стасіс Дірмантас виголосив привітальну промову від литовців, яку з деяким скороченням тут подаємо.

...Ми, вояки, менше маємо нахил до філософування та політикування — ми і висловлюємося більш відверто. І ми не забуваємо, що маємо спільне бажання пригадати нашим політичним чинникам декілька правд, що їх вирізнило саме життя.

Головне — в єдності сила і могутність! Це, поперше, залежить від нас самих — як ми самі впорядковуємося... І ця вимога торкається нас усіх поневолених — українців, білорусів, лотишів, естонців, фінів, литовців...

Мудрий є той, що в кожній ситуації, сягаючи головної мети — СВОБОДИ, — робить та творить те, що є головне, чого вимагає час і обставини. Тож... не розпорощуйтесь!

Кожний знає сьогоднішню дійсність, себто, обставини, в яких ведеться егзистенція наших народів. Тому не забуваймо: є легше впасти, ніж підвістись! А часами самому встати не тільки важко, а й неможливо. Тоді добре було б мати друга, який допоможе.

Литовці, білоруси і українці з давніх-давен мали звичай, при потребі виконати тяжку роботу, — закликати чи запрошувати добрих сусідів допомогти, толокувати.

Також, на жаль, часом забувається і така життєва правда: "Завчасно радіємо смаком ведмедини, коли сам ведмідь ще в лісі!"

А головне, незабутня така мудрість: "Ворог моєго ворога є мій природній приятель і союзник — брат по зброї".

Тому, вперше зконсолідуємося в наших громадах і спільним зусиллям повалимо "ведмеда".

Виконавши це своє головне завдання, уже легше впорядкуємо свої внутрішні всілякі справи.

Сьогодні, святкуючи Ювілейне 50-річчя Відродження Української Держави — Україн-

I. D. Чесно

ДОКТОР ПЯТРАС ДАУЖВАРДІС

Його Експланенцю, Високодостойного д-ра П. Даужвардіса — Генерального Консула Литви в США, щиро вітаємо з нагоди відзначення Хрестом Симона Петлюри.

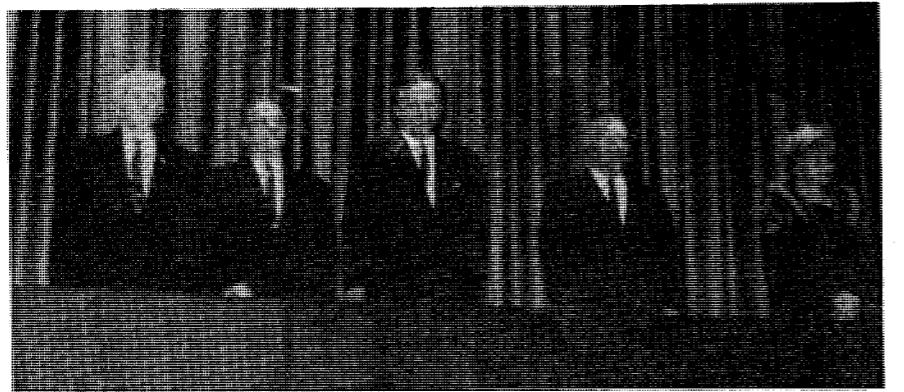
Генеральна Управа
Союзу Бувших Українських Вояків
в Канаді.

Генеральний Консул Литовської Республіки д-р Пятрас Даужвардіс народився 18-го листопада 1895 року. У 1914 році він разом із своїми батьками емігрував до США, де перші роки йому довелося тяжко працювати та провадити надзвичай ощадне життя. У 1918 році він поїхав до Вальпариосо, де скупчувалась більшість студіюючої литовської молоді, і в місцевому університеті, заробляючи собі на прожиття, спочатку вивчає англійську мову, потім проходить курс середньої школи, а в 1922 році переїзджає до Вашингтону і починає студії права в Джорджтаунському університеті, який закінчує у 1924 році. Студіюючи у цьому університеті, більшу частину вільного часу присвячує праці у тільки що заснованому Представництві Литви при уряді США. У той самий час він редактує литовський журнал — місячник.

У 1925 році П. Даужвардіса, що вже мав університетський диплом, запрошується повернутися до батьківщини і працювати у Литовському Міністерстві Закордонних Справ, де він і працює більш як півроку. Тут, переконавшись

Доктор Пятрас Даужвардіс

3-го грудня 1967 року в Чікаго відбулася академія, під час якої були роздані літературні нагороди Українського Літературного Фонду ім. Івана Франка.

За президійним столом: генерал проф. Стасіс Дірмантас — голова Асоціації Литовських Професорів у Вільному Світі, д-р Пятрас Даужвардіс — Генеральний Консул Литви в США, проф. К. Біда, проф. Р. Завадович і пані Ганна Черінь.

в небуденних здібностях П. Даужвардіса, його призначають на становище віце-консула до Нью-Йорку, а потім — консула Литви в Чікаго. На цьому становищі перебуває він і донині, одержавши перед кількома роками звання Генерального Консула Литви.

Уже на початку свого перебування в Чікаго, П. Даужвардіс студіює далі право і при Джон Маршалл Лав Скул осягає магістра, а потім і доктора прав. Трудно було б докладно визначити тут широчінь його многогранної громадської праці. "Конгресіонал Рекордс" перевівнений його промовами, якими захищав він справи своєї батьківщини — Литви.

ЗАКЛІК

Дуже прошу шановних авторів спогадів, статей, заміток та інших матеріалів, що стосуються історії української визвольної війни 1917-1920 років та українського повстанського руху 1921-1925 років подати мені бібліографічний опис своїх творів для включення у "Бібліографію джерел і матеріалів до історії української визвольної війни", що її бажаю зладити в 50-річчя постання української армії. Бібліографія ця буде продовженням "Бібліографії" авторства І(вана) Ш(ендріка), що друкувалась у львівському Літописі Червоні Калини й об'єднатиме джерела й матеріали, опубліковані українською та іншими мовами в 1945-1967 роках. Прохаю шановних авторів подавати мені бібліографіч-

ний опис (або фотостаті) своїх творів за такою схемою: 1. Автор, 2. Назва твору, 3. Назва видання, 4. Рік видання, 5. Дата, 6. Сторінки, 7. Короткий зміст твору: частина, операція, дата, прізвища, що зустрічаються в джерелі, функція, характеристика твору. Ідеться, перш-за-все, про джерела й матеріали, що були надруковані в періодичній пресі (щоденниках, тижневиках) та ефемерідах, а не в журналах, зокрема комбатантських, доступ до яких я маю. Усю кореспонденцію у повищих справах прошу керуввати на таку адресу:

Lew Shankovsky
4804 North Warnock Street
Philadelphia, Pa., 19141, USA.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ПОВІДОМЛЕННЯ

Українського Воєнно-Історичного Інституту
в Канаді

Дирекція Інституту повідомляє, що його видавничий відділ має ще достатню кількість нерозпроданих збірників "ЗА ДЕРЖАВНІСТЬ" — томи: Х-й і XI-й, які тепер продаються по зниженній ціні — 6 (шість) доларів за том разом з пересилкою.

Дирекція має ще також запасові ОРДЕНСЬКІ СТРІЧКИ — широку й вузьку — на великий і малий ХРЕСТИ СИМОНА ПЕТЛЮРИ, які продаються по ОДНОМУ ДОЛЯРОВІ за 4 інчи разом з пересилкою.

Крім того, на складі Інституту є ще великий запас поштових значків — виданих у пам'ять ЛИСТОПАДОВОГО РЕЙДУ і БАЗАРУ, які тепер продаються по ОДНОМУ ДОЛЯРОВІ за 8 аркушів.

Замовлення й гроші посылати на нову адресу Інституту:

UKRAINIAN WAR HISTORICAL INSTITUTE
404 Bathurst St.
Toronto 2B, Ontario, Canada.

За Дирекцію: д-р К. Бризгун, секретар.

Вийшла з друку нова книжка — збірка новель І. Боднарчука "ДРУЗІ МОЇХ ДНІВ". Це вже четверта збірка цього ж автора. Містить вона в собі 11 новель з різною тематикою. Присвячена українським піонерам у Канаді. Друкована на доброму папері, 96 сторінок друку, обкладинка роботи мистця Петра Сидоренка. Ціна книжки, якщо замовити безпосередньо в автора, \$1.00.

Замовлення надсилати на адресу:

I. Chabanruk
1602 Queen St. W.
Toronto 3, Ont., Canada.

"ВОЛОСАЖАР"

Вийшов друком "ВОЛОСАЖАР" чч. 1-2-3-4 (оповідання, статті, поезії М. Щербака, Ол. Раня, Онуфрієнка, І. Шанковського, Ів. Маніла, А. Орла та ін., листи до редакції В. Чапленка, Гайдарівського, Дончука, А. Галана). Річна передплата 2 дол., піврічна 1 дол., два прим. — 30 центів. Для молоді все — за півціни. — Адреса:

I. Manylo, Wolosozar
P. O. Box 472
Vineland, N. J., 08360, U.S.A.

В часі від 1-го грудня 1967 до 1-го квітня 1968 року на передплату і пресовий фонд "Дороговказу" вплатили:

КАНАДА:

Похоронне Заведення Кардинал і Син — 15 дол., Алберта — українська фірма достави опалової оліви, О. Клим, Ст. Бігун, В. Лашук, пані В. Завадська, І. Гарасимчук — по 10 дол.; А. Іванів — 8 дол.; К. Балас — 7 дол.; Л. Ліщина, Гр. Турко, К. Бризгун — по 6 дол.; Б. Пришляк, А. Владарчик, С. Сокач, І. Радкевич, О. Артишук, І. Олійник, В. Ткачук, І. Стоцький, І. Гуменюк, В. Бабій, А. Гладчук і М. Гудима — по 5 дол.; пані М. Волосевич, І. Приймак і І. Тихонський — по 4 дол.; К. Мигаль, пані М. Савченко, В. Гончарук, о. Ю. Цукорник, М. Антонеко, о. Куліш, Бібліотека при Церкві св. Володимира у Келгарах, І. Скляренко, М. Летавський, С. Котляревський, О. Гудзяк, Б. Шурловський, В. Поясок, М. Ковальський, В. Йоцейко, Ю. Стефанович, В. Янчевський, А. Курляк, А. Ільницький, В. Гультай, Гр. Гурій, А. Дибко, С. Кравченко і А. Матвієнко — по 3 дол.

США:

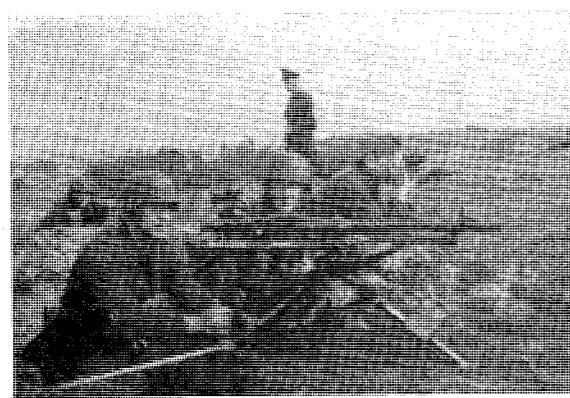
Пані А. Любарівська — 25 дол.; С. Захвалинський — 7 дол.; І. Кривовецький і С. Зеркаль — по 6 дол.; Т. Наконечний, Д. Герчанівський, І. Сірий, П. Нестеренко, І. Толочний, В. Мошинський, В. Гарбар, І. Драбатій, І. Лакуста, М. Старовйт, Д. Верба, В. Кедровський, о. А. Стасюк, Т. Грінченко, О. Козловський, П. Проданчук, В. Чекірда, П. Лимаренко, пані О. Балабан, І. Стратичук і О. Матух — по 5 дол.; О. Генсурівський, І. Дмитрів, Г. Коваль, А. Бакалець, В. Сердюк, І. Настоящий і І. Гнойовий — по 4 дол., В. Лоян, І. Мандзенко, В. Провода, А. Кущинський, М. Янов, Ю. Артюшенко, І. Піддубний, Т. Білоус, І. Винник, І. Панченко, П. Трекет і Д. Лимаренко — по 3 дол.; Т. Лехман — 2 дол.

ФРАНЦІЯ:

О. Мандрика, І. Шаповал і П. Галбин — по 10 дол.; І. Коряк — 6 дол.; П. Плевако — 6,50 дол.; І. Вонарха-Варнак — 1 дол.

АВСТРАЛІЯ: Я. Різник — 3,35, дол.; Англія: С. Левченко — 3 дол.; НІМЕЧЧИНА: пані Х. Пекарчук — 3 дол.; АРГЕНТИНА: І. Котович — 3 дол.

Усім жертвовавцям щиро дякуємо.

1. Практичні вправи. Перший зліва: Андрій Іванів. Гайделягер, 18. 8. 1943. 2. В таборі Ріміні: майор М. Кащук, побр. Гончаренко, П. Баклач, ген. М. Крат, пполк. Г. Сосідко, пполк. С. Яськевич і булавиній А. Іванів. Світлини А. Іваніва.

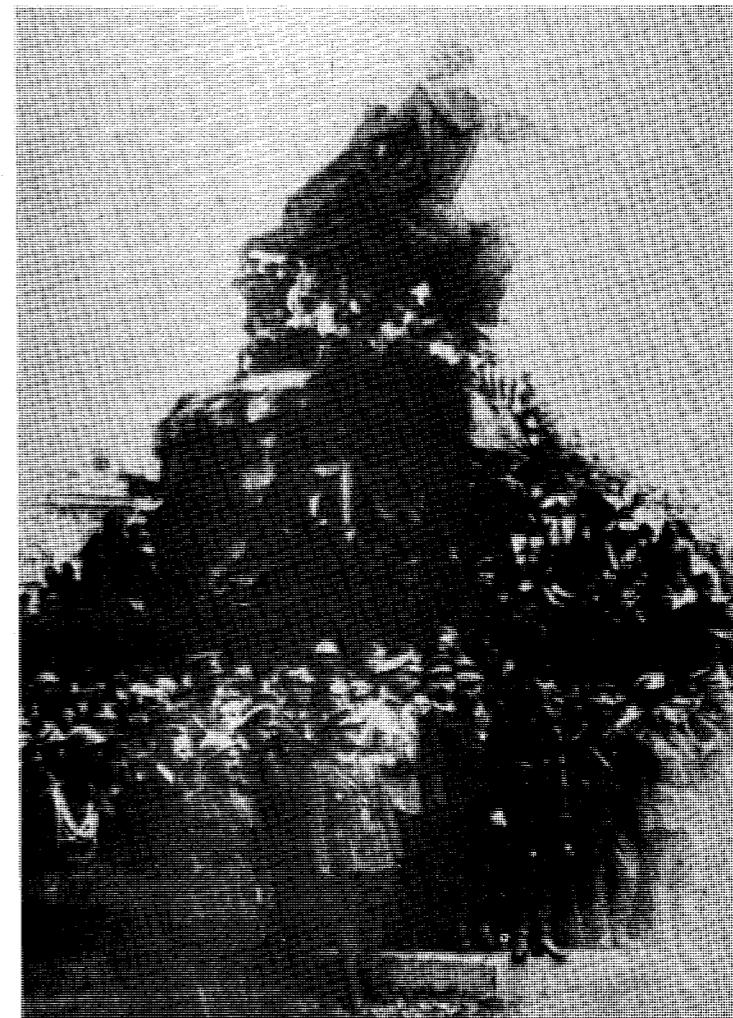
Командний склад табору Белярія, 1945 рік. На світлині (ранги тодішні), сидять: пполк. Силенко, полк. Малець, полк. Крат, пполк. Барвінський і о. Кордуба; 2-й ряд — пполк. Нікітін, пполк. Долинський, сот. Сакович, хор. Яримович і пор. Навроцький; 3-й ряд — три невідомі, сот. Темник, пор. Винницький, сот. Яськевич і пор. Ляжоцький.
Світлина "Вістей".

Похорон св. пам. Осьмачківа — кол. підстаршини Чорного Полку. Нойгамер, 15. 4. 1944.
Світлина А. Іваніва.

ДОРОГОВЪДЪЗ

ОРГАН ВОЯЦЬКОЇ ДУМКИ ЧИНУ

ЗМІСТ

- С. В. — "50-річчя Берестейського договору".
 П. Гринюк — "Від Батуму до Києва".
 С. Яськевич — "У 24-ту річницю бою під
     Бродами".
 ХХХ — "Фльоті піднести український
     прапор!"

Життя ветеранських організацій:

СБУВ у Канаді. Ювілейний З'їзд Закарпатських Українців. Конкурс ОбВУА на батальйонну композицію. 9-ий Делегатський З'їзд СУВ у Німеччині. У 25-річчя постання 1-ої УД УНА.

Життя громад і організацій:

Голос і чин другого покоління.

Відійшли у Вічність:

Полковник О. Шандрук-Шандрущевич. Помсертні згадки.

Сторінка "Литовсько-українська приязнь":
 I. Чесно — "Нарис організаційної структури
     Литовців у діаспорі".

"Сторінка Юних Друзів":

Михайло Середович — "Ліда Величко".
 ХХХ — "Висліди конкурсу СУЖ Канади на
     твори молодих".

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Головний Отаман Симон Петлюра приймає дефіляду 6-ої Січової Стрілецької дивізії на Софійській площі перед пам'ятником Богдана Хмельницького у Києві. 1920-ий рік. Світлина Українського Воєнно-Історичного Інституту у Торонто.

Адреса для листувань і грошевих переказів:

J. Lypowecskyj,
 179 Dowling Ave.,
 Toronto 3, Ont., Canada.

"Не марнотравним, не яловим повинно бути життя нашої еміграції поза межами Батьківщини, а повним глибокого змісту та корисних наслідків для рідного краю..."

Симон Петлюра

"Волі українського народу до самостійного життя не знищать ні ворожі тюрми, ні заслання, ні смерть окремих борців, бо Україна є нездобутим бастіоном героїв..."

Євген Коновалець

ЗМІСТ

- С. В. — "50-річчя Берестейського договору".
 П. Гринюк — "Від Батуму до Києва".
 С. Яськевич — "У 24-ту річницю бою під
     Бродами".
 ХХХ — "Фльоті піднести український
     прапор!"

Життя ветеранських організацій:

СБУВ у Канаді. Ювілейний З'їзд Закарпатських Українців. Конкурс ОбВУА на батальйонну композицію. 9-ий Делегатський З'їзд СУВ у Німеччині. У 25-річчя постання 1-ої УД УНА.

Життя громад і організацій:

Голос і чин другого покоління.

Відійшли у Вічність:

Полковник О. Шандruk-Шандрущевич. Помсертні згадки.

Сторінка "Литовсько-українська приязнь":
 I. Чесно — "Нарис організаційної структури
     Литовців у діаспорі".

"Сторінка Юних Друзів":

Михайло Середович — "Ліда Величко".
 ХХХ — "Висліди конкурсу СУЖ Канади на
     твори молодих".

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Головний Отаман Симон Петлюра приймає дефіляду 6-ої Січової Стрілецької дивізії на Софійській площі перед пам'ятником Богдана Хмельницького у Києві. 1920-ий рік. Світлина Українського Воєнно-Історичного Інституту у Торонто.

Адреса для листувань і грошевих переказів:

J. Lypowecskyj,
 179 Dowling Ave.,
 Toronto 3, Ont., Canada.

"Не марнотравним, не яловим повинно бути життя нашої еміграції поза межами Батьківщини, а повним глибокого змісту та корисних наслідків для рідного краю..."

Симон Петлюра

"Волі українського народу до самостійного життя не знищать ні ворожі тюрми, ні заслання, ні смерть окремих борців, бо Україна є нездобутим бастіоном героїв..."

Євген Коновалець

Симон Петлюра

— Головний Отаман Військ і Фльоти
 Української Народної Республіки, Будівничий
 Українських Збройних Сил і Української
 Держави.

Полковник Євген Коновалець

— Командир Корпусу Січових Стрільців,
 Командант УВО і ГОЛОВА ПРОВОДУ
 Організації Українських Націоналістів.

Коли линемо думками в глибину минувшини і пригадуємо бурхливі події 1917-1918 років, золотий ювілей яких тепер відзначаємо, бачимо, що над ними домінує могутня постать Симона Петлюри, який у вогні і бурі Української Національної Революції озброїв націю, скерував її волю на шлях незалежного державного буття, брязкотом української зброї пригадував світові, що Україна існує і бореться за свої права, який на всіх шляхах державного буття української нації поставив численні дороговкази і 25-го травня 1926 року згинув на державній стійці з рук московського наймита.

4-им Універсалом Української Центральної Ради розпочато нову добу в житті молодої української держави, яка вимагала від української нації меча і крові. Ця доба висунула на чоло подій також сина Галицької Землі — полковника Євгена Коновалця, який заснованим ним Галицько-Буковинським Курінем, що пізніше розгорнувся в Осадний Корпус, беручи участь у численних боях і в поваленні Гетьманату, — засвідчив вірність ідеям УНР і поклав перші підвалини під Акт Соборності Українських Земель, що був проголошений в січні 1919 року.

Згинув 23-го травня 1938 року в Роттердамі на пості Коменданта УВО і Голови Проводу Організації Українських Націоналістів з рук московського агента.

Шануймо пам'ять їх не словами, а чином, що наблизить здійснення їхніх ідей! Ідімо вперед з їх іменами у серці!..

Українська делегація на чолі з О. Севрюком підписує мировий договір з осередіями державами. Берестя над Бугом, 9 лютого 1918 року.

Св.

50-РІЧЧЯ БЕРЕСТЕЙСЬКОГО МИРОВОГО ДОГОВОРУ

Цього року, поруч із роковинами інших важливих подій найновішої історії України, відзначаємо також 50-річчя підписання в Бересті над Бугом у дні 9-го лютого 1918 року мирового договору між Українською Народною Республікою і Центральними Державами.

Договір цей має для нас епохальне історичне значення, бо це ж був перший виступ відновленої Української Держави — Української Народної Республіки на арені великої світової політики, і він забезпечував Україні майже повні її етнографічні межі. Крім того, це був перший мировий договір заключений і підписаний у часі 1-ї світової війни.

Заключення Берестейського договору не було легкою справою. Москов-

сько-більшевицька делегація, що та-кож переговорювала в Бересті із Центральними Державами у справі заключення мирового договору між більшевицькою Росією і тими державами, намагалась виступати і в імені України, як колишньої частини царської Росії. Коли ж це не вдалося, то більшевики покликали делегацію створеного ними у Харкові лялькового, нібито українського комуністичного уряду. У склад тієї делегації входили — голова харківського Виконавчого Комітету москаль Медведев і комісар для справ війни В. Шахрай.

Центральні Держави не визнали тієї делегації і по довгих короводах у суботу 9-го лютого того 1918 року, коло 2-ої години після півночі, підписали мировий договір з Українською Народною Республікою.

У тому договорі Центральні Держави, тобто Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія і Туреччина, визнали етнографічні кордони України, як кордони державні. На заході кордон мав проходити по лінії ріки Вепр на Холмщині. Далі він йшов у північному напрямі, перетинаючи ріку Буг на північному заході від міста Берестя. Після цього кордонна лінія завертала на схід і мала йти на північ від ріки Прип'яті до кордону між Україною і СРСР.

Галичина і Буковина, що входили в склад Австро-Угорщини, мали одержати широку автономію, як окремий коронний край при Австро-Угорщині. Цей розділ договору про Галичину і Буковину був таємний, бо Австро-Угорщина боялася спротиву поляків, які за ніяку ціну не хотіла погодитися на поділ Галичини на дві частини — українську і польську. Цього таємного договору Австро-Угорщина не дотрималась, бо анулювала його одно-бічним проголошенням, зробленим австро-угорським амбасадором у Києві, графом Форгачем у дні 6-го липня 1918 року тодішньому гетьманові України П. Скоропадському, який без ніякого спротиву прийняв це проголошення до відома.

Текст Берестейського мирового договору складався із 10 статей. Цей текст починається преаблем, який так звучав:

«Тому, що Український Народ протягом сучасної світової війни проголосив себе незалежним і виявив бажання привернути мирний стан між Українською Народною Республікою і державами, що знаходяться у війні з Росією, постановили правительства Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії і Туреччини заключити мировий договір з правителством Української Народної Республіки; вони хотять цим вчинити перший крок до тривалого і для всіх сторін почесного світового миру, котрий не тільки має покласти кінець страхіттям війни, але також має вести до привернення дружніх відносин між народами на полі політичному,

правному, господарському і умовому. В тій цілі до нав'язання мирових переговорів у Берестю Литовському зібралися повновласники означених правителств».

Тут вичисляється імена і прізвища тих повновласників, а після того слідують і самі статті договору.

У 1-ї статті загально говориться про ціль договору; у 2-ї — про кордони; у 3-ї — про те, що Німеччина і Австро-Угорщина заберуть свої війська із зайнятих ними українських територій після ратифікації договору; у 4-ї — про реченець установлення дипломатичних і консулярних взаємовідносин; у 5-ї — про взаємне зренення воєнних відшкодувань; у 6-ї і 8-ї — про звільнення полонених.

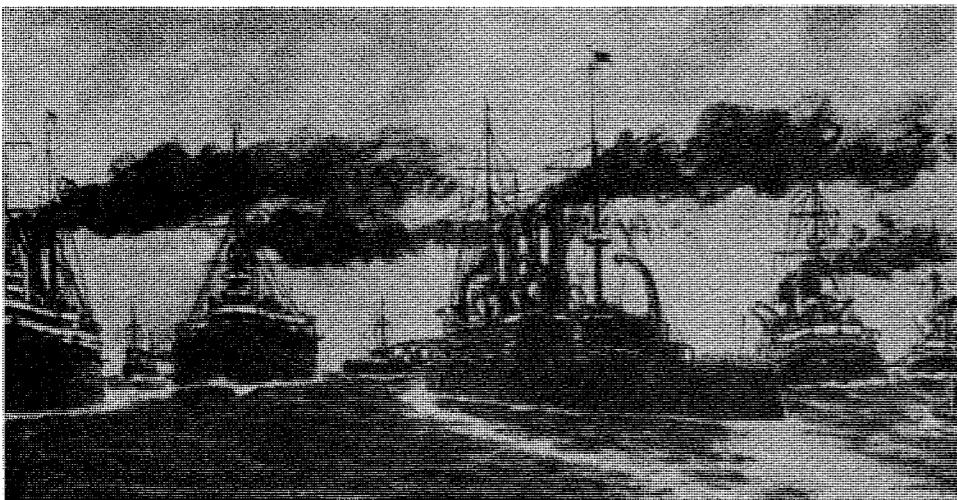
Найдовший текст мала 7-ма стаття договору, в якій говориться про господарські взаємовідносини, а в першу чергу про товарообмін і спосіб розрахунків. Між іншим, Україна мала доставити Німеччині і Австро-Угорщині до дня 31-го липня 1918 року 60 мільйонів пудів (пуд це — 35 канадських фунтів) збіжжя на хліб і різних збіжевих продуктів, 2,750,000 пудів живої ваги рогатої худоби і 4 більйони яєць. Для розрахунку в товарообміні було встановлено курс: 1 німецька марка рівна 75 передвоєнним царським копійкам, а 1 австрійська корона — 50 копійкам.

У статті 9-ї говорилося про те, що умови прийняті у цьому мировому договорі творять неподільну цілість, а в статті 10-ї, що в роз'ясненнях цього договору для зносин між відповідними партнерами є міродайні український, німецький, угорський, болгарський і турецький тексти.

У кінцевих постановах договору було сказано, що він буде ратифікований, а ратифікаційні грамоти мають бути обмінені якомога швидше у Відні.

Під цим договором поклали свої підписи: від Української Народної Республіки члени Української Центральної Ради — Олександр Севрюк, Микола Любинський і Микола Левицький;

від Німеччини — секретар закордонного офісу, цісарський дійсний радник Ріхард фон Кюльман і, як представник німецької найвищої військової управи та шеф Генерального Штабу Головно-командуючого східнім фронтом, генерал-майор Гофман; від Австро-Угорщини — міністер закордонних справ граф Отто Кар Чернін; від Болгарії — прем'єр-міністер Василь Радославов, посол Андрій Тошев, посол Іван Стоянович, д-р Теодор Анастазов і полковник Петро Ганчев; від Туреччини — великий везір, тобто прем'єр, Талаат Паша, І. Гаккі, Ахмет Нессім і генерал кавалерії Ахмет Іцуэт Паша.

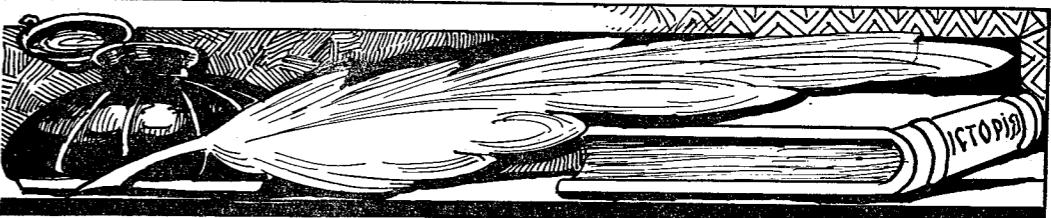
29 квітня 1918 року майже вся Чорноморська флота зібралася в Севастопольському порті і на команду з флагманського корабля "Юрій побідоносець" піднесла український прапор.

Прагнення будівничих відновленої української державності бути господарем не тільки на своїй рідній землі але й на своєму Чорному Морю було зафіксоване в цілій низці державних актів 1917-1918 років.

27-го грудня 1917 року Українська Центральна Рада створила Морський Секретаріят, який пізніше було переіменовано на Морське Міністерство. 14-го січня 1918 року УЦРада схвалила "Тимчасовий Закон про Флоту УНР". 13-го березня того ж року Морське міністерство проголосило закон, силою якого на всіх кораблях Чорноморської Флоти мав бути вивішений український прапор. 29-го квітня 1918 року, після величної маніфестації в

Таємний договір у справі створення з Галичини і Буковини окремого коронного краю підписали: від Австро-Угорщини — Ернест фон Зайдлер і граф Отто Кар Чернін, а від України — Олександр Севрюк, Микола Любинський і Микола Левицький.

День 9-го лютого 1918 року залишиться навіки записаний на сторінках історії України, бо Берестейський мировий договір, що був у тому дні підписаний, визнавав за Україною право на самостійне існування, якого ніхто заперечити не зможе.

П. Гринюк

ВІД БАТУМУ ДО КІЄВА

(Закінчення)

Під'їзжаючи до напівосвітленого дівірця, я побачив через вікно і тут масу військових, озброєних, рушницями, гранатами, кулеметними стрічками через плечі, без жадних відзнак, але з червоними зірками різної величини на шапках, кашетах та на грудях. Виглядали вони — як протилежність до денікінців, неголені і якісь брудні. Між ними було видно і підлітків, що мали яких 14-15 років, які в довгих шинелях, що майже волочилися по землі, та з рушницями — берданками у два рази довшими від них, виглядали дуже смішно.

До вагону увіходить двоє військових із таким самим ліхтарем, як і денікінці, озброєні — один пістолем, а другий рушницею. Сказавши голосно «Товариши! Приготовте документи!», вони почали швидко, не затримуючись довго над розглядом самих документів, перевіряти тих, що були внизу. Потім один з них підняв ліхтар угору, щоб освітлити верхні полиці і його зір зупинився на моїй валізці. На його запит — «чия це!», я відповів, що моя.

«Подай, товаришу, її сюди!» Дістаю валізку, відчиняю і подаю. Він ставить її на підлогу біля дверей, нахиляється, щось шукає. Я бачу, що той з рушницею щось пхає за борт своєї шинелі, зі стуком зачиняють валізку і обое зникають у коридорі вагона. У передлі — мертва тиша. Мене огорнув великий страх: «мабуть ще вернуться до мене, щоб забрати мене із собою»...

Минає кільканадцять (а може тільки кілька) хвилин максимального напруженого стану, але вони не повертаються. Через вікно бачу як повз вагони два большевики, підштовхуючи з усіх боків, провадять на дверець якогось військового без відзнак. Цей вид ще більш нагнав на мене страху. Підсвідомо витягаю з кобури пістолю.

За якусь годину потяг рушив далі. Коли він вийшов за межі станції, я попросив тих, що були внизу, щоб подали мені мою валізку, хтось мовчкі її мені подав. У темноті, навпомаць, я переконався, що моого кітеля і гімнастірки в ній уже не було, за рахунок цієї втрати мої документи не були контролювані. Коли проїхали ще пару зупинок, я поволі почав заспокоюватися і, як реакція з усього пережитого і двох неспаних ночей, я заснув як забитий і прокинувся аж в Лісках.

Нашвидку одягнувшись і накинувши на себе шинель, щоб не було видно зброї, я перейшов до другого потягу, що мав відійти на Харків. До Харкова прибули вночі 31-го грудня майже без жадних пригод. На дівірці я довідався, що потяг на Полтаву буде правдоподібно на другий день. Залі дівірця були буквально забиті мішаною масою людей, цивільних і військових, озброєних і неозброєних. Щоб не звертати на себе уваги, я вирішив здати на перевозання на дівірці свою валізку і зброю, але зброю відмовились прийняти з огляду на заборону. Знайшовши

випадково вільний стілець біля стола в залі 4-ої кляси (найбільший натовп солдатів був якраз у залах 1-ої та 2-ої кляс) і підтягнувши наскільки було можна ремінь із шаблюкою, я умостився на стільці, прикривши полою її кінець, що ще трохи виглядав з-під шинелі. Так провів я цілу ніч, то трохи дрімаячи, то приглядуючись до того, що діялося навколо мене.

Приблизно коло 8-ої години ранку, бо вже було добре видно, до мене підійшов вояка-хлопчина років 15-17 з берданкою за плечима і запитав, чи я маю дозвіл на ношення зброї. Як виявилося, коли я сидів, пола шинелі відслонилася і з-під неї видно було кінець моєї шаблі. Я із здивованням відповів йому, що в перший раз чую, що військова людина мусить мати якийсь дозвіл на ношення зброї. Відповідь була коротка: «Следуй, товариш, за мною!» Сперечатись або ставити опір не було жадного сенсу. На його оклик міг з'явитися ще з десяток таких як він і мене відпровадили б куди ім потрібно було б, але в інший спосіб. Я встав і мовчки пішов за ним. У вестибулі двірця був чомусь великий натовп людей, через який і протиснулись тяжко було. У мене промайнула думка тікати, але куди? Якби це була ніч, то ще можна було б ризикувати, але вдень, та що й інвалідові — це певна загибель. Протискувшись через натовп, штурпак весь час оглядався, чи я йду. Дійшовши до широких сходів, що вели нагору, ми зійшли на другий поверх і спіnились біля одної з кімнат, біля дверей якої на стільці сидів такий же штурпак із рушницею. Хлопчина-вояк постукав у двері і, не чекаючи на відповідь, відчинив їх трохи, всунув голову, щось комусь сказав, а потім звернувся до мене — «заходь!»

Увійшовши у кімнату, я побачив за гарним нічим непокритим столом сидячу людину, одягнену в чорне, з оксамітним коміром, але вже досить поношене пальто, та з чорним, також поношеним, кашкетом на голові. Був

він приблизно середнього росту, мав кругле, темнувате, а до того ж напевно немите, обличчя, яке виглядало якимсь сірим і дуже втомленим, з маленькими підстриженими чорними усами. Віку був теж приблизно середнього, 40-45 років, хоч щодо віку, то зовнішній вигляд часто буває зрадливим. Він сидів і на аркуші паперу щось олівцем писав. Після мого входу він ще хвилину писав, а потім, поклавши олівець, пильно подивився на мене і сказав: «Маєш при собі зброю?» «Маю» — кажу. «А дозвіл на ношення зброї маєш?» Кажу — ні. А потім раптово: «Хіба кожний вояк на фронті мусить мати дозвіл носити зброю, та ще може дозвіл щоб стріляти з неї у ворога? Я ж людина військова, іду на фронт і перший раз чую, що для цього потрібно мати дозвіл».

Він байдуже все це слухав, наче в цей час про щось інше думав, а потім спокійно: — «Давай сюди свою зброю, що маєш». Я відчепив кобуру з наганом і поклав на стіл, а потім і шаблю. Коли він побачив шаблю, в нього аж очі заблищають, а лиць із такого здавалось тупого і байдужого одразу перемінилось в радісне. Відтягнувши клинок, він аж крикнув: — «От чудова річ для кавалерії!» Не маючи жадного поняття, хто це сидить переді мною, я трохи зі сміхом, а трохи із злістю кажу йому: — «Що річ чудова, то це правда, але вона і мені потрібна, бож я іду на фронт!», а сам думаю — от настали дурні часи, коли військовик мусить перед якоюсь «шляпою» виправдуватись і то тільки тому, що штурпаки з червоними зірками з усіх боків. Його обличчя відразу знову перемінилося в якесь байдуже, камінне, він знову подивився на мене пильно, яких 15-20 секунд, і каже: — «Як прибудеш на фронт, то там тобі видадуть зброю, яка буде потрібна, а ця залишається тут». Тоді, кажу — «видайте мені хоч посвідку, що моя зброя залишається тут, інакше чим я себе виправдаю перед начальством». По його обличчі

пробігла ледви помітна усмішка. «Добре, я таку посвідку видам» — сказав він і, відірвавши клаптик паперу, не більший як 10-15 см, написав: «Револьвер системи Наган Ч.... і сабля фабрики Гудзонова в серебряній обделці конфісковані Харковської Командантурою. 1 января 1918 года. Антонов-Овсеенко.»

Отримавши таку нічого незначущу посвідку, та ще й від якоїсь цивільної, а мабуть і малозначущої людини, я вийшов сам, без «провожатого», і інтуїтивно відчув, що більша частина страху звалилась із моїх плечей. Цілий день проштовхався на двірці голодний, бо тих пар «бутербродів», що дістав у Ростові, я вже з'їв подорожі Ліски - Харків. На двірці можна було дістати тільки «кіп'ятку», а вийти у місто і щось пошукати — боявся, бо в натовпі, який був на двірці, легше було маскуватись.

Пізно ввечері подали невеличкий потяг, який уже був майже переповнений людьми, і який через якихось півгодини вирушив на Полтаву. На деяких зупинках він затримувався досить довго. Вночі перед якоюсь зупинкою звільнилося місце на верхній полиці і я, віттягнувшись на голих дошках, як на м'яких перинах, заснув. Прокинувся від різкого — «Документи!» Бачу, що до купе увійшло троє озброєних із таким же самим ліхтарем, як це було у Чорткові і після Чорткова (ліхтар залізничників). Беру в руки свої документи, що завжди були напоготові в кишені гімнастійки, і чекаю черги. Провіривши тих, що були внизу, іхній зір зупинився на моїй валізці. І знову той самий запит — «Чия?», і знову той самий контроль валізки, і знову зникнення з неї одних штанів, близни, брітви до голення і різних дрібниць, і знову, як і тоді, забули заглянути до моїх документів. Чи ж не було це Боже Провидіння?

Довго потяг сotяв на цій зупинці, а як уже добре розвіднілось — рушив далі. Перша зупинка — станція Лю-

ботин. Дивлюсь і очам не вірю: на пероні повно козаків, і в широких різного кольору штанях, і у вузьких, дехто в жупанах, але більше в російських шинелях, усі з червоними шликами. У мене відразу промайнула думка, що це червоні козаки (большевики), але бачу що дехто має жовтоблакитні пов'язки на рукавах. До вагона увійшли три козаки, один з них мав жовтоблакитну пов'язку на рукаві, і попросили показати документи. Звернулися українською мовою. Цим разом я показую посвідку-командировку, яку мені видала Українська Військова Рада в Батумі. Той, що мав жовтоблакитну пов'язку, оглянув мою посвідку, подивився на мене, потім знову на посвідку і запитав, чи не маю я часом ще яких документів. Виймаю з кишені гімнастійки ті документи, які я мав замір два рази показати большевикам. Подививсь він на них, потім знову на мене, трохи якось скривився і, віддаючи ці всі документи одному з козаків, наказав відвести мене до коменданта двірця.

От, думаю, нарешті таки влив. Козак завів мене до кімнати, де за телеграфічним апартом сидів молодий козак, а біля його ззаду — якийсь військовик, без шапки, років 30-35, по його зовнішньому вигляді можна було без жадного сумніву ствердити, що це був старшина. Переглянувши мої документи, він почав мене розпитувати: як я сюди їхав, через які місця, чи багато деніківців є в Ростові, чи багато большевиків у Харкові та на останній станції? А потім, коли я показав йому розписку на відірану зброю, то він аж устав (до цього часу він розмовляв зі мною сидячи), аж руками по колінах вдарив і сказав: — «Якщо ви вийшли живим з рук Антонова-Овсеєнка, то це чудо, бо хто в його руки попадав, той не повертається». Повернув мені мої папери, побажав щасливої дороги і наказав козакові відпроводити мене назад до вагона.

Коли потяг рушив, я розбалакався з однією жінкою, дружиною одного

інженера, що також їхала у цьому самому вагоні з Харкова і також до Києва. На мої запитання, що це за Антонов-Овсєенко, вона мені нарозказувала стільки жахів, що аж серце замирало від її оповідань. Вона оповідала, що коли Харків зайняли більшевики, то цей Овсєенко розстрілював всіх направо і наліво, що на двірці була якась глуха стіна (видно без вікон і дверей), під якою були розстріляні сотки невинних людей, що там розстрілюють і тепер тих, кого зловлять в районі станції. Уся та стіна — казала вона — збита кулями і залята кров'ю.

Я слухав ці її оповідання і думав: — «як би я мав ці відомості про нього раніше, ще перед тим, як мене до нього вели, а раз вели, то воротя не будо, то, віддаючи мою пістолю, я міг би укласти його без жадних перешкод, бож однаково так чи так, а мав загинути».

До Києва прибув я ранком 3-го січня і того ж дня після обіду я подався до Центральної Ради, щоб здати звіт і одержати відповідні інструкції. Старшина з охорони будинку Центральної Ради не допустив мене, мотивуючи це тим, що всі дуже зайняті, та радив прийти наступного дня. На другий день я заходив два рази, але відповідь була та ж сама — «всі зайняті вирішуванням дуже важливих справ». За цей час, через свого двоюрідного брата, що працював в Управлінні Південно-Західних Залізниць, я вже мав інформації про те, що діялося тоді в Україні і зокрема у Києві. Київ він схарактеризував короткими словами: на зовнішній вигляд український, а по змісту — російський, себто переповнений москалями та їхніми поплентачами.

На третій день тобто 5-го січня, мені все ж таки вдалося «зловити» В. Винниченка, з яким, у присутності

вартового старшини, я мав дуже коротку розмову. На його — «розказуйте швидко і коротко, бо немає часу» — я дійсно коротко розповів про ситуацію на Закавказі, зокрема в Батумі, вяснив причину мого приїзу і просив дати інструкції, що далі робити.

В. Винниченко відповів мені, що вони (треба розуміти Центральна Рада) мають хоч і скупі, але мають відомості про українізацію на Закавказі, знають, що чимало українців-вояків є зорганізовані на турецькому фронті, що їм відомі бажання та резолюції Трапезундського З'їзду, але перекинути їх тепер в Україну немає жадної можливості, що для цього вони чекають тільки відповідної нагоди та надіються, що така незабаром буде. «Залишайтесь покищо на місцях і плекайте національний вояцький дух» — сказав він при тому. Розпитавшись якою дорогою і як я приїхав до Києва та звідкіля я родом, В. Винниченко висловив думку, що повернутись мені до Батуму буде тяжко і майже неможливо та порадив мені поїхати додому, почекати та трохи відпочити. Подаючи руку, він дав зрозуміти, що авдіенція скінчилася, хоч тривала вона яких п'ять хвилин, а може й менше.

Назад до Батуму я не повернувся і не міг навіть нав'язати з ним листовного звязку (писав, але відповіді не одержував) і про долю своїх побратимів, членів Української Військової Ради, до сьогоднішнього дня нічого не знаю. Щодо Куреня ім. Максима Залізняка, то під час повстання проти Гетьмана, я випадково зустрів одного старшину, що в січні 1918 року був у Батумі, який запевнив мене, що Курінь, який уже мав у своєму складі більш 300 українців-вояків, все ж таки обманом вивезли на турецький фронт.

С. Яськевич

У 24-ту РІЧНИЦЮ БОЮ ПІД БРОДАМИ

Підполк. С. Яськевич, кол. 2-ий комендант табору Ріміні, 1946 рік.

Кожний колишній український воїк, напевно, знає чому прийшло до формування української Дивізії під час походу німецьких військ на схід. Українська загальна опінія у 1943 році була поділена щодо доцільності організації української формaciї без жадних політичних концесій для України в «Новій Європі» «третього райху». Незалежно від того рекрутация до Дивізії пройшла успішно і вишкіл дивізійних родів зброй та старшин розпочався у середині 1943 року.

Центром вишколу став Нойгамер біля Бресляв, який мав добре випосажені військові об'єкти, побудовані для тієї цілі ще в мирних часах. Весною 1944 року стан Дивізії вже поволі оформлювався в окрему збройну одиницю з усіма родами модерного випо-саження.

У тому часі фронтова оборонна лінія німецьких військ на сході усталіла вже на українських західніх землях. Поширювалися чутки про можливість швидкого вимаршу Дивізії на фронт у Галичині, що знаходило своє підтвердження і в тому, що до табору прибули німецькі старшини-обсерватори з Прикарпатського фронтового відтинку Станиславів-Коломия, де і мали б бути розташовані дивізійні одиниці.

У червні прибув із Берліна сам Гіммлер із своїм штабом та відбув відправу усіх дивізійних старшин. Уже знаємо, що вимарш на східній фронт є дійсністю. 28-го червня 1944 року розпочався транспорт Дивізії на фронт, що відбувався системою чвірки: кожного дня мусіло відійти на схід чотири військові транспорти.

Мушу тут згадати, що мене дуже дивував тоді погідний настрій загалу українського стрілецтва, що був помітний не дивлячись на тривожні звідомлення із східного фронту та дуже непевну долю кожного члена Дивізії. Ніхто з них не жалував за непривітним вишкільним центром, яким був

Нойгамер. Приспішеним темпом пролітають військові транспорти Перешибль — Львів. Мало хто з українського населення знає про переїзд дивізійних потягів на фронт, тому і зустрічі з українським населенням Західної України носили випадковий характер. Тільки у Львові я довідався, що вже, під час транспорту, одержано наказ про зміну фронтового становища Дивізії: замість Підкарпаття скеровано її на Броди — найбільш загрожений відтинок німецького фронту на сході.

Був це перший удар по морально-му стані старшинського командного складу Дивізії, який розумів несприятливі умовини відкритої позиційної боротьби подільського терену для молодого вояка Дивізії, ще не «обстріляного» в жадній військовій акції. Із оперативного звідомлення було нам відомо про підготовку советської армії до наступу і про частинне оточення німецьких оборонних становищ на фронтовій лінії в районі Бродів.

Розвантаження перших військових транспортів Дивізії біля містечка Ожидів було зараз же привітане ворожими літаками, а тому рух частин міг відбуватися із сусіднього лісу тільки вночі. Нічними маршами осягають полкові одиниці прифронтові становища головної бойової лінії і одержують наказ для її розбудови на захід від Бродів уздовж річки Стир, села Монастирки аж до Поникви, довжиною 36 кілометрів. Ця тяжка фортифікаційна праця була виконана на протязі одного тижня і дивізійне вояцтво було горде із цього чину, бо одержало і похвалу від корпусного командування. Але тут прийшов черговий удар по вояцькому моральному стані, бо розбудовані дивізійним вояком укріплення зайняли німецькі частини, а полки Дивізії були пересунені більш на південний. Згідно з наказом, Дивізія увійшла у склад 13-го корпусу 4-ої танкової армії і в бойовій акції мала б бути ужита як цілість. Бажання дивізійного проводу були пе-

рекреслені фронтовими подіями під Бродами, тому окремі полки Дивізії виривались для залатання вломів ворога. У такій акції був розбитий наш 30-ий полк. Сподіваний наступ червоних розпочався у другій половині липня 1944 року і мав на меті здобуття Львова.

На тій оперативній лінії советська армія мала 30 дивізій, 1800 танків і літаків із США. По німецькій стороні перебувало 17 дивізій і 50 танків, без бойових літаків, відчувався брак пального. Удар ворожих танків на ліве крило корпусу змусив німців до відступу з головної бойової лінії, що була на схід від Бродів. Незабаром советські з'єднання доконали влому і на правому крилі корпусу. Завданням полків Української Дивізії було латати ті вломи. У тих акціях наші частини перебували під сильним обстрілом ворожої артилерії, танків і летунства.

Пригноблений вигляд зрезігнованих і вкрай перевтомлених німецьких вояків, які, кидаючи зброю, залишали фронтову лінію, — деморалізував і українське молоде вояцтво. Курені несуть великі втрати в людях, ворожого наступу не вдалося затримати. Відступаючи, Дивізія одержала наказ замкнути низину Сасів - Ясенів.

Моя тяжка сотня, згідно з наказом, у зімкнутих лавах прямує на Підгірці. Збоку, за лісом, чую підозрілій гук моторів. З-поза ліса повзе чотири ворожих танки Т. 34, і з їхніх бортів по нашій колоні б'ють кулемети і танкові гарматки. Вибухає наша гранатометна амуніція у транспортовій колоні. Із придорожного рову бачу, що вступили в бій наші передові противанцерні гармати і змушують ворожі танки до втечі. Уже з раною в плечі виходжу з рову, але вояцтва не бачу, бо воно розпоршилось у житах. Утірат в людях не багато, але на битій дорозі залишився сотенний транспорт без обслуги.

З великим зусиллям посуваемось до гористих околиць містечка Підгірці, яке вже є під обстрілом советської ар-

тилерії. У Підгірцях довідуємося, що м. Бузьк — напрямок нашого відступу, уже захоплене червоними, і що цілий 13-ий корпус є в оточенні. Командний склад 31-го полку загинув. Командир Дивізії склав рапорт про втрату пановання над рештками дивізійних одиниць.

Оточені частини 13-го корпусу концентруються в лісах Гавареччини під Білим Каменем, Почапи, Хільчиці, які безупинно атакуються советськими літаками.

Переді мною несамовитий образ. Горять амбулянси з раненими і моторизований корпусний обоз. Пронизливе іржання коней, трупи коней валяються перемішані із забитими та раненими вояками. Це все творило жахливу картину, яка залишилась у моїй пам'яті до сьогоднішнього дня. Багато німецьких корпусних одиниць склали зброю і перейшли до червоної армії в полон, а рештки переформувались і готовувались до останнього удара, щоб вийти з оточення.

Знайдено найслабше місце советського кітла на південному відтинку між селом Княже і Ясенівцями, однаке, був то найнедогідніший відтинок для маршу з транспортом, бо перед нами були мочари, залишній насип, а за ним стрімка заліснена гора — мета запланованого прориву.

Пробойовий марш розпочався після півночі 21-го липня 1944 року при підтримці чотирьох легких танків-Тигрів. На світанку, за ракетним сигналом, кожний учасник колони розпочав стріляти і з криком «Ура!» ринув на ворога. Ця несподівана атака спаралізувала червоних і передові частини пройшли ворожу лінію майже без утрат. Тільки згодом розпочався кулеметний вогонь, а потім до бою стали і ворожі гармати. Півгодини пізніше із жита виповзли советські танки. На мочарах Княжого загрузла транспортова колона, яка утруднювала рух військовим одиницям, що опинилися під нищівним

обстрілом ворога, зокрема під час переходу залишного узгір'я, я глянув на мочари біля с. Княжого і те, що я там побачив, перевишило трагічний образ Хільчиць-Почапи, і що не можна описати. Щоб мати приблизне уявлення про ту долину смерти, згадаю, що до прориву вирушило біля трьох тисяч вояків з решткою корпусного транспорту, а після прориву, на першому зірному пункті, опинилось біля вісімох соток і ні одного воза.

Продовжуючи марш на Гологори-Стріліська, довелось поборювати спорадичні засідки червоних та мати дальші втрати в людях. Цілковито вичерпані фізично, перебуваючи на ласці українського населення, яке радо частувало наших вояків квасним молоком (бо й саме було голодне), ми осягнули м. Стрий. Через Самбір і Турку рештки Дивізії скучились у м. Середнє на Закарпатті. Було нас там уже біля 15-ти соток. Подорожі певна кількість вояків опинилася в рядах УПА.

Після місячного відпочинку в м. Середнє, місцеве населення приязно прощало нас у дорогу до Нойгамера.

Командир Дивізії, ревний партіець, Фрайтаг не мав жадного сантиметру для української справи і не був прихильним до українського вояка. Він виготовив рапорт для Берліна, в якому оскражив усіх членів Дивізії за змарновання німецької модерної зброї та за їх цілковиту небоездатність, але прибувши до Головної Команди, прочитав об'єктивну реляцію Команди 4-ої армії вермахту про умовини боротьби і бойову вартість Дивізії зовсім відмінну від його особистих висновків. Він прийняв хрест на шию, а повернувшись з Берліна спромігся на ганебну промову під час апелю решток українського вояцтва з-під Бродів, відмовляючи їм права називатись вояком узагалі, але і словом не згадавши про ті тисячі українського вояцтва, що загинули під Бродами.

З ЖИТТЯ ГРОМАДОЇ ОРГАНІЗАЦІЙ

ГОЛОС І ЧИН ДРУГОГО ПОКОЛІННЯ

На сторінках «Свободи» був уміщений наступний заклик-повідомлення:

«Відзначаючи велику річницю 50-річчя проголошення Української Народної Республіки, діячі другого покоління — сини і доночки учасників Великої Національної Революції та збройної боротьби за відновлення нашої державності, вирішили скликати З'їзд еміграції Української Народної Республіки. З'їзд має відбутися 31-го серпня та 1-2 вересня 1968 року в оселі Українського Робітничого Союзу «Верховина», Глен Спей, Н. Й.

МИ ХОЧЕМО:

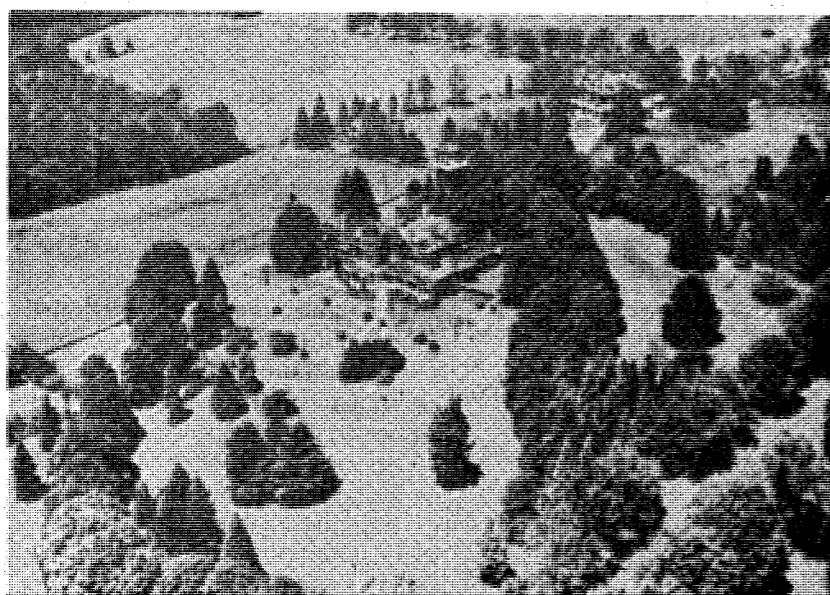
1. Згадати і вшанувати пам'ять усіх тих, що поклали своє життя на жертовник Батьківщини на рідних зем-

лях, і тих, що спочили на цвинтарях чужини, пронісши ідеї визвольної боротьби через півстоліття.

2. Віддати поклін тим, що залишилися вірні великим ідеям УНР, далеко від Батьківщини, розсіяні по цілому світі.

3. Засвідчити, що ми, друге покоління, виховані на чужині, залишаємося вірні ідеям наших батьків.

Останні події на Батьківщині — доказ невгасаючої боротьби проти окупантів речиму СРСР та його наймита «уряду» УРСР. Відкриті листи наших молодших патріотів, особливо працівників науки і мистецтва, — листи, що знаходять відгуки і в міжнародній пресі, зміцнюють нашу віру: започаткована в 1917 році боротьба на-

Красиві оселі Українського Робітничого Союзу "Верховина" в Глен Спей (США).
Світлина "Народної Волі".

шого народу за своє одвічне право на вільне і незалежне життя, продовжується.

МИ ВІРИМО: Українська Народна Республіка відродиться. Ми віrimо: наші батьки клали своє життя не марно, і народ наш знову здобуде права, потоптані ворогом, — і забезпечить на довгі віки.

Просимо зрозуміти нашу ідею, відгукнутися на наш заклик і прибути на

з'їзд, що відбудеться під протекторатом ПРЕДСТАВНИЦТВА ВИКОННОГО ОРГАНУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ — нашого уряду в екзилі».

За Ініціативний Комітет цей заклик підписали: Всеvolod Salenko — голова і Василька Шраменко — секретар.

Голос вартий уваги, а чин — наслідування і попертя. Щастя Боже!

ЖИТТЯ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

СБУВ У КАНАДІ

В діяльності Генеральної Управи СБУВ в останніх місяцях на перший плян висовується кілька поширеніших її засідань, що мали характер зустрічі із членством поодиноких станиць. У цих поширеніших засіданнях, крім членів Генеральної Управи, звичайно брали участь представники Контрольної Комісії, Суду Чести і Управи місцевих станиць. Така зустріч цього активу СБУВ давала можливість не тільки зосередити свою увагу на актуальних поточних проблемах життя Союзу та узгіднити свою думку щодо їх розв'язання, але і продискутувати низку проблем як ветеранського, так і загально-громадського життя.

Перше таке поширене засідання Генеральної Управи СБУВ відбулося 20-го січня ц. р. в Торонті напередодні приїзду до Торонто Президента УНР

в екзилі дост. Миколи Лівицького. На цьому засіданні було обговорено низку справ із життя Союзу та вироблено плян участі в загальних святкуваннях у зв'язку з відвідинами Торонто Президентом УНР.

25-го січня у приміщенні катедральної Громади Собору св. Володимира відбулася зустріч Президента із членами СБУВ, що мешкають у Торонті.

17-го березня ц. р., на запрошення Управи 7-ої Станиці, Генеральна Управа відбула своє поширене засідання в Гамільтоні. Представники Генеральної Управи і Управ 5-ої, 7-ої і 8-ої станиць взяли участь в урочистому Богослуженні, яке відправив капелян 7-ої Станиці Всеч. о. прот. В. Федак, а також в обіді, який у той день влаштувала Православна Громада для вшанування пам'яти усіх померлих її членів. Після обіду в залі новозбудованої школи при Соборі св. Володимира відбулися наради. На порядку денного — інформації голови Генеральної Управи про сучасний стан Союзу, звіти комендантів станиць, справа федерації СБУВ — СУВ у США, вільні внески і побажання. Хоч порядок денний короткий, проте наради тривали три години. Численні запити при обговоренні окремих точок програми говорять про доцільність цих поширеніших нарад. Світла і тіні життя Союзу, його потреби і осяги у праці стають ясними для кожного члена, а з другого боку ці поширені

засідання дають можливість і проводі Союзу почути голос членства та зазнайомитись із його думками.

14-го квітня ц. р., на запрошення Управи 8-ої Станиці, відбулося поширене засідання Генеральної Управи у Ст. Кетеринс. Тут також представники Генеральної Управи, Управ 5-ої і 7-ої станиць та членство 8-ої Станиці взяли участь в Богослуженні, яке відправив капелян 8-ої Станиці Всеч. п.-о. Ф. Легенюк. Після Богослужіння відбувся, організований заходами Управи 8-ої Станиці, спільний обід, на який було запрошено не тільки членство СБУВ, але й низку видатних ветеранів-членів місцевих станиць УСГ і Б-ва Дивізійників на чолі з головою місцевого Відділу КУК побр. К. Фіциком. Запрошені гості були присутні і на нараді, яка відбулася після цього, і на якій, після доповіді голови Генеральної Управи про актуальні проблеми сучасного ветеранського життя, відбувся жвавий обмін думок. У процесі цього останнього було виявлено помітне зацікавлення присутніх на нараді справою об'єднання ветеранських організацій у крайовому і світовому маш-

табі, сучасним станом Музею при Українському Воєнно-Історичному Інституті у Торонті, черговим Конгресом Комітету Українців Канади і т. ін.

Присутній на нараді член Генеральної Управи інж. І. Янішевський, якого на 6-ій Сесії УНРади обрано до складу членів УНРади, склав привіт учасникам наради від ДЦ УНР і висловив побажання приспішенні справи засновання в Ст. Кетеринс Т-ва Прихильників УНРади. (Згадане Т-во вже засновано дня 3-го червня ц. р.). На цій же нараді голова Генеральної Управи полк. І. Липовецький в урочистих обставинах вручив Воєнний Хрест побр. Б. Пришлякові. Нараду було закінчено відспіванням українського національного слов'ян.

Після цієї ветеранської наради, також у приміщенні Православної Громади і в присутності торонтонських і гамільтонських побратимів, відбулися річні загальні збори членів 8-ої Станиці, на яких було складено звіт з діяльності Управи, продискутовано можливості пожавлення життя Станиці та обрано склад Управи на наступну каденцію.

ЮВІЛЕЙНИЙ З'ЇЗД ЗАКАРПАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

В дніх 31-го серпня — 1-го вересня 1968 року в Українському Народному Домі у Торонті відбудеться Ювілейний З'їзд Закарпатських Українців, яким буде відзначено 30-річчя Карпато-Української Держави, 30-річчя Карпатської Січі і 75-річчя проф. А. Штепфана, кол. Голови Сойму Карпатської України. В програмі З'їзду, крім з'їздових нарад, передбачено відзначення Походу З'єднаних Українських Армій на Київ у 1919 році, бенкет, наділення Хрестами Карпатської Січі учасників визвольної Боротьби Карпатської України, святкову сесію для відзначення згаданих тут ювілеїв і т. ін. Підготовчому Комітетові бажаємо успіху в переведенні З'їзду. Проводові і Членству Братства Карпатських Січовиків — щирій побратимський привіт!

КОНКУРС ОБВУА НА БАТАЛІСТИЧНУ КОМПОЗИЦІЮ

Відзначаючи 50-річчя відродження збройних сил України, Об'єднання б. Вояків Українців в Америці (ОбВУА) організувало конкурс на образотворчу композицію з історії збройної боротьби України. Конкурс складався з двох частин. До першої з них входили праці виконані олією, темпера, на полотні, дереві чи на іншому тривкому матеріалі, до другої — графічні праці, дереворити, офорт, літографія, акварель і т. ін. У першій частині нагороди винесли: 1-ша 1000 доларів, 2-га 600 і 3-тя 400. У другій — 1-ша 250, 2-га 150 і 3-тя 100 доларів. У склад конкурсного жюрі входили: проф. О. Повстенко, проф. Д. Горнякевич, ред. І. Кедрин і мистці — П. Мегік та В. Сім'янцев.

На конкурс було прислано 13 образів (в тому 7 олійних), 1 акварелю і 5 графік. 4-го травня ц. р. відбулося засідання конкурсного жюрі, на якому було розглянуто надіслані мистецькі твори і встановлено нагороди. Першої нагороди не признано ні кому, другу одержав мистець П. Андрусів із Філadelphії за картину «Чортківський проголом», а третю поділено між образами: «Вперед» (П. Андрусів), «Під Чортковим» (Л. Перфецький із Монреалю) і «1918» (П. Магденко із Торонта). Першу нагороду в другій групі призначено мистцю О. Канюці з Міннеаполісу за офорт «Отаман Чорний».

Як повідомляє «Свобода», присутній на засіданні конкурсного жюрі голова ОбВУА д-р В. Галан висловив надію, що ОбВУА використає залишенну із цього конкурсу суму 1000 доларів з непризнаної першої нагороди для розписання в найближчому часі нового кочкуруса.

Не підлягає жодному сумніву, що згадана тут ініціатива ОбВУА, що скріює увагу українських мистців на баталістичну і взагалі військову тематику, — заслуговує на загальне призначення.

9-ИЙ ДЕЛЕГАТСЬКИЙ З'ЇЗД СУВ У НІМЕЧЧИНІ

28-го квітня ц. р. у Мюнхені відбувся 9-ий З'їзд Союзу Українських Ветеранів у Німеччині. З'їзд розпочато молитвою і вшануванням пам'яти померлих побратимів. З'їздом керувала президія, у склад якої увійшли: голова — майор д-р І. Бондар-Бондарівський і секретар — сот. М. Коваль-Шостокрил. Присутніх на З'їзді ген. М. Стечишина і ген. д-ра Р. Дацкевича було обрано на почесних членів президії.

Звіт про діяльність Головної Управи, який склав голова Управи полк. В. Татарський, охоплював 2-річний пе-

ріод часу: 11. 6. 1966 — 28. 4. 1968. За Контрольну Комісію звітував адм. сот. К. Трохимець.

Після дискусії над звітами та уділення абсолюторії уступаючій Головній Управі, було обрано новий склад Головної Управи, у такому складі: голова — ген.-хор. М. Стечишин, заст. голови — майор Н. Зіневич і секретар — майор інж. А. Шаубе. До Контрольної Комісії було обрано: голова — сот. М. Коваль-Шостокрил, секретар — сот. П. Кізимів і пхор. Куликівський.

Дотеперішньому голові Головної Управи полк. В. Татарському, який очолював Головну Управу СУВ від часу 3-го Делегацького З'їзду, що відбувся у Мюнхені 28-29 січня 1950 року, — З'їзд висловив подяку за довголітню працю для Союзу.

**УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА, ЯКІ СВОЇМИ
ОГОЛОШЕННЯМИ ПІДТРИМУЮТЬ
"ДОРОГОВКАЗ".**

R. CHOLKAN & CO. LTD.

Найбільша в Канаді Українська Агенція купна і продажу нерухомостей і загальної асекурації

527 Bloor St. West — Tel.: 532-4404

2232 Bloor St. W., Toronto, Ont. Tel.: 767-5454

10 Collier St. Barrie, Ont., Tel.: 728-4401

Українське Похоронне Заведення

КАРДИНАЛ І СИН

366 Bathurst St. — Tel.: 368-8655

92 Annette St. (at Keele) Toronto Tel.: 762-8141

ALBERTA FUEL OIL LIMITED

24-годинна обслуга

Перша Українська Самостійна фірма достави опалової оліви.

278 Bathurst St., Toronto 2B, Tel.: EM 2-3224

Ген. Штабу ген.-полк. Павло Шандрук,
Командувач Української Національної Армії.

25-річчя 1-ої УД УНА

Травневі і червневі сторінки української преси переповнені згадками про урочистості у зв'язку з 25-річчям постання 1-ої Дивізії Української Національної Армії. 18-го травня ц. р. ці роковини особливо велично відзначила і українська суспільність у Торонті,

близько 1000-ма своїми представниками, заповнивши одну з найбільших заль Роял Йорк готелю. До величі цього чергового дивізійного свята у великий мірі причинилася і присутність на ньому віцепрезидента УНР в екзилі проф. М. Степаненка, голови Комітету Українців Канади і президента СКВУ о. д-ра В. Кушніра, кол. голови Українського Центрального Комітету проф. В. Кубайовича та багатьох інших видатних осіб як з Торонто, так і інших місцевостей Канади та США.

У промовах почесних гостей, як також у численних привітаннях, що відані окремою 100-сторінковою ілюстрованою пропам'ятною книжкою, чин цвіту української молоді з-перед 25 років, що з гаслом «За свій рідний край, за стрілецький звичай!» став до боротьби з відвічним ворогом України і своєю кров'ю ясно скропив як бойовий шлях Дивізії, так і шлях української нації в її поході до Волі, — знайшов належну оцінку і заслужені вирази пошани та признання.

Ген.-пор. М. Крат — командир 1-ої УД УНА, пплк. П. Сіленко — почесний голова Б-ва к. Вояків 1-ої УД УНА і сот. М. Малецький — голова Головної Управи Б-ва.

ПОЛКОВНИК МИКОЛА ПАЛІЕНКО

1-ша УД УНА, як спадкоємець визвольних традицій УСС і Армії УНР, це — черговий етап у боротьбі українського народу за свої права. Чин Дивізії то — пригадка світові, що наша боротьба не закінчена і що український народ використовуватиме кожну нагоду і кожну сприятливу ситуацію щоб цю боротьбу переможно завершити. «Кров Бродів не пролита марно. Це — ґрунт, на якому виростимуть великі батьки і матері українського народу», — казав о. д-р В. Кушнір. Мечем і цією кров'ю, — писала у своєму привіті Генеральна Управа СБУВ, — поруч безсмертних Крут, Листопадових Днів, Зимового Походу, Замостя і Базару, 1-ша УД УНА вписала ще одну золоту сторінку в новітню історію України, яка наснажуватиме нові покоління до дальшої боротьби.

Перед маєстатом цієї крові схілімо наші чола! Проводів і Членству Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА — ширій побратимський привіт!

Кілька фрагментів із життя Дивізії подаємо на останній сторінці обкладинки.

ALPHA FURNITURE CO. LTD.

власники:
Ярослава і Михайло Шафранюки

1042 Bloor St. W., Toronto, Tel.: 531-5133

THE FUTURE BAKERY CO.
735 Queen Street West — Tel.: EM 8-4235

HOME TOWN BAKERY
164 Kane Avenue — Telephone: RO 7-7246

Анна і Роман Вжесневські,
власники пекарень:
«Будучність» і «Говм Тавн»

Микола Васильович Палієнко народився 30-го вересня 1896 року в Сквирі на Київщині. У 1914 році із золотою медалею закінчив Колегію Павла Галагана у Києві, в 1915 році — Київську Артилерійську Школу, по закінченні якої виїхав на фронт. У 1918 році, як сотник артилерії, був приділений до Самостійного Артилерійського Дивізіону Алмазова. Після переходу Збруча, перебував у таборі інтернованих у Каліші. У 1927 році закінчив Українську Господарську Академію в Подебрадах. З наказу Уряду УНР у 1928 році вступив до польського війська, як контрактовий старшина, у 1934 році скінчив «Вищу Школу Воєнну» у Варшаві, від 1938 року, підвищений до ранги майора, командував дивізіоном легкої артилерії. В часі 2-ої світової війни, в лавах 1-ої Української дивізії УНА, командував дивізіоном тяжкої артилерії. Згинув у бою під Бродами. Точної дати і місця його геройської смерті встановити не вдалося. Вкритий славою бойового старшини як один із легендарних героїв Бродів, живе і житиме у пам'яті сучасних поколінь.

ВІДІЙШИЙ У ВІЧНІСТЬ

ПОЛКОВНИК ОЛЕКСАНДЕР ШАНДРУК-ШАНДРУШКЕВИЧ

Полк. О. Шандрук-Шандрушкевич

На українському цвинтарі в Бавнд Бруку виросла нова могила, у якій 1-го червня ц. р. поховано на вічний спочинок ще одного активного учасника

Полковник Юрій Ківерчук

Української Визвольної Боротьби — полковника Армії УНР св. пам. Олександра Шандрук-Шандрушкевича.

Покійний народився 30-го серпня 1895 року в с. Борсухах на Волині, як другий син управителя великого маєтку, скінчив духовну школу в Лубнях, у 1914-ому році — реальну гімназію в м. Вовчанську, а в 1915-ому році — Олексіївську Військову Школу в Москві. В російській армії в часі 1-ої світової війни був командиром траншейних гармат. Війну закінчив у ранзі штабс-капітана.

У лютому 1918 року Покійний вступив до української армії, одержавши призначення на становище командаира кулеметної сотні в Запорізькій дивізії у її наступі на Крим. У 1919 році він був заступником начальника Закордонного Відділу Українського Генерального Штабу полковника О. Шаповалі, в 1920-му займав становище Інтенданта 7-ої бригади 3-ої Залізної Дивізії. Перебуваючи на еміграції в Німеччині, неодноразово був комендантом різних таборів ДП.

Св. пам. полк. О. Шандрук-Шандрушкевич прибув у 1950 році до США, як фармерський робітник, але незабаром улаштувався на працю у фабриці оптичних приладів для артилерії. Мав одного сина, який помер на еміграції в Польщі. Дружина Оксана померла в 1966-ому році і похована також на українському цвинтарі в Бавнд Бруку.

В Українській Армії був відзначений Хрестом Симона Петлюри, Хрестом Залізного Стрільця, Воєнним Хрестом та Хрестом Вільного Козацтва.

Вічна Йому пам'ять!

26-го лютого 1968 року в Абондан (Франція) в домі для старших віком на 98-ому році життя відійшов у Вічність учасник Української Збройної Боротьби св. пам. Микола Лузанів.

3-го квітня 1968 року у Гартфорді (США) помер і там похований пполк. Армії УНР св. пам. інж. Кость Рейтів, адьютант 17-ої Бригади 6-ої Стрілецької дивізії, абсолювент Української Господарської Академії в Подебрадах..

26-го квітня 1968 року у Піттсбурзі (США) на 78-ому році життя помер св. пам. Іван Бабич-Домбровський, генерал-хорунжий Армії УНР, учасник Зимових Походів, довголітній голова Т-ва Прихильників УНР в Піттсбурзі, активний член ОбВУА і визначний громадський діяч.

4-го травня 1968 року в санаторії в Гамільтоні на 73 році життя упокоївся в Бозіппор. Української Армії св. пам. Йосип Липка.

Покійний народився 17-го січня 1895 року в с. Рожиска, скалатського повіту в Західній Україні, скінчив середню школу в Тернополі і продовжував студії у Львові, в листопаді 1918 року вступив у лави Українських Січових Стрільців.. По закінченні військових дій, учителював у Скалаті, був в'язнем Берези Картузької. До Канади прибув у 1949 році, настало оселився в Брентфорді (Онтаріо), цікавився усіма проявами українського життя, не опустив ні одної ширшої імпрези СБУВ, хоч до нього не належав. Був самітнім і провадив щадне життя, залишив по собі поважні щадності в грошах, які, з огляду на брак тестаменту, пішли в розпорядження Каїадської Держави.

4-го травня 1968 року на 75-ому році життя відійшов у Вічність св. пам. Василь Зеленко, учасник Української Збройної Боротьби. Похований на цвинтарі св. Михаїла в Едмонтоні (Кайада).

19-го травня 1968 року у Торонті на 75-ому році життя помер св. пам. о. прот. Юрій Цукорник, активний учасник Української Збройної Боротьби, майор Армії УНР, настоятель багатьох парафій у Канаді і США, капелян СБУВ та інших ветеранських організацій. Про життєвий шлях св. пам. о. Юрія Цукорника було подано нами у статті — "Шлях рясно встелений працею" у ч. 16 (35) "Дороговказу". У величному похороні взяв участь Високопреосвященний Владика Михаїл і 12 священиків. Над свіжою могилою прощальне слово від духовенства виголосив о. прот. Ю. Ференців, а від воїнства — пполк. І. Липовецький.

9-го червня 1968 року в Клівленді (США) на 73-ому році життя відійшов у Вічність св. пам. інженер Іван Стрілець, учасник Української Визвольної Боротьби, сотник Армії УНР, абсолювент Вищої Рільничої Школи в Брні (Чехо-Словаччина), довголітній секретар Відділу ОбВУА в Клівленді та активний член багатьох українських організацій.

23-го червня 1968 року в Сиракузах (США) на 83-ому році життя відійшов у Вічність полковник Армії УНР св. пам. Юрій Ківерчук, учасник Української Визвольної Боротьби 1917-1921 років, кол. учасник 2-го Військового З'їзду в Києві, організатор і отаман Повстанського Куреня ім. Кармелюка на Поділлі, командир куреня 3-ої Залізної дивізії, на еміграції — почесний голова Відділу ОбВУА в Сиракузах та активний член багатьох українських національно-громадських організацій. Був нагороджений Хрестом Симона Петлюри і Воєнним Хрестом, похований на українському цвинтарі в Бавнд Бруку.

Над свіжими могилами дорогих Побратимів хилимо наші чола. Родинам Покійних висловлюємо наше шире побратимське співчуття.

ПОЖЕРТВИ НА ФОНД БУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА

на могилі ген.-хор. Армії УНР
св. пам. Петра Дяченка.

ПОСТУПЛЕННЯ ПОЖЕРТВ В США

Братство Охорони Воєнних Могил "Броди-Лев" в Нью-Йорку — 150 дол.; В. Дяченко 25 дол.; М. Чорнокосинський — 20 дол.; П. Самутин — 5 дол.

По підписаних листах зібрано:

У **Бофало** збірку перевів побр. А. Негребецький. Пожертви вплатили: А. Негребецький, М. Креер, І. Андріюк, С. Дороцак і пані О. Бережницька — по 5 дол., В. Потішко і пані О. Негребецька — по 3 дол., І. Кашпуренко, Г. Парнюк, о. прот. О. Царик, О. Супрунович, А. Опанашук, пані Ганна Ткачук, І. Панченко, А. Дякун, І. Колін, В. Побивайло, пані М. Матух, А. Ткачук і А. Матвійчук — по 2 дол., А. Бульба, пані М. Квасницька, М. Хухря, В. Городовицький, Н. Гриневич, О. Згібай, В. Мартинюк, І. Доценко, К. Бульба, Т. Рудай, В. Коваличук, М. Неліпа, О. Рань, М. Петрушок, В. Герасименко, О. Райнога, І. Козак, п. Овчаренко, Д. Опанашук, п. Стеценко, С. Нечепорук, С. Андрійчук, Е. Філіпів, В. Дмитріюк, І. Гнойовий, О. Воронин, А. Гайдар, В. Вовкуни, Є. Заєць, п. Солонянка, В. Скрипка, І. Бутко, К. Гладкий, М. Гончар, Л. Царик, В. Бригіда, С. Шипилявий, П. Русянко, Л. Стасюк, пані І. Лаврівська, М. Різун, П. Іван, Ф. Заєць, Т. Пистряк, І. Бульчак, пані М. Ганицька, пані Х. Х. **Усього зібрано 104 дол.**

У **Нью-Йорку** збірку перевів майор Яків Фартушний. Пожертви вплатили: Я. Фартушний, Б. Барвінський, А. Валійський, П. Крамаренко, О. Загродський, М. Іваницький, І. Лютий, М. Дорошенко і С. Бучацький — по 5 дол., А. Дорошко, п.о. Е. Новицький, Богун де Ляре — по 3 дол., Д. Дмитренко і Зарицький — по 2 дол.; П. Самойлов, З. Івашишин і Х. Х. — по 1 дол. **Усього зібрано 61 дол.**

У **Чікаго** (Станція Союзу Українських Ветеранів) збірку перевів майор інж. Ю. Артюшено. Пожертви вплатили: Ю. Артюшенко і М. Криленко — по 5 дол., Й. Мандзенко і Х. Х. — по 2 дол.; І. Розгін, С. Тарасенко, Т. Гарбуз, п. Гладкий, п. Козленко, п. Пахучий, п. Сабадаш, п. Урденко, п. Сала-

Могили вояків Армії УНР на українському цвинтарі в Білівід Брук (США): д-ра Олександра Плітаса, Матвія Дмитренка і Олекси Литвиненка. (Світлина П. Лимаренка).

маха, В. Ростун, Ц. Радзіговський, С. Вестровський, В. Беренсон і 4 особи (підписи невиразні) — по 1 дол. **Усього зібрано 31 дол.**

У **Чікаго (Відділ ОбВУА)** збірку перевели Лев Чайковський і Лев Струк. Пожертви вплатили: М. Стеців — 5 дол., Р. Матійців — 2 дол., П. Сивульський, Л. Струк, Л. Чайковський, К. Ліщина, П. Врублівський, Я. В'юн, М. Козюра, С. Кот, В. Овчарук, М. Личик, П. Драпала, п. Маланчук, В. Дорошенко, п. Мавтулко, П. Кулік, Х. Х. і пані Ніна Струк — по 1 дол. **Усього зібрано 25 дол.**

У **Клівленді** збірку перевів М. Білоконський. Пожертви вплатили: М. Білоконський — 20 дол., І. Білоконський — 10 дол., І. Тищенко, А. Рознатовський і С. Фединяк — по 5 дол., Я. Ляшук — 1 дол. **Усього зібрано 66 дол.**

У **Клівленді** також перевела збірку Управа місцевого Відділу ОбВУА на ширших сходинах членів Відділу. **Зібрано 35 дол.**

ВІШ збірщикам і жертводавцям — щира подяка.

З уповноваження Комітету:

Петро Самутин, ген.-хор.

Продовження в наступ. числі "Дороговказу".

Литовсько-українська приязнь

І. Д. Чесно

НАРИС ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ЛИТОВЦІВ У ДІЯСПОРІ

Українські і литовські державно-житлові шляхи майже паралельні, а прагнення — однакові. Литовці також під деспотією московського царизму, більш як сорок років, не мали не тільки своєї преси, але і молитовників у рідній мові. Подібно, як українське друковане слово приходило з австро-угорцями захопленої Галичини, так литовське друковане слово приходило з литовських Прус, загарбаніх германцями. Різниця була лише та, що в Західній Україні були адепти безглузного «моцарства», а в Прусії їх не було. Від 1864 року, себто від наказу Балуєва, до 1904 року було заборонено щось друкувати в литовській мові латинкою, а як щось і друкувалось, то на початку потаємно в самій Московщині, потім у Пrusах і в США, та таємно кольпортувалось до Литви. І тільки завдяки цій кольпортованій пресі не припинився визвольний рух литовців, наслідком якого було покликання литовців у 1905 році на Сойм в історичній столиці Литви — Вільнюс, де запали рішення визволятись з-під московського ярма.

Майже 2000 представників прибули на цей величний З'їзд до своєї столиці. Наслідком цього З'їзду було головно те, що до «Государственої Думи» були прийняті литовці-посли, хоч у трьох цих Думах було усього сім литовців.

Під пресією царського режиму, порівнюючи багато литовців емігрувало до США. Ці емігранти творили свої організації, які федерувалися і єднали-

ся в один центр, що тепер має назву АЛЬТ (в литовській мові — Amerikos Lietuvu Tariiba — Рада Литовців Америки, подібно до Ліги Американців Українського Походження).

Праця цієї Ради дуже корисна. У 1922 році, наприклад, зібрала вона і вручила президентові Вілсонові один мільйон підписів під петицією, в якій вимагалося признання Литви де юре. Терпірішні завдання Ради: невизнання окупації Литви Московщиною і заходи для визволення Батьківщини, а у зв'язку із цим і матеріальна допомога окремому органові для визволення Литви. Рада має відділи в усіх містах поселення литовців у США. Президія Ради знаходиться в Чікаго і тепер її головою є інж. Еугеніос Барткус.

Органом для визволення Литви є ВЛІК — Найвищий Комітет Визволення Литви. Цей Комітет тісно співпрацює з Радою Литовців Америки, яка також має завдання збирати та постачати Найвищому Комітетові матеріальні засоби.

У склад Найвищого Комітету увіходять (пропорційно) представники всіх партій та угрупувань, всього 15, включно з молодечими. Центром є Нью-Йорк, а головою Комітету сьогодні є Йонас Валюнас.

Найвищий Комітет у своїй праці тісно пов'язаний з Дипломатичним Шефом, який резидує в Римі і живе в будинку ще не зовсім ліквідованого (папою Йоаном 23-м) Представництва Литви при Ватикані. Шеф координує

Стасіс Лозорайтіс — шеф Литовських дипломатів у Вільному Світі, кол. міністер Закордонних Справ Литви.

дії ще не зліквідованих дипломатичних місій Литви. Дипломатичним Шефом є колишній міністер закордонних справ Литви Стасіс Лозорайтіс.

Голова Наукового Комітету Візволення Литви д-р Іннас К. Валленас в розмові із шефом Дипломатів Литви Стасіс Лозорайтісом.

Усі вище згадані чинники є, сказати, політичні, стисло визвольні. Нові емігранти литовці створили орган під назвою Всеесвітня Литовська Спільнота, до якої належать усі литовці, що розпорощені по всіх континентах. Завдання цієї організації майже виключно культуральні, себто — плекання літуаністики: школи, усі молодечі організації, координація виховання і праці, постачання підручників тощо. Лише в Чікаро є три дитячі осередки, десять звичайних літуаністичних шкіл, чотири вищих з гімназіальною програмою навчання, один Педагогічний Інститут. Ця організація улаштовує культуральні імпрези, як Дні Литви, Дні Пісні, Дні Танку, спортивні та всякі вистави тощо.

Для виконування харитативних завдань створено організацію — Фонд Допомоги Литовцям. Ця організація збирає гроші, одяг, взуття, харчі (яких більшість дістає від Уряду США) і все це висилає литовцям, які залишились на Батьківщині, на поляками загарбаніх теренах, і особливо тим, що перебувають на засланні у Сибіру та інших місцях під нагаєм кагебістів. Центр Фонду Допомоги Литовцям знаходиться в Нью-Йорку.

СТОРІНКА ЮНИХ ДРУЗІВ

Ліда Величко — Королева Свободи на 1968 рік, біля Дзвону Свободи у Філадельфії.

УСПІХИ МОЛОДОЇ УКРАЇНКИ Ліда Величко

Наша дорога й завсіди мило усміхна Ліда Величко має причину бути гордою із себе й радіти своїми успіхами. Бо недавно вибрал її Комітет Тижня Свободи у Філадельфії «Королевою Свободи на 1968 рік». Це вперше в історії святкувань незалежності ЗСА неуродженка тієї країни діждала такого високого й достойного відзначення. А кандидатів-американців, учителів історії було дуже багато на цей по-

чесний пост. В останніх днях Ліда Величко не має хвилини вільного часу для себе. Її відвідують кореспонденти поважних американських часописів, які відбувають з нею цікаві розмови, що їх опісля поміщують у цих часописах.

Крім цього відбуваються виступи на телевізії, коли гратулювали нашій землячці за те, що вона є українкою і презентує свято Незалежності Америки.

Були зворушливі моменти на телевізії, коли гратулювали нашій землячці за те, що вона є українкою і презентує свято Незалежності Америки.

Програма дії нашої «Королеви Свободи» різноманітна. Вона виїздila до Англії, де зустрічали її американський амбасадор і високі англійські достойники. З Англії привезла дзвін Свободи до Філадельфії. Від 27 червня до 4 липня була Ліда Величко промотором Тижня Свободи у Філадельфії. В програмі її функцій поїздки до поодиноких міст Америки, куди запрошують її визначні особи на ці патріотичні урочистості з американськими достойниками.

Постає питання: Чому Ліда Величко осягнула таке високе відзначення? Щоб на це, якслід відповісти — скажімо кілька слів про нашу милу землячку.

Народилася вона в Перемишлі, Західна Україна. Малою дитиною зі своїми батьками залишила Україну, виростала в таборах у Німеччині, а в 1950 році прибула з батьками до ЗСА. Тут закінчила українську парафіяльну народну школу, згодом католицьку середню школу і університет. Від малої

дівчини була зразковою пластункою, ходила на курси українознавства і закінчила їх успішно матурою, завсіди брала активну участь в українському студентському і громадському житті. Все була незвичайно солідна в усіх діяльностях праці. Її батьки Михайлина й Ярослав, відомі українські громадяни міста Сиракуз. І сьогодні ми долучуємося до радості і втіхи батьків і бажаємо Ліді у її приватному, громадському й професійному житті багато успіхів.

Михайло Середович
«Новий Шлях», 20. 7. 1948.

Належить занотувати тут і гідні уваги спостереження та висновки пані Марії Логази, яка в статті «Ліда Величко — Красуня Свободи» («Свобода», 29. 6. 1968) пише:

«Вже 20 років перебуває нова українська еміграція на терені Америки. За той час виховалось тут уже два покоління молодих людей. Як спостерігаємо, це виховання ішло двома різними дорогами. Одні батьки дали своїм дітям основне українське виховання, другі — старалися якнайскорше

затерти за своїми дітьми, а часто і за собою, українське походження. З обсервації бачимо, що на передові місця в американському житті вибиваються якраз діти, які дістали українське виховання дома, покінчили українські школи, є активними в українських громадах і добре володіють українською мовою. Тому, хай цього роду виховання буде дорожкозом для молодих батьків, що їм приходиться сьогодні виховувати своїх дітей в Америці».

А також:

«Цей збіг обставин, що саме в Золотий Ювілей Української Незалежності репрезентанткою святкувань Американської Незалежності є українська дівчина, повинен причинитися до правдивого зрозуміння в цій країні клича про неподільність свободи у світі і до належного розуміння змагань українського народу до свого вільного життя на своїй землі. Саме факт презентації американської свободи українською молодою людиною дозволяє надіятирись, що й Український Дзвін Свободи в Києві проголосить волю українському народові в короткому уже часі».

ВИСЛІД КОНКУРСУ СУЖ КАНАДИ

Як вже було повідомлено в ч. 19 «Дороговказу», Управа Спілки Українських Журналістів Канади розписала свій перший конкурс на найкращі літературні і журналістичні твори молодих українських авторів, що друкувалися в українських часописах і журналах у Вільному Світі в 1967 році.

На Конкурс наспіло 37 творів, що друкувалися у минулому році в таких пресових органах: «Новий Шлях», «Гомін України», «Шлях Перемоги», «Пластовий Шлях», «Юнак», циклостилевий журнал «Зозульки» і шкільна газета «Мета».

Конкурсове Жюрі, в склад якого входили письменники В. Скорупський, Б. Олексandrів і ред. Б. Гошовський, на своєму засіданні 17-го червня ц. р. вирішило нагородити 9 авторів, яким призначено скромні грошові премії із

призначених на цю ціль 120 доларів. Першу нагороду (премія 25 дол.) призначено **Ларисі Вітошинській** (Париж) за репортаж «Там, де говорять тисячеліття» та ескізи — «Серед французької молоді» і «А де ж «Боярня», що друкувалися в тижневику «Шлях Перемоги» у Мюнхені.

Другу нагороду (премія по 15 дол.) призначено трьом наступним авторам:

Катерині Горбач (Франкфурт, Німеччина) за вірш «Неодно хотіла я тобі сказати», що був друкований у торонтонському пластовому журналі — «Юнак»;

Олегові Романишину (Вотерлу, Онт., Канада) за новелю «Місто» і ескіз «Весна», друковані в циклостилевому журналі «Зозульки»;

Христі Ніваківській (Торонто) за статтю «Коли хтось народився україн-

цем», друковану в «Новому Шляху» (Торонто-Вінніпег).

Третю нагороду (премія по 10.00 дол.) призначено:

Христі Стиранці (Торонто) за репортаж «Мої європейські мандри», що друкувався в «Новому Шляху»;

Христі Томків (Торонто) за статтю «Майбутня дія української молоді», друковану в «Пластовому Шляху»;

Ігорові Старакові (Торонто) за новелю «Вона», друковану в журналі «Зозулька»;

Богданні Горіх (Лондон, Онт., Канада) за статтю «Треба хотіти вести», що була уміщена в «Гомоні України»;

Христі Еліашевській (Торонто) за ескіз «На вулиці», що був друкований в «Новому Шляху».

ПОВІДОМЛЕННЯ

В часі від 1-го квітня до 20-го червня 1968 року на передплату і пресовий фонд «Дороговказу» вплатили:

КАНАДА:

А. Гукalo — 10 дол.; В. Роєнко — 8 дол.; Е. Венгринович і В. Паліненко — по 6 дол.; К. Савицький, В. Мілович, М. Гарас, К. Зробок, А. Яковенко, Ст. Ємчук, І. Рогатинський і Д. Станченко — по 5 дол.; І. Добрянський і М. Шарик — по 4 дол.; І. Надоличний, А. Мевша, М. Бура, І. Горішній, Ю. Швед, С. Кіріченко і В. Пінковський — по 3 дол.; П. Казанівський і О. Федорів — по 2 дол.

США:

М. Каплистий і А. Негребецький по 10 дол.; пані О. Романченко, І. Миколаєнко і К. Андрющенко по 6 дол.; П. Шандрук, В. Пилипенко, І. Розгін, М. Петренко, М. Креер і В. Гарбер — по 5 дол.; А. Берегулька, І. Криловецький, В. Білинський, М. Старовійт, Г. Будуляк (4.50), М. Лозовий, В. Подубинський, В. Дзюблік, О. Клімкевич і Г. Савин — по 4 дол.; К. Клепачівський, П. Самутин, М. Миськів, Е. Велигорський, П. Бербець, В. Пилишенико, В. Сім'янцев, А. Луцький, К. Бульба, М. Личник, І. Мельник, І. Кухарчук і В. Задоянний — по 3 дол.; А. Валійський і І. Чесно — по 2 дол.

АВСТРАЛІЯ:

Головна Управа Союзу Українських Комбатантів Австралії — 21.66 дол., в тому передплаті від С. Яськевича, Г. Базалицького і М. Густавського. Союз Українських Комбатантів в Аделаїді — 71.91 дол., передплату вплатили: С. Залеський, Л. Зозуляк, А. Карташевський, К. Закревський, І. Войцехівський, М. Словачевський, І. Калинюк, Г. Скубій, В.

Голіян, от. Д. Рейда, В. Перчук, Г. Божок, В. Волошко, В. Дніпровський, В. Лесюк, В. Борисюк, М. Котис, Г. Полішко, М. Гевко, М. Кіналь, В. Попадюк і М. Пановик.

Бунчужний Полку Чорних Запорожців І. Войцехівський зложив на будову пам'ятника св. пам. ген. П. Дяченкові не три, як було подано в «Дороговказі» ч. 17 (36), а п'ять австр. дол.

Усім жертвам широ дякуємо.

Адміністрація «Дороговказу»

В АДМІНІСТРАЦІЇ «ДОРОГОВКАЗУ» МОЖНА ЗАМОВИТИ:

1. Симон Петлюра — «Московська воща». Видання Бібліотеки ім. С. Петлюри і Націон. В-ва в Европі. Стор. 100. Ціна 1.00 дол.

2. В. Іванис — Симон Петлюра президент України. Стор. 256. Ціна 1.00 дол.

3. «За Державість». Матеріали до історії війська Українського. Видання Українського Венесуело-Історичного Інституту в Торонті.

Том 10-ий, Стор. 254. Ціна 6.00 дол..

Том 11-ий, Стор. 238. Ціна 6.00 дол.

4. М. Мандрика — «Вік Петлюри». Стор. 46. Ціна 1.00 дол.

5. Альбом «Десятилітній Шлях». Понад 250 світлин із життя Українського Національно-Державного Союзу, Союзу Українських Ветеранів у Німеччині і Української Національної Ради. Тверда оправа. Ціна 3.75 дол.

6. С. Левченко — «За Волю і Державу». Повість із визвольних змагань українського народу 1918-1920 років. Стор. 464, тверда оправа. Ціна 7.00 дол.

7. Микола Старовійт — «У Листопадовому Рейді». (Слогад учасника). Ціна 1.00 дол.

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

В часі від 20-го червня до 1-го жовтня 1968 року на передплату і пресовий фонд "Дороговказу" вплатили:

Канада:

I. Квартюк — 15 дол.; І. Семенів і А. Ільницький — по 10 дол.; П. Глібович і І. Завгородній — по 8 дол.; О. Шаруда — 6 дол.; А. Іваїв, В. Мулевич, Д. Пригорницький, А. Гриців, Ф. Колесник, А. Бакунович, В. Лашук і Д. Бричка — по 5 дол.; Д. Станченко, І. Зварич і М. Іваненко — по 4 дол.; пані Є. Шкурат, П. Логин, З. Шкурупій, С. Зубчевський, П. Новоселецький, В. Гусак, Гр. Слободянік, П. Федоренко, А. Юшко і Я. Маслей — по 3 дол.

США:

М. Кириленко і В. Саленко — по 10 дол.; А. Запара і Д. Стопкей — по 8 дол.; Д. Бакум — 7 дол.; В. Гаврилець, М. Гайдак, М. Отрешко-Арський, В. Дмитріюк, М. Омелянік, А. Даниленко і А. Журжа — по 5 дол.; О. Антипів — 4 дол.; М. Старовійт, Л. Єрмолова, В. Заріцький, П. Шпірук і В. Дащенко — по 3 дол.

Франція:

П. Василів і В. Кошолап — по 4,30 дол.; І. Архипенко — 5 дол.; І. Коряк — 8,60 дол. До Представництва у Франції вплатили: П. Закусило і М. Грушецький — по 30 фр.; Ю. Гуля і Я. Возняк — по 20 фр.; пані Юлія Івасенко і В. Лазаркевич — по 10 фр.

Англія: М. Закоморний, С. Онисько і П. Петренко — по 1 англ. фунтові. **Бельгія:** пані Варвара Зимавець — 6 дол.

Литовські Друзі: А. Катхе — 10 дол.; пані Євгенія Булота — 3 дол.; А. Кентавіціус — 2 дол.

Усім жертвам щиро дякуємо.

Адміністрація "Дороговказу"

УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА, ЯКІ СВОЇМИ ОГОЛОШЕННЯМИ ПІДТРИМЮТЬ
"ДОРОГОВКАЗ".

R. CHOLKAN & CO. LTD.

Найбільша в Канаді Українська Агенція купна і продажу нерухомості і загальної асекураторії

527 Bloor St. West — Tel.: 532-4404
2232 Bloor St. W., Toronto, Ont. Tel.: 767-5454
10 Collier St. Barrie, Ont., Tel.: 728-4401

Українське Похоронне Заведення

КАРДИНАЛ І СИН

366 Bathurst St. — Tel.: 368-8655
92 Annette St. (at Keele) Toronto Tel.: 762-8141

ALBERTA FUEL OIL LIMITED

24-годинна обслуга
Перша Українська Самостійна фірма
достави опалової оліви.

278 Bathurst St., Toronto 2B, Tel.: EM 2-3224

THE FUTURE BAKERY CO.
735 Queen Street West — Tel.: EM 8-4235

HOME TOWN BAKERY
164 Kane Avenue — Telephone: RO 7-7246

Анна і Роман Вжесневські,
власники пекарень:
«Будучність» і «Говм Тавн»

ДОРОГОВКАЗ

ОРГАН ВОЯЦЬКОЇ ДУМКИ ЧИНУ

ЗМІСТ

В. Філонович — "Федерація Союзів Українських Ветеранів у Вільному Світі — чин довершений".

х х — "6-ий З'їзд і Вояцьке Свято". "Слова привітів". "Братство Спадкоємців Воєнного Хреста". "Листи від спадкоємців Воєнного Хреста".

I. Липовецький — "На грани нового півстоліття".

В. Саленко — "Привітальна промова".

Відійшли у вічність. Повідомлення Адміністрації.

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Нагрудна відзнака Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

Допоможіть у продажу цієї книжки!

Президія Ардену Залізного Хреста повідомляє українське громадянство, що вже вийшла з друку книга Ген. Штабу ген.-пор. Володимира Сальського — "Українсько-московська війна 1920 року".

Вартість книги 7.00 доларів, в інших країнах — відповідно до курсу долара. Замовлення і гроши слати на адресу секретаря-скарбника:

Iwan Wynnyk
5282 Post Road,
New York, N.Y., 10471, U.S.A.

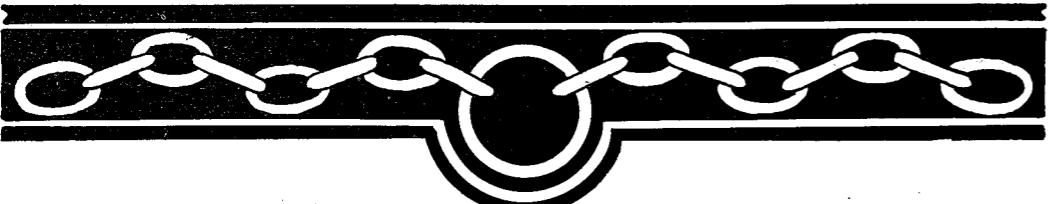
Адреса для листувань і грошевих переказів:

J. Lypowecskyj,
179 Dowling Ave.,
Toronto 3, Ont., Canada.

..."Коли Ви згадуватимете славні чини Армії Української Народної Республіки під проводом нашого Вождя Симона Петлюри і коли Ви плянуватимете Вашу діяльність на майбутнє, — я душою і серцем буду з Вами..."

МИКОЛА ЛІВИЦЬКИЙ

Президент Української Національної Республіки.

ЗМІСТ

Василь Філонович, **ФЕДЕРАЦІЯ СОЮЗІВ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ — ЧИН ДОВЕРШЕННИЙ**

(Промова на Вояцькому Святі у Торонті,
29-го вересня 1968 року)

Дорогі Побратими Зброй!

Дозвольте мені в імені Союзу Українських Ветеранів в США широзердечно вітати всіх присутніх на Вашому Вояцькому Святі.

Кожен раз, коли відбувається ширше вояцьке свято, помимо нашої волі виринають різні думки про минуле, а особливо про майбутнє.

Книга битія кожного народу пишеться не чорнилом, а кров'ю. Такий закон природи. Людство снажиться знайти найлегші шляхи поступу. Людство вимріє ідеали, ставить їх, як мету, як силу, досягнення тих ідеалів... і з якоюсь фатальною послідовністю, із повною логічністю, зводить це все до боротьби, боротьби і ще раз — боротьби.

Ця боротьба ведеться з найбільшим напруженням сили, не зважає на засоби, коли увесь людський геній спрямовано виключно на те, щоб перемогти, зламати, здолати і знищити ворога. Незображенний і ненаправний закон життя. Нема для нього виїмків ні для кого. Не є і ми виїмком із того закону. Ми, як окремі одиниці, і як народ.

Пригадайте собі, із чим ми розпочали нашу Визвольну Боротьбу! — Зламаний, спаралізований організм, отруєний і приспаний дух. Майже 300 років летаргії.. І зненацька, ніби на заклик сурми Архангела, твориться чудо! Устає мертвий, устає забутий народ, устає тричі перевісканий тут — на землі і там — на небі. І вже на перший день свого воскресіння посилає нація кращих синів своїх на широкі простори землі своєї, щоб оживити, щоб надхнати її чаром Волі і покласти на ній печать, яку не зірве ніхто, ніколи — печать духа, печать крові живої!

Це сталося на наших очах, це ми творили це чудо! Це сталося в незабутні дні української революції 50 років тому. Це постали з мертвих Чорні, Сірі й Сині полки, Залізні дивізії, Запорізькі й Січові корпуси з іменами наших славетних історичних постатей, діло яких ми відновили й стярнули з них віками припалий на них порох — Хмельниченки, Полуботківці, Гордієнківці, Наливайки, Залізняки... і так без кінця.

Який геній надав їм ці чудові назви? Хто рухнув їх на очайдушну боротьбу, надхненну вірою, що лише в огні і крові куються скрижалі заповітів визволення?

Геній Народу! Його сильний невмирющий інстинкт, що наказував — Устаньте! — і встали; візьміть у руки меч, оздобу сильних! — і взяли.

То все було колись. Стоймо зараз перед важливим питанням: Що маємо і як маємо робити тепер? Я певен, що багато з Вас приходило це питання на думку. Не легким це є завданням — коротко відповісти на це питання, але мусимо, бож неможливо йти вперед без доріг, неможливо намащувати шлях ійти манівцями. Мусимо твердо знати, куди йдемо і що маємо робити. Особливо це треба знати тим, кому доля прирікала стояти в чолі наших ветеранських організацій.

Перед нами лежить усе той же тернистий шлях визвольної боротьби. У кожній боротьбі завжди вирішають:

1. Моральні прикмети нації та її духово-культурний стан,
2. витривалість у боротьбі,
3. ясно визначений національний ідеал,
4. непохитність волі до боротьби за свій ідеал,
5. уміння вживати всіх способів боротьби і

6. об'єднання та братерство наших ветеранських організацій.

Забрало б багато часу, якби я аналізував кожну із зазначених тут точок: Зробимо це іншим разом, не на святочному прийнятті. Я зупиняюся сьогодні лише на останній точці, якою є об'єднання і братерство ветеранських організацій. Це є справа першорядної важливості під сучасну пору. Від довшого часу це питання нуртує у ветеранських лавах, висувалися і висуваються різні проекти, різні міркування і різні підходи до цієї справи. Не гаяли часу і ми.

1-го липня 1965 року з ініціативи Головної Управи Союзу Українських Ветеранів у США, після довгих міркувань, був розісланий обіжкий лист до всіх організацій українських ветеранів у Вільному Світі, що підтримують Державний Центр Української Народної Республіки, у якому закликалося ті організації об'єднатися в одну світову організацію українських ветеранів.

Головна Управа СУВ в США виходила із засади, що спорідненим організаціям, які мають одинаковий політичний світогляд, легше буде об'єднатися і прийти до наміченої мети, аніж прямувати до поєднання всіх ветеранських організацій з різними політичними розбіжними думками, і тим затягнути справу об'єднання в безконечність.

Роблячи такий заклик і сподіваючись швидкого об'єднання, ми, навіть серед своїх споріднених організацій, зустріли певні труднощі і треба було наполегливо аж 3-охрічної праці, щоб досягти згоди і поєднання, треба було перебороти нашу амбітність, заздрість, персональну нетерпимість і претенсії на очолювання такого об'єднання. Передбачаючи це все, уже в першому обіжникові Головна Управа СУВ ясно зазначила, що вона не претендує на очолювання і послідовно в тому напрямі діяла на протязі цих трьох років.

Наприкінці ніби всі розбіжності вдалися усунути і постало об'єднання під назвою "Федерація Союзів Українських Ветеранів у Вільному Світі". До цієї Федерації приступили такі ветеранські організації:

Союз Українських Ветеранів в США, Союз Бувших Українських Вояків у Канаді, Союз Українських Комбатантів в Австралії, Т-во Вояків Армії УНР у Франції на чолі з ген. О. Удовиченком і Т-во Вояків Армії УНР у Франції на чолі з сот. В. Недайкашою. Дав принципову згоду увійти до Федерації Легіон Симона Петлюри в Англії. Відкритою є справа із Союзом Українських Ветеранів у Німеччині, хоч ми певні, що і той Союз увійде до Федерації. Поза цим залишається ще декілька наших організацій, які навіть за три роки ще не вирішили цієї справи.

На цьому Військовому Святі я офіційно оголошує, що від сьогоднішнього дня ця світова організація — "Федерація Союзів Українських Ветеранів у Вільному Світі" починає діяти, і про це у першу чергу повідомляю наш Державний Центр Української Народної Республіки в осоні присутнього тут Дост. Віцепрезидента УНР п. проф. Миколи Степаненка, Ресорт Військових Справ УНРади і цілого суспільства.

Згідно зі статутом Федерації була обрана Генеральна Управа Федерації на 2-охрічну каденцію, якою є Генеральна Управа Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді. Дальше очолювання Федерації має переходити за чергою до інших членів Федерації.

Також оголошує тут, що двері Федерації є завжди відкриті для всіх українських ветеранських організацій.

Таке світове об'єднання українських ветеранів є першорядної важливості і накладає на нас обов'язок великої і наполегливої праці. Віримо, що Ваша Централья, дорогі Канадіці, поведе справу далі в дусі братерства всіх українських ветеранів.

В імені Головної Управи СУВ в США і цілого членства зорганізованого у нашому Союзі я щиро вітаю першу Центральну Федерації і бажаю їй якнайбільшого успіху у такому тяжкому завданні.

Пане Голово Федерації! Прошу прийняти всі документи щодо постання цього світового об'єднання українських ветеранів.

Щастя Вам, Боже, на все добре!..

На 6-ому З'їзді членства Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді і на Військовому Святі Державний Центр Української Народної Республіки в ексилі представляв Віцепрезидент — проф. Микола Степаненко.

Світлина: Оріон - Фото Студіо.

6-ий З'ІЗД І ВОЯЦЬКЕ СВЯТО

Дні 28-29 вересня ц. р. пройшли в Торонто під знаком урочистостей, пов'язаних із 6-им З'їздом членства Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

У суботу 28-го вересня в залі Православної Громади при Кatedрі св. Володимира відбувся черговий 3-охрічний З'їзд членства Союзу, а в неділю 29-го вересня — урочисте Богослужіння в Кatedрі, спільній вояцький обід, із представниками Державного Центру УНР і ветеранських та громадських організацій, і Вояцьке Свято.

Як самий З'їзд, так і згадані імпрези проходили під гаслом 50-річчя Української Народної Республіки та її Збройних Сил, а також 20-річчя Української Національної Ради, що знайшло своє відбиття у промовах і доповідях промовців на цих імпрезах.

На всіх урочистостях був присутній Віцепрезидент УНР — проф. Микола Степаненко, голова Союзу Українських Ветеранів в США — ген. інж. В. Філонович, ген. О. Кузьмінський і багато чоловічих представників ветеранських і громадських організацій.

З'їзд відкрив вступним словом голова Генеральної Управи СУВ — пполк. І. Липовецький, запросивши до почесної президії З'їзду Віцепрезидента проф. М. Степаненка та генералів О. Кузьмінського і В. Філоновича, а до ділової — пор. М. Деркача на голову і пор. Д. Станченка та ппор. М. Кузьменка — на секретарія Капелян 5-ої Станиці, Всеч. о. прот. Д. Фотій, зачитав молитву за успішність нарад.

Схваливши порядок денний нарад та затвердивши особовий склад комісій, З'їзд заслухав довгу низку привітів, а в тому:

від Президента УНР Вдост. Миколи Лівицького і Військового Ресорту В. О. УНРади, від Вдост. пані Марії Лівицької, від генералів — М. Капустянського, А. Вовка, П. Шандрука, М. Крати, Р. Дащевича, П. Самутина і Й. Мандзенка, від полковників — А. Гончаренка, В. Проходи і П. Самойлова, від мічмана Фльоти УНР і кол. члена Української Центральної Ради — Я. Христича, М. Мандрики та багатьох окремих побратимів і ветеранських та громадських організацій. Оваційно був зустрінутий привіт учасникам З'їзду від Союзу Литовців Столичної Округи Вільнюс, надісланий зв'язковим від Союзу майором І. Чесно.

З усними привітами на З'їзді виступили: сот. Ю. Булат від Краєвої Управи СУЖЕРО, який склав щирий привіт “лицарям неповторних днів”; п. Пиштало від Краєвої Управи УРДП, інж. І. Янішевський від Головної Управи УНДС у Канаді, майор О. Негребецький від Лицарів Залізного Хреста, Всеч. о. капелян Д. Фотій, професор В. Іванис, Всеч. п.-о. Б. Горгіца, що заступав на З'їзді ВПреосв. Владику Михаїла та інші. Згадану низку привітів замкнули привіти Віцепрезидента УНР проф. М. Степаненка, що промовляв в імені ДЦ УНР, та генерала В. Філоновича — від Союзу Українських Ветеранів у США.

Центральним пунктом у ділових нарадах були звіти з діяльності Центральних Органів СБУВ у минулій каденції. Голова Генеральної Управи пполк. І. Липовецький дав вичерпний звіт як із праці Управи та її осягів, так і про обставини, в яких Управі доводилось працювати. Генеральний секретар сот. Д. Сачківський склав звіт з діяльності секретаріату, проаналізувавши в ньому головніші справи, що у минулій каденції стояли на порядку денному (29 засідань Генеральної Управи), подавши обіг листувань (3050 листів одержаних і 4010 висланих), зміни в особовому складі членства і т. ін. Побр. І. Радкевич склав загальний фінансовий звіт, а пор. І. Кіріченко — звіт Контрольної Комісії.

З'їзд, уділивши Генеральній Управі абсолюторю з висловом подяки за працю,

обрав на наступну 3-охрічну каденцію Центральні Органи СБУВ у наступному складі:

До Генеральної Управи — пполк. І. Липовецький — голова Управи, пор. М. Деркач-заступник голови, Всеч. о. протопр. В. Слюзар — головний капелян СБУВ, сот. Д. Сачківський — генеральний секретар, побр. І. Радкевич — фінансовий референт і скарбник; майор інж. І. Янішевський, майор д-р К. Бризрун, булавний Ю. Гуменюк, пор. Д. Станченко і ппор. М. Кузьменко — члени Управи.

До Головної Контрольної Комісії — пор. І. Кіріченко — голова, пор. С. Ковалський і ппор. С. Кравченко — члени.

До Суду чести — ген. О. Кузьмінський — голова, сот. Д. Суходольський і інж. К. Балас — члени.

З'їзд було закінчено молитвою та відспіванням українського національного слов'ян.

Спільній обід відбувся в залі місцевого українського відділу Канадійського Легіону. Рясно удекоровані квітами столи, вогні запалених на них свічок, присутність представників усіх українських військових формаций та їх родин, як також чолових представників українських громадських організацій — творили у цій спільній родині святочний настрій і щиру побратимську атмосферу. Тут також було виголошено довгу низку промов і привітів.

Представник УСС-ів і голова Т-ва Прихильників Української Народної Республіки д-р С. Булак, вітаючи присутніх на обіді з нагоди 50-річчя УНР і 20-річчя УНРади, закликав “до перемоги йти спільними лавами”, “іти шляхом згоди і єдності”. Майор Є. Навроцький склав привіт від СУВ у США — Станиці в Чікаго. Королівський радник адвокат Т. Гуменюк ізцентралізував увагу присутніх на сучасних подіях у середушці і східній Європі і зокрема у Чехо-Словаччині. Капелян 7-ої Станиці СБУВ Всеч. о. прот. В. Федак, висловивши високе признання творцям відновлення української державності і тим, що перші стали під пропори Української Вільного Підгурку.

Фрагмент із Вояцького Свята СБУВ у Торонто.

На світлині побратими: 1-ий ряд — Ю. Гуменюк, С. Котляревський, ген. В. Філонович — голова СУВ в США, пані М. Волосевич, І. Липовецький — голова Ген. Управи СБУВ у Канаді, ген. О. Кузьмінський, д-р С. Росоха і З. Шкурупій — комендант 5-ої Станиці; 2-ий ряд — К. Редкевич — комендант 1-ої Станиці, Д. Станченко, С. Легенюк, інж. І. Янішевський, І. Гриців, С. Кравченко, І. Кіріченко, С. Зубчевський, Ф. Колесник, А. Мевша, о. прот. Д. Фотій — капелян 5-ої Станиці, Д. Суходольський, М. Гарас, Є. Навроцький і М. Кузьменко. Вгорі — члени 7-ої Станиці, удекоровані у той день Восеним Хрестом.

Світлина: ОРІОН - Фото Студіо.

ською молоддю, яка мусить не лише читати про славу нашої минувшини, але і бачити серед себе тих, що цю славу творили. Високопатріотичними і експансивними були промови редактора “Вільного Слова” д-ра С. Росохи, що репрезентував на обіді Союз Українських Канадійських Ветеранів і Головну Управу Карпатської Січі, а також голови Православної Катедральної Громади п. М. Гетьманчука, що торкалися наших завдань і обов'язку у всебічній підтримці та допомозі Державному Централю УНР. Від українського життя промовляла учасниця Зимого Підгурку пані Марія Волосевич. Ніби останнім

акордом у цій низці промов і підсумком висловлених думок та побажань була кінцева промова Віцепрезидента УНР проф. Степаненка, оваційно прийнята присутніми.

О годині 4-ї пополудні в залі Катедральної Грамади було розночато Вояцьке Свято. Канадійський гімн. Урочисте вшанування пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри та його воїнів, тих, що перші стали під пропори Української Вільної Боротьби, що брязкотом зброї та пожервою крові і життя пригадали світові проіснування України та її прагнення самостійного державного життя, і тих, що на-

Ген. В. Філонович, майор І. Янішевський, Віцепрезидент — проф. М. Степаненко, ген. О. Кузьмінський і М. Гетьманчук — голова Катедральної Громади св. Володимира — за президійним столом під час спільного обіду кол. воякта. 29. IX. 1968.

зажди залишили наші вояцькі лави на скітальщині, були вірні прaporам УНР, із якими вийшли на чужину. Слово Віцепрезидента УНР проф. М. Степаненка, що містило у собі привіт Державного Центру УНР, огляд політичної ситуації та згадку про обов'язки української еміграції у сучасному стані визвольної боротьби. Доповідь голови Представництва ВО УНРади у Канаді І. Дубилка, що в ретроспективі минулого зосереджувала увагу слухачів на ювілейних датах — 50-річчя Української Народної Республіки і 25-річчя Української Національної Ради... А далі — низка суто вояцьких точок, що надавали цій академії характеру справжнього вояцького свята.

Віцепрезидент УНР проф. М. Степаненко, в асистенції генералів О. Кузьмінського і В. Філоновича, удекорував Воєнним Хрестом 22-ох українських вояків, двох капелянів СБУВ і трьох спадкоємців Воєнного Хреста.

Генерал В. Філонович урочисто проголосив постання "Федерації Союзів Українських Ветеранів у Вільному Світі". До цієї Федерації, що стоїть на ґрунті підтримки ДЦ УНР, до дня 29-го вересня ц. р. увійшли: Союз Українських Ветеранів в США, Союз Бувших Українських Вояків у Канаді, Союз Українських Комбантів Австралії і два Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції. Першою Управою за-

снованої Федерації її складовими складовими Союзами обрано Генеральну Управу СБУВ у Канаді. По двох роках очолювання Федерації має перейти ротаційним способом до наступних її складових організацій.

Так само на цьому Вояцькому Святі покладено основи під заснування "Братства Спадкоємців Воєнного Хреста", яке знайшло велике зацікавлення і прихильну поставу до нього як серед самих спадкоємців, так і серед вояцьких кіл. На листі первісних засновників Б-ва фігурують імена: Юрій Степаненко, Володимир Петлюра, проф. Василь Янішевський, інж. Микола Гавриш, д-р Зоя Плітас, Микола Липовецький, інж. Павло Лимаренко, інж. Святослав Петрів, інж. Остап Казанівський, Павло Волосевич, Василь Мілович, Олександер Білозерський, Лариса Кузьменко і інші.

Вояцьке Свято було закінчене мистецькою програмою під керівництвом п. Ярошевича і українським національним славнем.

Перебіг З'їзду і пов'язаних з ним імпрез зафіксовано на фотознімках багатьох фотоапаратів. Як самий З'їзд, так і сполучені з ним імпрези сприяли дальніому затісненню побратимського контакту і поглибленню ділової співпраці як з організаційними клітинами СБУВ, так і з цілою низкою місцевих українських організацій.

Частина членів 7-ої Станиці СБУВ, що на Вояцькому Святі у Торонті були удекоровані Воєнним Хрестом.

На світлині: сидять — Д. Бричка, Ю. Швед, пані О. Антонюк, о. прот. В. Федак — капелян Станиці, М. Золотників, А. Яковенко і Г. Гурій; стоять — В. Петлюра, М. Музичук, І. Данилюк, П. Логин, А. Дибко — комендант Станиці, В. Росинко, І. Завгородній, Ф. Ігнатюк, І. Надолинчий і М. Деркач — заст. голови Генеральної Управи.

Світлина: ОРІОН - Фото Студіо.

СЛОВА ПРИВІТІВ

В словах привітів, якими учасників 6-го З'їзду членства СБУВ і Вояцького Свята вітали чоловік представники українського зорганізованого життя, знаходимо не тільки оцінку дотеперішньої праці Союзу, але і тверді вимоги дальшої творчої праці для збережень традицій української визвольної боротьби і її остаточної перемоги. Деякі уривки із цих привітів тут подаємо:

Ген.-полк. М. Капустинський:

..."Душою і думками з Вами, учасниками нашої героїчної визвольної боротьби. Бажаю успіху у Вашій творчій праці..."

Марія Лівицька:

..."Від щирого серця вітаю всіх учасників З'їзду та бажаю Вам і надалі зберігати для майбутнього всім нам дорогі ідеали збройної боротьби за відновлення української державності..."

Ген.-полк. Андрій Вовк:

..."Щиро вітаю заснування Братства Спад-

коємців Воєнного Хреста. Вірю, що Братство, шануючи глибоко пам'ять і героїчні чини Батьків за світлі ідеї державності України, буде готове з неменшим героїзмом продовжувати і завершити велику мету — визволення України з московсько-большевицької катівні..."

Яким Христич — мічман Чорноморської Воєнної Флоту УНР, кол. член Української Центральної Ради:

..."Побратимам-воякам, які на Вояцькому Святі одержать заслужені гонорові вояцькі відзнаки- хрести, як нагороди-спомин за їхню участь на побоювищах за державну незалежність України — Української Народної Республіки, мое побажання гордо їх носити, як Державну Реліквію!"

Полк. Василь Прохода:

..."Хай залишаться чистими для наступного покоління українців лицарські традиції славних петлюрівців, що віддали своє життя

на Віттар Батьківщини. Шануймо їх пам'ять!"

Петро Самойлів:

... "Нехай же наша свята й непорушна ідея УНР буде дороговказом у Ваших нара-дах. Щастя Вам Боже!"

М. Майдрика:

"Сердечний привіт українському вояцтву, що високо держить національний прапор. Поляглими честь і пошана. Щастя Боже!"

Архимандрит Святослав Магаліс:

"Усьому незабутньому членству дорогої мені організації — СБУВ, як козакам, так і старшинам, що зібралися на цьому З'їзді, за-силаю своє шире і сердечне поздоровлення. Бажаю, щоб незабутні лицарські чини славетної нації Армії УНР запалили гарячим полум'ям в серцях усього українського на-роду, і щоб спричинилися воїнам до відро-дження самостійної і від нікого незалежної соборної нашої держави, ідея котрої так рясно скроплена гарячою кров'ю героїв та міль-йонів мучеників..."

I. Д. Чесно — уповноважений Союзу для зв'язку з Українцями:

... "Прошу прийняти від усього Союзу Литовців Столичної Округи ВІЛЬНЮС інікra-ці побажання у Вашій праці на користь по-неволеної Неньки УКРАЇНИ!. Як представ-ник Союзу Литовців Столичної Округи Віль-нюс, закликаю до поєднання зусиль україн-ців з литовцями, як колись за часів Україн-сько-Литовської Держави!..

В єдності — сила! Хай живе Союз Вете-ранів Армії УНР! Хай живе наше Об'єднан-ня! Слава Україні!"

Олексій Коновал — реф. преси та інформації ОДУМ-у:

"З нагоди Вашого 6-го З'їзду прийміть від всієї ОДУМ-івської родини, яка також стоїть твердо на УНРадівських позиціях від самого початку, найкращі побажання успі-хів в корисній праці для українського на-роду!"

Павло Казанівський — поручник Армії УНР:

"Справа організації Братства Спадкоєм-ців Воєнного Хреста побажана і актуальна. Це будуть молоді люди, переважно з вищою освітою та, як сини свідомих батьків, будуть свідомі ідеї боротьби за визволення України і нашою активною та достойною зміною".

Крайова Управа Союзу Українських Ком-батантів Австралії:

"Познайомившись із порядком дня Вашо-го З'їзду, в якому між іншими точками ба-чимо таке важливе питання, як постанова сві-тової централі компацантських організацій, Крайова Управа Союзу Українських Комба-тантів Австралії в імені свого членства пе-ресилає організаторам того великого діла на-шії гратуляції і вислови радости з тієї ве-ликої події. Нашому новопосталому централь-ному органові кол. вояків бажаємо успіхів в його важливій діяльності на еміграції"...

СУВ в США — Станіца в Чікаго:

"Щиро бажаємо Вам повного успіху в працях і постановах З'їзду, в дружній і ді-ловій атмосфері провести Вояцке Свято, а одночасно проголосити постанову Федерації Українських Ветеранських Організацій у Ві-льяному Світі, як завершення довгоочікува-ного об'єднання тих, що стоять на позиціях УНР..."

Крайова Управа кол. Вояків I УД УНА:

"Вітаємо усе членство СБУВ, його провід і Вашу дотеперішню працю, так корисну для української справи і визволення українського народу. Символ Вашої непохитної праці ста-не прикладом для нашого молодого поко-ління, яке після нас вестиме визвольницькі змагання доки Українська Держава не стане вільною і український народ зможе вести своє незалежне життя".

Президія Головної Управи УНДС в США:

"Маймо, дорогі Побратими, незломну ві-ру в перемогу розуму і справедливості в те, що наша свята мета УНР буде дійсністю. Працюмо для Державного Центру Україн-ської Народної Республіки в екзилі, який є нашою гордістю. Зміцнююмо навколо нього свої ряди. Витримасмо — переможемо!"

Усім, хто своєю працею прислужився до переведення і успіху нашого Вояцького Свя-та, хто вшанував його свою присутністю, хто в цей день єднався думками з нами і надіслав на це свято своє привітання — щи-ру вояцьку подяку складає

**Генеральна Управа
Союзу Бувших Українських Вояків
у Канаді**

Група спадкоємців Воєнного Хреста.

На світлині: Павло Волосевич, Лариса Кузьменко, д-р Зоя Плітас, Ольга Антонюк, Володимир Петлюра, Василь Мігович і інж. Микола Гавриш.

Світлина: ОРІОН - Фото Студіо.

БРАТСТВО СПАДКОЄМЦІВ ВОЄННОГО ХРЕСТА

Десять років тому, 8-го березня 1958 року, Президія Української Національної Ради схвалила закон, яким, для відзначення 40-их роковин відродження Українських Збройних Сил, установлено пам'ятковий знак на орденській стрічці під назвою — "ВОЄННИЙ ХРЕСТ".

Тогочасний Керманич Ресорту Вій-ськових Справ Вик. Органу УНРади, ген.-полк. А. Вовк, звертаючись із цього при-воду до кол. українського вояцтва, пи-сав:

"Приступаючи до виконання Закону про Воєнний Хрест, пригадую усім участникам Збройного Чину, що Мета, за яку хороboro і мужньо Ви змагалися на по-бйовищах слави, ще не осягнута. Бій триває далі..."

Най же пропам'ятний Воєнний Хрест буде для всіх Вас не лише символом довершених Вами геройських чинів, жер-твою і самопосвяти за світлу ідею Державності України, але й пригадкою Ва-ших Обов'язків супроти поневоленої Бать-ківщини.

Будьте вірні до кінця світлим запо-вітам Лицарів, що впали на полі бою, але не зрадили України!"

За цих 10 років, що ділять нас від згаданого 10-го березня 1958 року, на грудях багатьох соток колишніх учасни-ків української збройної визвольної бо-ротьби своїм золотим сяйвом заблишав цей спадкоємний Воєнний Хрест. Багато також цих учасників збройної боротьби

відійшло у Вічність, передавши своїм нащадкам не тільки право і приемність носити цей Хрест, але й славу Маківки, Крут, Листопадових Днів, Зимового Походу, Замостя, Базару, Бродів, Хусту і Волинських та Карпатських лісів. І не тільки славу цієї нашої минувшини, але й обов'язок супроти поневоленої Батьківщини.

Але, оскільки колишнє українське вояцтво у своїй більшості зорганізоване нині в українських комбатантських організаціях, остільки спадкоємці Воєнного Хреста, — сини і доньки учасників збройної боротьби, — такої об'єднаної їх організації до цього часу не мали. Об'єднати спадкоємців Воєнного Хреста, без огляду на те, чи їхні батьки відійшли у Віч-

ЛІСТИ ВІД СПАДКОЄМЦІВ ВОЄННОГО ХРЕСТА

Інж. С. Петрів

“Дуже дякую Генеральній Управі СБУВ за запрошення на З’їзд і Вояцьке Свято. Також дякую за уможливлення стати членом засновником Братства Спадкоємців Воєнного Хреста. Як Ви знаєте з наших попередніх розмов, я дуже зацікавлений кожною організацією нащадків учасників Визвольної Боротьби. Мені ясно, що самі учасники далі спра-

ність, чи перебувають серед нас у наших вояцьких лавах, — було давним праґненням проводу СБУВ у Канаді, що знаходило своє відбиття і в постановах його з’їздів в останніх роках. Перші підвалини під існування “Братства Спадкоємців Воєнного Хреста” поклали Генеральна Управа СБУВ на цьогорічному 6-ому З’їзді членства СБУВ, коли вже був створений досяг авторитетний і активний гурт прихильників існування цієї організації, що тим самим стали засновниками Братства. Спираючись на цей актив, Генеральна Управа завершує організаційні заходи, плянуючи в недалекому часі улаштувати ширшу Зустріч і Перший З’їзд спадкоємців Воєнного Хреста.

ви нашої не зможуть провадити з двох причин. Перша дуже прикра, а саме, що поважний вік тих, що ще залишилися, буде все більше на перешкоді їхній праці. А друга причина є та, що зміна часу і думання людей вимагає нових способів дії та нового підходу до справ. Такий новий активний підхід може дати тільки нова, молодша група людей. Також не дурю себе тим, що уважаю себе молодим. Тому уважаю, що спадкоємці, такі як я, мусять задуматися не тільки над тим, як перебрати на себе спадщину Визвольної Боротьби, але мусять також уже тепер думати, як цю спадщину передати далі молодшим спадкоємцям. Отож, модерний дух і спосіб дії, базований на традиціях Вашої епохи, мусить домінувати в кожній організації нащадків, якщо вона має відрізнятися живою і активною...

Також дуже цікаво мені знати, хто є ініціаторами цього Братства та їхні адреси, щоб листовно познайомитися і обмінятися думками про ці справи, бо одно з важливих проблем нашої генерації нащадків є те, що ми мало себе знаємо, а часто знайомі та не знаємо того, що наші батьки брали участь у Визвольній Боротьбі...”

Святослав Петрів

Побр. О. Білозерський:

Одержаніши запрошення на З’їзд, на якому має бути засноване Братство Спадкоємців Воєнного Хреста, я, як син Петлюровця — бл. пам. чотового 6-ої Стр. дивізії Михайла Білозерського, є дуже зворушений, що міг би бути на такому великому святі. Не маючи, однак, змоги прибути на З’їзд, я цим листом хочу побажати якнайкращого здоров’я, якнайкращих успіхів усім присутнім на З’їзді як старшим побратимам, так і юним. Хай Всешиїній пошле всім Вам витривалості в боротьбі за визволення нашої дорогої

Інж. П. Лимаренко:

...”Що б Ви не ухвалювали, що б не проводили в життя, завжди пам’ятайте, що Ви є Войни незаплямованої Армії УНР, очолюваної Головним Отаманом Військ і Фльоти Симоном Петлюрою.

Ми, Ваші нащадки, Ваші сини, Ваші донішки, дивлячись на Ваше повне труду і посвяти життя, хочемо зачерпнути для себе не зневіру, а силу і прямолінійність для завершення Вами початого діла — здобуття волі і незалежності для всього українського народу. Відновлення Української Народної Республіки це — дороговказ на майбутнє!..”

Павло Лимаренко

Батьківщини — України. Цей день вже не так далеко, коли знову заграють гармати, заторохтять кулемети і наші воїни үвійдуть у золотоверхий Київ, коли зашопочуть синьожовті прапори і задзвоятять дзвони церков, коли пролунає команда — “Героям пошану віддай!” Прийдете тоді всі Ви, безсмертні герої невмирущої Армії УНР і з тисячів вояцьких грудей пролунає могутнє — “Слава Героям!” Слава Вам, лицарі моєї Батьківщини, безсмертні Петлюровці!

З братерським привітом

Олександер Білозерський

ЖИТТЯ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

“СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ-КОМБАТАНТІВ В АВСТРІЇ”

6-го жовтня 1968 року у Відні відбулися Основоположні Збори “Союзу українських ветеранів-комбатантів в Австрії”, на яких вибрано наступні Керівні органи:

Голова Управи — д-р Михайло Киріца, Члени Управи — д-р Лев Харак, надр. Микола Іванович, Василь Видиш, Дмитро Рахлицький.

Контрольна Комісія — надр. Ераст Кравчуک, дир. Юрій Плещкевич, інж. Лука Гавриш.

Суд — Станіслав Буш і Яків Грех.

На зборах постановлено переслати привіти українським церковним Ієрархам

та Президентові УНР в екзилі Миколі Лівіцькому.

Прес.-Служба СУА

ALPHA FURNITURE CO. LTD.

власники:

Ярослава і Михайло Шафранюки

1042 Bloor St. W., Toronto, Tel.: 531-5133

DNIPRO FUEL OIL LTD.

Українське підприємство опалової оліви

2174 Dundas St. W., Toronto, Tel.: 537-2169

ЗУСТРІЧІ І КОНФЕРЕНЦІЇ

Фрагмент із 1-го З'їзду Еміграції УНР.

На світлині: сидять — В. Шраменко, ген. А. Валійський, дир. І. Крамаренко, президент УНР Микола Лівицький, ген. В. Філонович, проф. І. Паливода і полк. В. Кедровський; стоять — Б. Данько, Е. Філіпів, Ю. Безсонів, В. Яворський, В. Ортина, І. Самокішин, В. Саленко, Г. Ничка, М. Григорій, Є. Попіль, І. Олексин, С. Петрів, К. Петрів і Н. Самокішин.

НА ГРАНІ НОВОГО ПІВСТОЛІТТЯ

(На маргінісі Першого З'їзду еміграції
Української Народної Республіки)

Відлітають орли... Усе частіш і частіш сумною мелодією "Чуеш, брате мій" сповіщає нас радіо, як також посмертні згадки на сторінках української преси, що з могутнього п'ятидесятілтнього УНР-івського дуба спав ще один листок...

І здається немає такого вояка, що віходячи у засвіти і пробігаючи останньою думкою по стежках свого минулого життя, не виявив би тривоги і журби за майбутність української справи та за гідне довершення, розпочатої перед 50-тю роками, боротьби за державну незалежність України і за визволення її з-під чужого ярма. Бо ця боротьба — це зміст прожитого життя. Про неї не раз, із злізьми на очах, розповідав він і своїм дітям, але... "чи згадають вони колись ці батьківські слізози, чи збережуть у своїх серцях і пам'яті цю славу минулих днів зброй-

ної боротьби, чи донесуть її прапори до Золотoverхого Києва?.."

І ніби відповідю на цю журбу і на ці всі сумніви були останні роки, коли не раз доводилося нам оглядати стрункі маршові колони ПЛАСТ-ту, ОДУМ-у, СУМ-у та інших молодечих організацій на різних звичайних і ювілейних зустрічах і здвигах, що з різних вихідних пунктів і окремими шляхами прямують до однієї великої і спільній мети.

Але завершенням цих радісних хвилин був, без сумніву, організований другим поколінням — синами і дочками учасників Української Національної Революції і Української Збройної Боротьби, — Перший З'їзд Еміграції Української Народної Республіки. Дні 31 серпня — 2 вересня 1968 року, в яких відбувся цей З'їзд, увійдуть в історію нашого перебу-

Фрагмент із 1-го З'їзду Еміграції УНР.

На світлині: П. Лимарєнко, М. Григорій, Ю. Безсонів, С. Петрів, В. Шраменко і В. Саленко.

вання на скитальщині, як дні знаменні.

На цьому З'їзді, у присутності найвищих репрезентантів Державного Центру УНР і чоловіх репрезентантів багатьох громадських організацій, це наше друге покоління, віддавши поклін пам'яті тих, що поклали своє життя в боротьбі за кращу долю України, засвідчило свою вірність ідеям своїх батьків, показало свою віру в те, що Українська Народня Республіка відродиться, склало запевнення "доловити всіх зусиль, щоб зберегти і передати майбутнім поколінням славну пам'ять і традиції великої епохи Відродження України на початку 20-го століття", та схвалило започаткувати громадський рух, що міг би об'єднати всіх, хто бореться за незалежність України.

З великою радістю привітали ширші кола українського вояцтва цей Перший З'їзд Еміграції УНР, що показав усім нам, що "є ще порох в порохівницях" що правдивими є слова пісні — "не тішся враже, — сотня поляже, тисяча натомість стане до борні" і що навколо нас, на шляху до Волі, панує не сумна і похмура осінь, а радісна і життедайна весна...

Всеволод Саленко

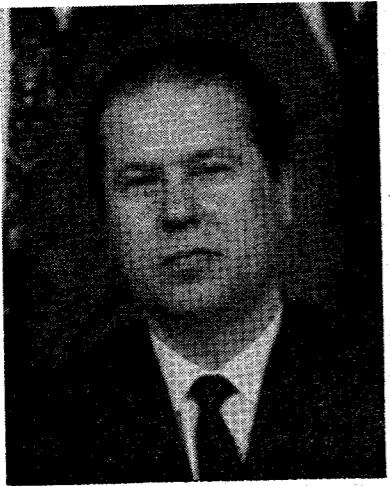
ПРИВІТАЛЬНА ПРОМОВА

Відкриваючи цей Перший З'їзд Еміграції Української Народної Республіки, сердечно вітаю Вас усіх і бажаю Вам провести цю Зустріч у дружній атмосфері для добра Нашої Справи.

Сьогодні ми зійшлися вшанувати тих, що на протязі півстоліття боролися і ще боряться за незалежність нашої Держави. Ми зійшлися, щоб ушанувати також пам'ять тих, що згинули в тій боротьбі і

спочивають тепер поза межами Батьківщини.

Під час нашого З'їзду ми розгорнемо сторінки минулого і почуємо з уст членів нашого колишнього Уряду і Армії факти з доби нашої незалежності та з часів визвольної боротьби. Це з певністю викличе у кожного думки і спробу порівняти минулі події із сучасністю. Наскільки ми з'рілі сьогодні, після втрачення незалежності у 20-их роках і після тяжких змагань на протязі 50 літ за самозбереження Українства і демократичних ідеалів держав-

Всеволод Саленко
— голова Комітету Організації 1-го З'їзду
Еміграції УНР.

ності? Чи зможемо ми сьогодні провести політичну конвенцію, як це роблять американські партії? Партії, які вміють після програної кампанії великушно прости ти один одному і вміють покоритися голосові більшості та підпорядкуватися вибраному вождеві.

Абож, останні події в Чехо-Словаччині чи ж не можуть послужити яскравим прикладом державницької зрілості і солідарності цілого чеського народу?

Це лише декілька прикладів, яких ми є сьогодні наочними свідками і які варто взяти під увагу.

І ось, нам, молодому поколінню, в боротьбі за незалежність нашої Батьківщини треба використати той досвід, набутий нашими Батьками з доби нашої незалежності та поєднати його з сучасними методами політичної боротьби.

Нехай цей наш З'їзд буде малою цеглинкою в будові великої структури політичної боротьби за незалежність України!..

РЕЗОЛЮЦІЙ, ПРИЙНЯТИ ПЕРШИМ З'ЇЗДОМ ЕМІГРАЦІЇ УНР 2-ГО ВЕРЕСНЯ 1968 РОКУ

1. З'їзд вшановує світлу пам'ять Головного Отамана Симона Петлюри і учасників визвольної боротьби, що життя віддали за ідеали національної і соціальної свободи, покладені в основу УНР, створеної волею українського народу.

2. З'їзд вітає учасників визвольного руху, донині вірних принципам та ідеалам, що покликали їх до боротьби 50 років тому, і запевняє: доловіть всіх зусиль, щоб зберегти і передати майбутнім поколінням славу пам'яті і традиції величної епохи відродження України на початку ХХ-го століття.

3. З'їзд пересилає свій палкий привіт і вислові подиву українським патріотам, що на батьківщині борються за ідеали свободи і незалежності та національні права українського народу.

4. З'їзд вітає носія і репрезентанта ідей УНР: Державний Центр і Президента УНР в ексилі, та всі політичні і громадські організації, що їх підтримують, а зокрема Товариство Прихильників УНР і Спиріння Української Національної Раді.

5. З'їзд протестує проти політичного терору окупантів російсько-советського режиму, жертвами якого падають діячі молодого покоління в Україні.

6. З'їзд засуджує безжалісну агресію СРСР проти Чехо-Словаччини і висловлює свою солідарність із чеським і словацькими борцями за волю і незалежність.

7. З'їзд поширює Організаційний Комітет: продовжувати задуми і плани ініціаторів з'їзду.

8. З'їзд уважає, що Організаційний Комітет, складений з діячів молодої генерації, має закликати всіх, незалежно від політичних переконань і організаційної принадлежності, нащадків учасників визвольної боротьби: аналізувати, зберігати і передавати для історії факти і матеріали з епохи визвольної боротьби.

9. Комітет має також закликати їх до діяльної участі в іннішньому етапі української визвольної акції, щоб при з'язку з сучасними визвольними процесами на батьківщині та відповідно до потреб і вимог сучасної дійсності в Україні і в світі, спричинитися до відновлення суверенної і народоправної Української Держави, що 50 років тому була створена у формі УНР.

ФРАГМЕНТ ГЗ І-ГО З'ЇЗДУ ЕМІГРАЦІЇ УНР

На спільнині представників Державного Центру УНР, дружин і Канади.

На право від Президента — Віце-президент УНР Дост. Микола Лівіцький. Направо від Президента — Віце-президент УНР Владимира Мстислава, інк. М. Григорій, о. П. Шпірт, о. Ф. Димар, о. Непріль, о. Ю. Сікорський, ред. Б. Ржепецький, налево — днр. І. Крамаренко, ген. А. Валісний, о. Данилевич, П. Сенюк і проф. Спільниченко.

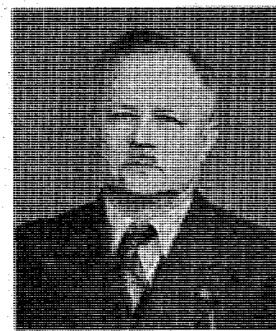
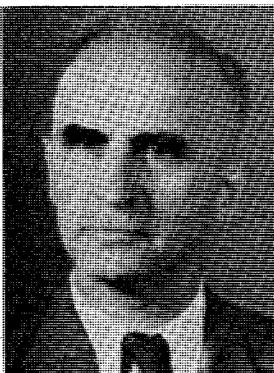
Серед присутніх на світлині у наступних рядах: члени Комітету по організації З'їзду — В. Саленко, П. Лимаренко, І. Самохін і В. Богданів з дружинами, пані В. Шраменко, В. Йоркін, П. Крамаренко; учасники З'їзду — С. Закханінський, І. Черніченко, М. Гудул, К. Варварів і А. Заліско з дружинами, а також ген. В. Герасименко, ред. С. Розока, А. Юшко, пані Григорій, Т. Григоріченко, Д. Корбутяк, О. Богданів, Д. Олійник, Г. Микимок, В. Біловушук, К. Марущак, п. Куравський та інші.

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

Олександр Загродський

— генерал-полковник Армії УНР
(10. IV. 1889 — 4. VIII. 1968)

Відійшли у Вічність: 14 серпня ц. р. у Філадельфії (США) пполк. Данило Лимаренко, 16 квітня ц. р. у Страсбурзі (Франція) пор. Іван Вонарха Варнак, 1 серпня ц. р. у Бостоні (США) Тамара Петрів. Вічна їм пам'ять!

За сумними новинами на сторінці "Відійшли у Вічність" слідкує багато побратимів. Дехто починає переглядати "Дороговказ" від цієї сторінки. Нашим спільним обов'язком є занотувати тут імена тих, що назавжди залишають наші вояцькі лави. Присилайте до Редакції посмертні згадки!

17-го червня 1968 року в Жіліні на Словаччині на 68-ому році життя помер св. пам. інж. **Володимир Білинський**, кол. Український Січовий Стрілець і хорунжий УГА.

7-го липня 1968 року на 71-ому році життя у Торонті помер св. пам. **Кость Мигаль** — заступник голови Української Стрілецької Громади і голова її торонтонського Відділу.

Св. пам. Кость Мигаль народився 11-го липня 1896 року в Західній Україні. В ранзі ст. десятника в роках 1918-1920 служив в Українській Галицькій Армії. Належачи до багатьох українських централь, на Рідних Землях перед 2-ою світовою війною багато праці вложив у просвітянське і кооперативне життя. Своїм життєвим шляхом пройшов з вірою в остаточну перемогу Української Правди, для осiąгнення якої не жалував ні труду, ні тяжко запрацьованого гроша. Українська Стрілецька Громада, при великій участі українського громадянства, поховала його з усіма почестями належними українському воякові і взірцевому громадянинові-патріотові на цвинтарі "Проспект" у Торонти.

8-го липня 1968 року в Річмонді (США) трагічно згинув в автомобільній катастрофі сот. Армії УНР св. пам. **Олекса Круглий**.

13-го липня 1968 року в Ст. Пол (США) на 46-ому році життя трагічно згинув св. пам. **Михайло Остапчук** (Клен).

Покійний народився у Вербі на Дубенщині, був учасником Української Повстанської Армії і Легіону Самооборони.

17-го липня 1968 року в США на 75-ому році життя помер хорунжий УСС, учасник Української Визвольної Боротьби, св. пам. **Микола Пачовський**

Над свіжими могилами дорогих Побратимів хилимо наші чола. Родинам Покійних

25-го серпня 1968 року в Річмонді (Бр. Кол.) на 64-ому році життя відійшов у Вічність св. пам. **Олекса Курляк**.

Покійний народився 1-го березня 1904 року в селі Бовшів, пов. Галич, Західна Україна. В роках Української Визвольної Боротьби добровільно приєднався до УГА. Перебуваючи від 1929 року в Канаді та належачи до УНО і Української Стрілецької Громади, багато праці вложив в українське національне життя в Едмонтоні, Річмонді і Ванкувері.

29-го серпня 1968 року у Везіні (Франція) відпровадили на вічний спочинок адм. поручника Армії УНР св. пам. **Василя Мотриченка-Зубенка**.

Покійний народився в м. Канів на Київщині, помер на 75-ому році життя. Брав він діяльну участь в житті української еміграції у Франції, перебував на становищі голови філії Т-ва б. Вояків Армії УНР, секретаря, а потім і скарбника Парапії УАПЦеркви у Везіні, відрізнявся своїм патріотизмом і чесністю. Відпроваджено його на місце вічного спочинку при численній участі як українського, так і чужинецького громадянства. Прощальні промови над свіжою його могилою виголосили — п.-о. Омельченко і пор. І. Шаповал. Парапільний хор, під керівництвом п. Чистосердіва, попрощав покійного побратима жалібною піснею "Чуєш, брате мій", що зі сумом словіща, що гостинна французька земля прийняла на вічний спочинок ще одного українського вояка.

5-го жовтня 1968 року в Честері (США) помер св. пам. пор. **Іван Михайлів**, учасник Визвольної Боротьби в лавах УГА, активний член і провідник багатьох українських організацій на Рідних Землях і в Честері, голова місцевого Відділу ОБУА.

висловлюємо наше щире побратимське співчуття.

— ілюстрований двомісячник вояцької думки і чину. Продовження «Бюлетеня СБУВ у Канаді».

Видає Генеральна Управа Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.
Річна передплата — \$3.00, ціна окремого числа — 50 центів, подвійного — 75 центів.

"Dorohowkaz" — "Guide"

— illustred bi-monthly of the Ukrainian War Veterans' life (formerly "Bulletin"). Published by General Headquarters of the Ukrainian War Veteran's League in Canada.

Адреса для листувань і грошевих переказів:

J. Lypoweskyj,
179 Dowling Ave.,
Toronto 3, Ont., Canada.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ!

Президент і Віцепрезидент Української Народної Республіки в екзилі, Голова й Президія Української Національної Ради, Голова й члени Виконавчого Органу пересилають з нагоди РІЗДВЯНИХ СВЯТ І НОВОГО РОКУ привіти й найкращі побажання Українському Народові на Батьківщині й на чужині, Ієрархам і Духовенству Українських Церков, старшинам і воїнам українських армій, проводам політичних і суспільно-громадських організацій, науковим установам, молодіжним організаціям, Представництвам Виконавчого Органу Української Національної Ради, Управам і Членству Товариств Прихильників УНР і Товариств Сприяння Українській Національній Раді.

З М И С Т :

х х — "У золоті роковини соборності Українських Земель".

О. Яворський — "За соборність думки і чину".

I. Липовецький — "Дороговказ до перемоги і слави".

A. Берегулька — "Ніч 16-го листопада 1918 року".

Ол. Хв. — "Пам'яті Анатолія Труби".
Відійшли у Вічність:

I. Липовецький — "Генерал-полковник Олександр Загродський".

D. Сачківський — "Поручник Микола Сокіл".

B. Сімянцев — "Посвячення пам'ятника на могилі св. пам. генерала П. Даценка".

Литовсько-українська приязнь:

х х — Промова ген. В. Філоновича на урочистому відзначенні 50-річчя від дня народження Армії Литви.

Ювіяли. Посмертні згадки. Сторінка Юніх Дружів. Повідомлення Адміністрації.

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Образ, що символізує Листопадовий Чин. Взято з обкладинки Календаря-Альманаху "Новий Шлях" за 1953-й рік.

У ЗОЛОТИ РОКОВИНИ СОБОРНОСТИ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Коли упав російський царат і відчинилася російська в'язниця народів, Україна над Дніпром перша заманіфестувала свою волю до самостійного державного життя, створивши 17-го березня 1917 року Українську Центральну Раду та, від Універсалу до Універсалу, болісно здіймаючи з себе кайдани неволі, що глибоко вросли в тіло українського народу.

Західній вітці українського народу над Дністром чинно виявиви свою волю до самостійного життя уможливила вже значно пізніше жовтнева революція 1918 року в Австро-Угорщині, в наслідку якої і на цих теренах постала ціла низка держав. 18-го жовтня 1918 року Українські Національні Збори у Львові проголосили на українських землях, що належали до Австро-Угорщини, Українську Державу. А вслід за цим настав Листопадовий Чин, доконаний Військовим Комітетом під проводом полк. Д. Вітовського вночі на 1-ше листопада 1918 року, коли на ратуші у Львові замаяв український прапор і українці перебрали владу в цілій Галичині.

1-ий Листопад створив передумови до злуки українських земель. Був це момент, коли серця обох віток українського народу бились в унісон спільним прагненням волі, як також і жадобою спільногого соборного чину, щоб цю волю закріпити.

Соборним чином було 1-ше Листопада 1918 року, коли в боях за Львів поруч Галицького Війська брав участь і Загін ім. Гонти під командою полковника Андрія Долуда.

Цей соборний чин ми бачимо в той час на Великій Україні, коли Корпус Січових Стрільців на чолі з полк. Є. Коновалцем очолив проголошене Директорією УНР всенародне повстання проти Гетьманату, що актом федерації з Росією намагався перекреслити всі здобутки Української Національної Революції.

Цей соборний чин у тому часі ми бачимо на Західних Українських Землях, коли після проголошення ЗУНР з її ініціативи 1-го грудня 1918 року, ще перед зайняттям Києва військами Директорії, у Хвастові було заключено з Директорією УНР передвступний договір про злуку.

3-го січня 1919 року Українська Національна Рада ЗУНР схвалила закон про з'єднання ЗУНР з УНР із столицею у Києві, а 22-го січня 1919 року в Києві на Софійському майдані Акт Злуки був урочисто проголошений.

Із згадкою про цей світливий момент в історичному процесі державного відродження Української Нації ідімо на цьогорічні відзначення золотих роковин соборності Українських Земель!...

О. Яворський

ЗА СОБОРНІСТЬ ДУМКИ І ЧИНУ

22-го січня 1969 року минає 50 літ від дня, коли в Києві був урочисто проголошений Універсал про Всеукраїнську Соборність, в якому сказано, що «Від нині во єдино зливаються століттями одірвані одна від одної частини єдиної України — Західно-Українська Народня Республіка (Галичина, Буковина й Угорська Русь) та наддніпрянська Велика Україна. Здійснилися віковічні мрії, якими жили й за які вміриали краї сини України, від нині є єдина незалежна Українська Народня Республіка...»

Короткий час існування нашої державності, війна проти загарбників сусідів — Польщі і Москви, нещастя, які приносили ворожі удари на нашу молоду державу та різниці світоглядових поглядів і характерів, витворені нашим довгим перебуванням під різними зaimанщинами, — були перешкодою в здійсненні нашої соборності в добі нашої визвольної боротьби 1919-1920 років. Тому мали ми далі два уряди і дві армії, а політичні провідники одної і другої вітки української нації, змушені безвихідними ситуаціями, кермувалися радше засадою, що сорочка близьча до тіла, ніж кожух. Тому мали ми і перехід Української Галицької Армії до Денікіна, а потім і до більшевиків, і варшавський договір, мимо, що були і такі світлі соборницькі дії, як спільній похід Української Галицької Армії і Армії УНР на Київ і участь галичан у Зимовому Поході та в другому поході Армії УНР на Київ у 1920-ому році.

Проголошена Актом Соборності засада, що є одна українська нація, яка повинна мати одну спільну державу і

один уряд, що всі українці без різниці на віровизнання і місце їх перебування є дітьми єдиної України, зобов'язує незмінно всіх нас. Та, на жаль, і сьогодні ще покутують серед нас на еміграції старі розбіжності чи то в релігійних упередженнях, чи в нашему політичному світогляді, які привели до створення і континування провінційних політичних гетт так серед старшого громадянства, як і серед молоді. Даючи перевагу нашим релігійним ресентиментам і партійно-політичним та провінційним світоглядам над загально-українськими інтересами, зберігаючи духовий Збруч, витягаючи проти себе в дискусії помилки провідників доби нашої визвольної боротьби і т. п., — ми не тільки не зближаємося до ідеалу соборності нації, не тільки його не здійснююмо, але діємо проти нього навіть тоді, коли про соборність говоримо і її святкуємо. Та тільки малі духом і наші вороги можуть спекулювати на противенствах витворених нашою історичною недолею і їх роздмухувати.

Провідники нації і люди доброї волі повинні постійно мати на увазі те, що нас єднає, а не ділить, як і ті світлі моменти, на які багата наша спільна боротьба за самостійність України, чи то 50 літ тому, чи в другій світовій війні, коли то в рядах 1-ої дивізії УНА а також в УПА стояли побіч себе вояки з різних українських земель як рідні брати та із зброєю в руках здійснювали українську соборність.

Нікуди правди діти, що наша еміграція, замкнена в своїх політичних геттах та в окремих молодечих організаціях, дуже повільно здійснює ідею української соборності. Але еміграція —

це тільки мала, хоч і дуже важна, частина нації. **Наша маса і база в Україні.** І хоч наша нація сьогодні соборно стоне в московській неволі, то будьмо свідомі того, що там здійснюється наша соборність. Бо, як пише мені один із моїх давніх громадських і політичних співдіячів, колишній підстаршина УГА, що із зброєю в руках в роках 1919-1920 здійснював нашу соборність, — там не має вже поділу на східняків і західняків, а є тільки українці. І це є запорука, що наша трагедія, створена колишніми поділами України та ворога-

ми нашої самостійності і соборності, в будуччині не повториться, і що всі українці будуть спільно боротися за єдину, соборну і самостійну Україну.

Нехай, отже, у наших серцях і діях запанує ідея проголошеної 50 літ тому єдиної соборної Української Народної Республіки, а нашим дороговказом до її здійснення нехай буде, сказане передовим борцем за нашу державність — Головним Отаманом св. пам. Симоном Петлюрою, — «Держава вища над партією а Нація вища над класами».

ДОРОГОВКАЗ ДО ПЕРЕМОГИ І СЛАВИ

Рік-річно, коли у листопадові дні і у Свят-Вечір ми скеруємо наші думки в минувшину, з пам'яти завжди виринає і у всій величі стає перед очима БАЗАР — символ непереможного духа Українського Вояка і цілої Української Нації, — приклад найвищої самопосвяти та жертви, яку він гордо склав на вівтар визволення Батьківщини в надії, що Українська Нація цю жертву належно зцінить.

Півстоліття не стерло з пам'яти гордих слів безсмертного Щербака, які стоючи над розритою могилою і в обличчі смерти, він з погордою кинув ворогові, слова, на які всі сказані на смерть відповіли могутнім окликом — «Слава!» і співом «Ще не вмерла Україна»:

«Я, козак 6-ої Стрілецької Січової дивізії, Щербак, від себе й козаків, яких знаю, кажу вам: ми знаємо, що нас чекає, і ми не боїмося смерті, але

до вас служити не підемо. Коли ж ви нас поб'єте, то знайте, що за нас помститься весь український народ, а коли до українських козаків дійде вість про вашу ганебну роботу, то за нашу кров вони будуть нищити все, що тільки має хоч малий зв'язок із вами, катожани...»

Як ще в дитинстві заучена молитва, виринають з пам'яти і слова підполковника Кузьменка, які він, як грім, кинув ворогові в моменті, коли заторхотіли ворожі кулемети:

«Катуйте, кати! Народе Український! Слухай голосу своїх вірних синів... Ти колись віддячиш за нас!...»

Рік-річно також на сторінках листопадової преси ми шукаємо згадки про Героїв Базару, яка мала б бути доказом, що ми про них пам'ятаемо, і не завжди її знаходимо. Може тому, що актуальні проблеми і явища нашого сучасного життя приворують до себе на-

шу увагу і про минуле взагалі забуваємо. А може й тому, що на цей геройчний листопадовий чин 1921 року ми ще дивимося, як на «трагедію під Базаром», а «слізми держави не здобудемо», «безконечними панаходами ми себе лише духовно роззброюємо».

Сумним є явище, коли українська преса раз на рік не знаходить можливим бодай 20 рядків присвятити Героям Базару. Помилковим був би і погляд, що Листопадовий Рейд в Україну 1921 року кінчився «трагедією під Базаром». Трагедією було б, як би цей наш останній бій, що замкнув період збройної боротьби 1917-1921 років, не мав цього прекрасного, хоч і трагіч-

ного моменту, і коли б над своєю спільною могилою 359 Героїв Базару себе духовно роззброїли і піддалися б ворогові. То була б наша програ.

Будьмо горді, що належимо до нації, що могла дати героїв Базару, і що боротьбу 1917-1921 років закінчила Базаром. А разом із тим, при кожній нагоді, а особливо в листопадові дні, показуймо де лише можемо цю золоту сторінку новітньої історії української визвольної боротьби, бо Базар — то дороговказ до перемоги і слави, бо з Духом Базару ми переможемо, бо Герої Базару вмерли, щоб вічно жити у наших серцях.

I. Липовецький

НІЧ 16-ГО ЛИСТОПАДА 1918 РОКУ

Вітаючи нашими найкращими побажаннями ВШан. інж. Антона Берегульку з нагоди його 80-ліття, — містимо уривок з його спогадів про 1918-ий рік у Києві.

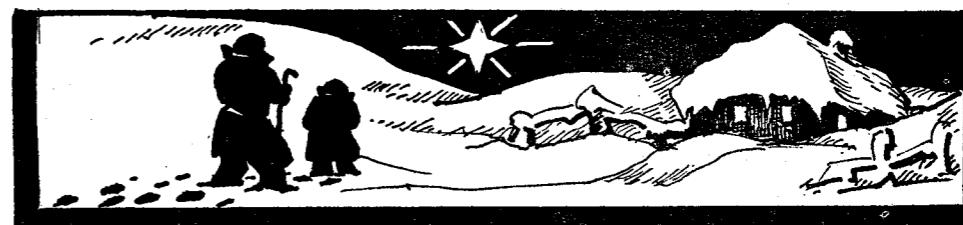
Коли вибухло повстання проти Гетьманату, зорганізоване українське студентство всіх високих шкіл Києва вночі 16-го листопада зібралося на мітінг в одній з авдиторій Українського Університету. На вулицях навколо будинку, в якому відбувався мітінг, було виставлено охорону, до міста було вислано розвідку. Цей студентський мітінг, що був відруховим протестом проти проголошення гетьманським урядом федерації з Москвою, був надзвичайно бурхливий і затягнувся аж до півночі.

Ще мітінг не скінчився, як розвідка з міста сповістила, що поліція державної охорони і військовий відділ російських добровольців швидким кроком зближаються до університетського будинку. Провідники студентства наказали не розходитися, а спокійно відходити до Голосіївського лісу, де мав закінчитися мітінг. На мітінгу в лісі було постановлено прийняти активну участь в повстанні проти гетьманської влади. Студенти-військовики мали влятися в лави повстанської армії і негайно вирушити на зустріч Січовим Стрільцям, які

вже повстали в Білій Церкві, зайняли Хвастів та посувалися в напрямку Києва. З решти студенства мав бути сформований Студентський полк для охорони Уряду і Директорії.

Решту ночі після мітінгу ми провели в касарнях Залізничного Куреня. На світанку до цих касарень стала зближатися поліція і добровольці-дружинники. Старшини Залізничного Куреня, що солідаризувалися з нами, завчасу повідомили нас про рух ворожих сил і ми малими гуртками різійшлися в різних напрямках.

Я із сот. I. Островершенком вийшли разом із касарень і, залишаючи Київ, пішли в напрямку Василькова, дійшли до Мотовилівки, де вранці 18-го листопада на станції зустріли 3-тю сотню Січових Стрільців під командою сот. М. Загаєвича. До цієї сотні ми і вписалися, одержали посвідки, зброю та амуніцію. На Мотовилівських і Плісецьких полях наша сотня вступила у завзятий бій з російським офіцерським відділом, яким командував князь Святополк-Мірський.

«І скільки вас в борні розбилося об гратах,
І скільки вас сконало серед мук...»

С. Петлюра

ПАМ'ЯТІ АНАТОЛІЯ ТРУБИ

У 1924 році, будучи сімнадцятирічним юнаком, я був на 2-му курсі однієї української профшколи м. Харкова. Серед прийнятіх того року на 1-й курс студентів дуже швидко звернув на себе увагу Анатолій Труба. Це був стрункий чорнявий юнак з пронизливими очима, надзвичайно лагідної вдачі, яка притягувала увагу кожного і кожної. Було йому тоді десь шістнадцять, а може й навіть сімнадцять років, але не більше. Видко було по ньому, що він був добре вихований у міській інтелігентній родині. Розмовляв прекрасною українською мовою, його мова була просто чудова. Одягався скромно, але дуже охайнно і цим також видіявся серед студентів. Завжди усміхнений і надзвичайно привітний та своєю уродженою симпатичностю імпонував старшим і молодшим.

Першого тижня перебування в гаражаній профшколі його обрано на голову студентського комітету, тоді, як по суті ця позиція радше надавалася другокласникам. Дослівно у перших тижнях він почав видавати стінну студентську газету і був незмінним її головним редактором. Він уважався найкращим промовцем у профшколі серед студентів. З його гострим розумом числились не тільки студенти, а також директор школи і викладачі. Він завжди референтував профшколу на зовні в усіх студентських справах. Він надзвичайно великою пошаною користався мабуть серед усіх, хто тільки знав його.

Я особисто дуже симпатизував Анатолієві Трубі, але тримався осто-ронь від нього. Бо (не пригадую, як воно сталося), я довідався, що його батько інженер відступив із Петлюрівською Армією, і в той час перебував десь за кордоном. Мені стало зрозумілим, що Анатолій був «соціально чужим елементом», як там було модно трактувати всіх тих, що могли бути не згідні з режимом. На превеликий жаль, таким «соціально чужим елементом» був і я. І це якраз примушувало мене триматися від нього осто-ронь. Думав собі, що коли «викриють» одного, то не зачеплять другого. А в цілому я дуже високо цінив його. Я в ньому бачив майбутнього визначного провідника серед українського народу. Це був багатонадійний юнак-красунь.

Десь у 1925 чи 1926 році я скінчив профшколу і почав готовуватися до вступу в Інститут, разом із цим і працював. Мабуть через свою переобтяженість я перестав бувати у профшколі і зустрічатися із студентами та учителями, також «випустив з очей» і Анатолія Трубу. Бо вважав собі, що коли потрібно буде, то я його розшукаю. Не буду згадувати, який саме тоді був стан в Україні, але багато української молоді досить добре уявляла собі, що все те було накинуте Москвою, і багато з нас міркували про зміни та нашу участь у тих змінах.

Не пригадую точно, чи це було в 1927-му чи 1928-му році, знаю ли-

ше одне, що це було десь у серпні або вересні місяці. Переглядаючи газету «Правду» чи «Ізвестія», точно вже не пригадую, я десь наприкінці натрапив на жахливе повідомлення. Спочатку не вірив своїм очам — мене цілого просто потрясло. Я аж похолос, а слози ринули з очей. Усе це було раптове і несподіване. Звичайно, що я тепер не маю того повідомлення, але зацитую з пам'яти в українському перекладі: «Війна сесія військового трибуналу розглянула справу Анатолія Труби, його плянованого терористичного акту на Менжинського, приговорила до розстрілу. Присуд виконано». Здається, що ця «Війна сесія» відбулася в Ленінграді.

Я довго думав над цим повідомленням, і коли отямився, був твердо переконаний, що Анатолій Труба на це ніколи не пішов би, це була провокація, вигданого «терористичного акту». Його було знищено в молодому віці за гострий розум і українство. Не знаю,

чи він був уже студентом інституту, чи десь працював на той час, але більше всього, що звернув на себе увагу органів НКВД, а тому його і знищено.

**

Так сталося, що під час другої світової війни я лишив Україну і потрапив спочатку до Західної Німеччини, а опісля до Канади.

Перебуваючи вже в Канаді, одного разу, під час Святої Вечері в одній новоприбулій родині з Галичини, я розповів про Анатолія Трубу.

— Та ми ж полковника Трубу дуже добре знаємо... — несподівано для мене вирвалося з уст господарів. І вони мені розповіли, що батько, полковник Труба, відступив з Харкова з Петлюровською Армією. У Харкові лишив дружину і двоє дітей, сина і доньку. На моє питання: — «Чи батько, полковник Труба, зізнав про долю свого сина?» — «Так!» — була сумна відповідь господарів дому.

Ол. Хв.

ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ПРИВІТ ПРЕЗИДЕНТА

«Я дякую за повідомлення про заснування 29-го вересня 1968 року Федерації Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі, яка, згідно зі своїм статутом, має за одно із своїх завдань «моральну і матеріальну підтримку Державного Центру УНР в екзилі в його боротьбі за Волю України». Я бажаю новій Організації повного успіху в її праці. Державний Центр високо цінить працю і здобутки наших Вояцьких Організацій і вдячний їм за невпинну патріотичну діяльність.

Прошу прийняти мій щирий привіт для всіх українських старшин і вояків, розсіяних по різних країнах світу з приводу Нового 1969-го року. Будемо сподіватися, що Новий Рік принесе покращання для української національно-визвольної справи. Ніколи не втрачаймо твердої віри в її остаточну перемогу. Проліята кров українського вояцтва за Волю України не промине даремно! На ній воскресне майбутня суверенна і соборна Українська Держава — Українська Народня Республіка!

Микола Лівицький

Президент Української Народної Республіки в екзилі.»

АВСТРАЛІЯ:

Крайова Управа Союзу Українських Комбатантів Австралії видрукувала кілька соток повідомлення про заснування Федерації і розіслала його до всіх стейтових Союзів Австралії для розповсюдження в січні б. р. під час святкувань Державності і Соборності України. Текст повідомлення наступний:

ЗАСНУВАННЯ СВІТОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КОМБАТАНТСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ

Крайова Управа Союзу Українських Комбатантів Австралії доводить до відома всім бувшим українським воякам в Австралії, що 29-го вересня 1968 року засновано в місті Торонто (Канада) Федерацію Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі.

У склад Федерації ввійшли наступні комбатантські організації: Союз Українських Ветеранів у США, Союз Бувших Українських Вояків у Канаді, Союз Українських Комбатантів Австралії і два Товариства бувших Вояків Армії УНР у Франції.

Першою Головною Управою новопосталої Федерації обрано Генеральну Управу Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді, яку очолює підполковник І. Липовецький.

Згідно з прийнятим статутом федеративної організації, осідок Головної Управи Федерації буде періодично чергуватись у країнах осідку окремих краївових ветеранських (комбатантських) організацій, що ввійшли в склад Федерації.

Крайова Управа Союзу Українських Комбатантів Австралії від початку своєї діяльності в Австралії намагалась довести до створення українського комбатантського центру на еміграції, щоб голос бувших українських вояків був чутий у всіх загально українських світових установах і національних демонстраціях, тому покликання до життя нашої світової централі є черговим осягом бувших українських вояків у вільному світі.

Нашим сучасним обов'язком є дати всебічну допомогу першій Управі зфедерованих українських комбатантських організацій, щоб вона могла розгорнути свою діяльність і побороти всі початкові труднощі в її праці.

За Крайову Управу СУКА:

(-) С. Яськевич, — Голова

(-) Г. Базалицький — Секретар

Український Народ на Батьківщині і в розсіянні сучасності, Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі, Всеесвятіших Ієарархів і Всечесне Духовенство Українських Церков, Комітет Українців Канади і його Складові Організації, Провід і Членство Канадійського Легіону і Союзу Українських Канад. Ветеранів, Складові організації Федерації Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі, Генералітет, Булавну Старшину і Вояцтво кол. Української Армії, Управи Станиць і Членство Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді та споріднених з ним Ветеранських Організацій — з нагоди Різдва Христового і Нового Року щиро вітає і найкращі побажання пересилає

Генеральна Управа
Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді

ЮВІЛЯТИ

Фрагмент Вояського Свята у Торонті, 29-го вересня 1968 року.

На світлині: Віцепрезидент УНР — проф. М. Степаненко і ген.-хор. В. Філонович. За ними, як адъютанти, ппор. С. Кравченко і хор. С. Котляревський.

18-го грудня 1968 року минуло 50 років життя віцепрезидента УНР проф. М. Степаненка, 15-го січня 1969 року минає 75 років життя ген.-хор. В. Філоновича. ВДост. Ювілятам бажаємо довгих літ безтурботного життя, доброго здоров'я і сил до державно-творчої праці.

80-РІЧЧЯ ГЕНЕРАЛА АНДРІЯ ДОЛУДА

що їх Дост. Ювілят одержав від громадських організацій та побратимів зброй з різних кінців світу, долучають свій привіт із найкращими та щирими побажаннями і Федерація Союзів Українських Ветеранів у Вільному Світі, Союз Бувших Українських Вояків у Канаді та Редакція «Дороговказу».

Генерал Андрій Долуд народився в 1888 році, був членом Української Центральної Ради, як командир Окремого Загону ім. Гонти брав участь у листопадових боях за Львів у 1918 році, був начальником Штабу Армії УНР в часі Зимового Походу і командиром 5-ої Херсонської Стрілецької дивізії.

Перебуваючи стало в Бразилії, ген. А. Долуд бере активну участь в національно-громадському, і зокрема церковному, житті тамтешньої української спільноти. Сьогодні перебуває він на відповідальному становищі голови Генерального Управління УАПЦеркви на Бразилію і Парагвай.

У Бразилії урочистим громадським бенкетом відзначено 80-річчя генерала Андрія Долуда. До численних привітів,

СОТНИК ДМИТРО САЧКІВСЬКИЙ

У вересні 1968 року минуло 65 років життя Генерального Секретаря Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді — сотника Дмитра Сачківського. П'ять років тому, вітаючи його з 60-річним ювілеем, на сторінках «Бюлетеня СБУВ» (ч. 18) ми вже накреслили головні етапи життєвого шляху цього вояка-патріота, що збройну боротьбу за крашу долю Батьківщини розпочав у повстанських лавах на Волині, а закін-

14-го листопада 1968 року у Торонті молебнем і урочистим бенкетом відзначено 80-річчя життя проф. В. Іваниса. На бенкеті ВДост. Ювілята від імені Федерації Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі вітав пполк. І. Липовецький, а від СБУВ у Канаді — майор З. Шкурупій.

чив у лавах Української Національної Армії. Наступні роки його життя то активна праця в лавах комбатантських організацій — від СУВ у Німеччині до СБУВ у Канаді, на становищі Генерального Секретаря якого він перебуває вже 14 довгих років. До півсотки привітів, які Шановний Ювілят одержав з нагоди ювілею, були виразним по-кажчиком загального признання і вдячності за його невтомну працю для нашої вояської спільноти і для української справи взагалі. Серед цих привітів були привіти репрезентантів Державного Центру УНР, багатьох представників української генеральної і булавині старшини, управ цілої низки ветеранських організацій, цілої організаційної мережі СБУВ та багатьох окремих побратимів.

Осягнувши 65 років життя, сот. Д. Сачківський мусів залишити працю в Управлінні Канад. Залізниці — «Сіонар» і перейшов на пенсію. З цієї нагоди працівники цієї установи і його торонтонські друзі влаштували урочистий «прощалярний вечір», в якому взяло участь до 200 осіб. На цю урочистість прибула з Англії його дочка — пані Ольга Гайовська, яка, використовуючи свій побут у Торонті, вписалася до Б-ва Спадкоємців Воєнного Хреста.

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК ОЛЕКСАНДЕР ЗАГРОДСЬКИЙ

одну сторінку новітньої історії України, на яких його ім'я вписане золотими літерами, і на яких промінє його ясна постать, що твердою рукою водила вояцтво до перемог в часі визвольної збройної боротьби, і що у своєму житті на скітальщині наснажувала його до творчої праці та до дальшої безкомпромісової боротьби.

Схиляючи у глибокому смутку наші чола над свіжою його могилою, пригадаймо головні етапи його життєвого шляху.

Генерал-полковник Олександр Загродський народився в селі Зеленькі на Уманщині 10-го квітня 1889 року, походив із священичої родини, кінчив Духовну Семінарію у Києві, у російській армії, під час 1-ої світової війни, дослужився до ранги підполковника і до високих військових відзнак, до золотої зброй включно.

В ранзі підполковника в часі 2-го Військового З'їзду у Києві розпочав ген. О. Загродський свою службу в українській армії, першим етапом якої був 1-ий ім. гетьмана Богдана Хмельницького полк. Командир Збріного Куреня в Запорозькій Групі ген. Пресовського, командир Запорозького ім. гетьмана Петра Дорошенка полку — це дальші етапи його служби в українській армії. З полком ім. П. Дорошенка переводить він бої з большевиками під Лубнями, Ромаданом, Карлівкою, Лозовою, Барвінковим, Славянськом та Микитівкою, а пізніше на кордонах України в районі Старобільська.

В січні 1919 року зустрічаємо генерала О. Загродського (тоді ще полковника) на становищі командира 1-ої Окремої Запорозької дивізії, літом 1919 року — на становищі заступника командира Запорозького Корпусу, далі — командира Запорозької Групи, командира Волинської

У неділю 4-го серпня цього року в Нью-Йорку помер один з найстарших і визначних генералів Армії УНР св. пам. генерал-полковник Олександр Загродський, в особі якого колишнє українське вояцтво, як також українська суспільність на скітальщині, втратили високозаслуженого вояка-полководця і визначного громадянина-патріота, що своєю пізвіковою працею для добра Батьківщини здобув собі великий авторитет і пошану.

Писати сьогодні про Батька Отамана, як називало його нераз низове вояцтво, то значило б перегорнути у спогадах не

Групи, на чолі якої в грудні того року він вирушив у Зимовий Похід. У 1920 році його було підвищено до ранги генерала. Восени 1920 року, при наступі української армії з-за Дністра в Україну, командував він середньою групою, у склад якої входили Запорозька, Волинська та 6-та Січова Стрілецька дивізії.

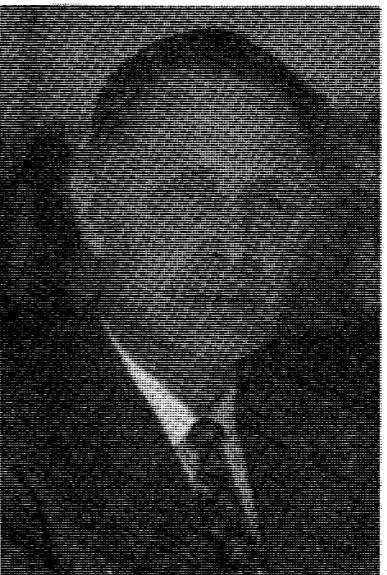
Після переходу за Зброчу, коли Армія УНР опинилася в таборах інтернованих у Польщі, генерал О. Загродський активно працює як громадський діяч. У Каліші його заходами було створено українську гімназію, засновано Союз Українських Інвалідів, головою якого він був аж до вибуху 2-ої світової війни. Довший час перебував він на становищі заступника голови Українського Центрального Комітету в Польщі, що головним своїм завданням мав опіку над, тоді переважно військовою, еміграцією.

Друга еміграція. Доля кидає ген. О. Загродського до Австрії. Тут закладає він Т-во Українських Вояків, опікується військовими інвалідами та очолює Український Центральний Допомоговий Комітет на Австрію. Перебуваючи від 1949 року в ЗСА, був він одним із ініціаторів створення Об'єднання Кoliшніх Вояків Україн-

ців в Америці, був почесним його членом, брав активну участь у громадському житті, при св. пам. Президентові Ст. Витвицькому виконував обов'язки шефа військової і цивільної канцелярії, деякий час був головою Громадського Суду і членом Ради УККА, був головою Президії Орденської Ради Ордену Залізного Хреста, головою Центрального Комітету Вшанування Пам'яті Симона Петлюри...

Це далеко не повний перелік участі св. пам. генерала О. Загродського в національно-громадській праці на еміграції. Твердою також рукою українського вояка перевидав 250-сторінкову працю О. Доценка — "Зимовий Похід", розпочав заходи до перевидання подібної монументальної праці — "Українсько-московська війна 1920 року", але здійснення цього останнього задуму йому вже не довелося побачити. Невблагана смерть зняла його з усіх постів і становищ, на яких у дуже невідрадних життєвих обставинах, він віддано працював для української ідеї, і на яких гідно репрезентував Українського Вояка, що до останніх хвилин свого життя гордо тримає прапор УНР, з яким в 1920 році він вийшов на далекі і незнані шляхи скітальщини.

ПОРУЧНИК МИКОЛА СОКІЛ

життя відійшов у Вічність член 5-ої Станиці СБУВ, ппор. Армії УНР, св. пам. Микола Сокіл. Похований зі всіма належними українському воякові почестями на цвинтарі «Проспект» у Торонті. Над відкритою могилою Голова Генеральної Управи СБУВ пполк. І. Липовецький прощав покійного Побрата наступними словами:

«І знову стоїмо над свіжою могилою Українського Вояка, який назавжди залишає наші вояцькі лави...

І хочеться переповненими смутком і болем душою та серцем звернутися в благальний молитві до Всешишнього: Милосердний Господи! Зачасто приходимо ми тут, зачасто хилимо наші прапори в журбі і смутку над цими свіжими могилами наших побратимів!...

Але із нашої душі і серця виривається лише покірливе — Такою є Воля Твоя!...

А журба і смуток наші велики, бо ховаемо Побрата, який чесно і гордо простояв під прaporом Української Визвольної Боротьби ціле півстоліття, який ще 21-го квітня 1918 року, маючи лише 15 років, вступив у ряди Української Армії і вояком залишився до останніх хвилин свого життя.

Його вояцький шлях, це — 1-ий піший Полк ім. гетьмана Петра Дорошенка, Запорізька дивізія, 6-та Січова Стрілецька дивізія, Кінний Дивізіон Спільної Юнацької Школи, Спільна Юнацька Школа... Вистачить назов цих військових формacій Армії УНР, щоб уявити собі якими шляхами крошив з рушницею в руках цей наш побратим-юнак, що лише на еміграції, після переходу Збруча, осягнув 18 років життя. Додаймо до цього табори інтернованих в Польщі, у яких довелося йому перебувати, такі, як жахливе Домб'є біля Krakova, як сумної слави Ланцут, а також — Олександрів Куювський, Щепіорно та Каліш, — і ми побачимо, у яких обставинах формувався характер цього юнака у тому часі. Мав він багато аргументів, щоб у своїй свідомості дати відповідь на питання: «Чому опинився він у лавах Армії УНР, чому в 1920 році залишив свою Батьківщину, а також — якої людської ласки можна сподіватися на незнаних і непевних шляхах скитальщини.

У 1924 році він виїздить до Чехо-Словаччини, там закінчує свою середню освіту, там тяжкою працею у різних чеських підприємствах вибивається на керівні становища. Але це все — лише для «хліба щоденного». Увесь свій поза зарібковою працею час він присвячує національно - громадській праці, пам'ятаючи добре, що «боротьба не скінчена», що наша «сила у єднанні» і що «праця едина з неволі нас вирве»...

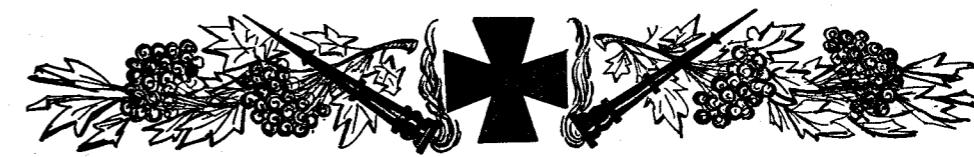
Тут, в Чехо-Словаччині, він був одним із засновників філії «Української Громади» в Лібштадті і її головою аж до її розв'язання в 1945 році. Також належав він до засновників філії «Української Громади» в Лазнях, Бельграді та Турнові. У Лібштадті був засновником і головою філії Союзу Українських Комбатантів. У пам'ятних часах повстання Карпатської України він добровільно зголосився в лави «Карпатської Січі», хоч брати участи в її боях йому тут не судилося.

Показав він себе всіма добрими рисами свого характеру, дисципліною та активним і творчим чином вояка і тут у Канаді. Був активним членом 5-ої Станції нашого Союзу, перевів підготовчу працю до нашого Першого, до певної міри у нашему житті історичного З'їзду Членства СБУВ, багато уваги, часу та праці, разом із св. пам. пполк. Т. Омельченком, присвятив спробам об'єднання українських ветеранських організацій у Канаді, три роки перебував на становищі члена Генеральної Управи нашого Союзу. Уважою, працею і тяжко запрацьованими грішми підpirав усі прояви творчої ініціативи у нашій сучасній визвольній боротьбі.

І сьогодні, відпроваджуючи Тебе, дорогий Побрата, у Твою далеку путь, коли Ти станеш перед престол Всевишнього, ми просимо: «Прийми нашу побратимську подяку за все, що доброго зробив для нас і для нашої Батьківщини. Пам'ять про Тебе ми завжди збережемо у наших вдячних серцях...

Сипляться квіти на відкриту могилу. Гурт побратимів, стоячи над нею, співає «Чуєш, брате мій...» І мелодія цієї пісні, пісні-скарги, несеться далеко по розлогому і тихому цвинтарі, голосячи тим, що тут спочивають, вістку, що вільна і благодатна Канадська земля прийняла на вічний спочинок ще одного українського вояка...

Д. Сачківський

10-го липня 1968 року після довгої і тяжкої хвороби в Парижі помер
сотник Армії УНР
ІВАН МИХАЙЛОВИЧ ГОРАЇН

Покійний народився 1-го грудня 1897 року в Харкові. Як син священика, вчився в Харківській духовній семінарії, по закінченні якої, деякий час учителював в с. Алексіївці Старобільського повіту. Службу в Українській Армії розпочав як молодший старшина в Гайдамацькому полку. Брав участь у багатьох боях, двічі був ранений, деякий час побував у полоні у денікінців. На еміграції в Польщі перебував в таборі Стшалково, з якого в 1924 році виїхав до Франції. Тут у 1934 році скінчив школу електротехніків і отримав диплом інженера електротехніка, хоч працювати за фахом йому не пощастило. З моментом прибуття до Франції св. пам. І. Горайн одразу включився в українське громадське життя і був активним членом багатьох організацій. Належав до засновників Т-ва б. Вояків Армії УНР, не жалував часу і праці для Бібліотеки ім. Симона Петлюри, УАПЦеркви, дитячої школи і т. ін. Скрізь залишив по собі добру опінію і заслугену пошану. Був людиною чину, віри ім другом, патріотом і безкомпромісним патріотом. Похований в Парижі. Чин похорону довершив п.-о. Стефан Червонецький, його колега по Духовній Семінарії. Залишив у смутку дружину Олександру, також активну в українському громадському житті.

20-го серпня 1968 року, на 63-ому році життя, у Відні несподівано відійшла
у Вічність св. пам.
ОЛЕНА РАХЛИЦЬКА,

дружина довголітнього члена СБУВ у Канаді Дмитра Рахлицького, який у 1962 році залишив Каїаду і виїхав до Австрії. Величавий похорон Покійної, що відбувся 27-го серпня на центральному цвинтарі у Відні, був яскравим доказом того, що активна участь

у національно-громадському житті подружжя Рахлицьких, чесноти характеру Покійної і зокрема її війняткові здібності та праця в діянні народного мистецтва, — належно цінила українська громада, що масово взяла участь у похороні. Чин похорону відправив митр. прот. о. Паладій Дубицький з Мюнхену, адміністратор УАПЦ на Австрію. Над свіжою могилою було виголошено багато промов. Побрата, який увесь час перебував у діловому контакті з нами, шире побратимське співчуття висловлюють Редакція «Дороговказу», Генеральна Управа СБУВ у Канаді і його торонтонські друзі.

3-го вересня 1968 року в Кельцах —
Польща, помер св. пам.
ІНЖ. БОРИС ПРОХОРІВ.

Покійний народився 11-го травня 1886 року в с. Буряківка Черніобільського повіту над Прип'яттю, де його батько мав маєток. Скінчив 1-шу Реальну Школу в Києві і «Інститут Гражданських Інженерів» у Петрограді. В часі української державності працював на становищі окружного інспектора судноплавства по Дніпрі, а пізніше — в Міністерстві Шляхів УНР та як відпоручник Ставки Головного Отамана при Головноуповноваженому Уряду УНР проф. І. Огінкові. Ширший спогад про покійного подала «Свобода» з дня 20. XI. 1968.

7-го жовтня 1968 р. в домі для старших в м. Ковентрі (Англія) помер св. п.
ОМЕЛЯН КУЗНЕЦІВ

Покійний народився 5-го серпня 1892 року в с. Срібне на Полтавщині. Українську Визвольну Боротьбу пройшов у лавах 3-ої Залізної дивізії. За участь у боротьбі був нагороджений Хрестом Симона Петлюри, Хрестом Залізного Стрільця і Воєнним Хрестом. На еміграції, перебуваючи в Англії, був активним членом УНДС, Т-ва Сприяння УНРаді, Парафіяльної Ради УАПЦ в Ковентрі та ін.

ших українських організацій. В урочистому похороні взяла участь численна місцева громада, а також полк. П. Базилевський, полк. П. Петренко, інж. К. Дударів, інж. Ф. Бахно та багато інших приїддих побратимів.

**11-го жовтня 1968 р. в Буенос-Айресі (Аргентина), після важкої операції, на 79-ому році життя помер летун Армії УНР., св. п.
ІВАН МОЛОКО.**

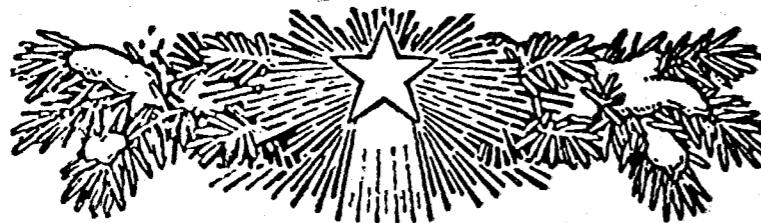
Покійний народився 11-го листопада 1889 року в с. Борисівці на Харківщині. В Українській Армії перебував у авіаційних формачіях. Вирвавшись з табору інтернованих у Польщі, в Подебрадах закінчив вищі студії з дипломом інженера-агронома. Після короткого перебування в Парагваю, настало осе-

лнвся в Аргентині, де за своїм фахом працював у Міністерстві Агрикультури. Був активним членом Б-ва Св. Покрови, якому залишив свій дім, Т-ва Сприяння УНРаді, Бібліотеки Симона Петлюри та інших організацій. Похований на англійському цвинтарі в Буенос-Айресі.

20-го грудня 1968 року в Аделаїді — (Півд. Австралія) упокоївся в Бозі, св. п. ОЛЕКСАНДЕР ТАБАКА,

учасник Української Визвольної Боротьби, десантник УГА, учасник Зимового Походу.

Над свіжими могилами дорогих Побратимів хилимо наші чола. Родинам Покійник висловлюємо наше щире співчуття.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

усім своїм клієнтам, друзям, знайомим та цілій Українській Громаді бажають:

U. B. A. TRADING CO. LTD.

Одинока українська гуртівня харчових і тютюневих виробів
300 Dwight Ave. — Toronto 14,
Tel.: 252-2246

138 Euclid Ave. — Toronto 3,
Tel.: 366-2324

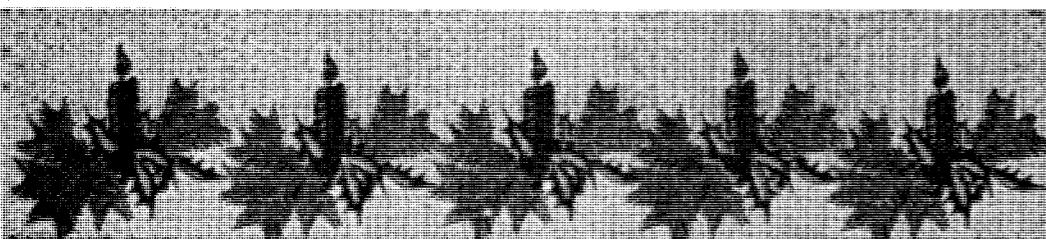
ROCHESTER FURNITURE CO.

423 College St. — Toronto 4, Ont.
Tel.: EM 4-1434

М. ГЕРУС — власники — М. ДЕЙНЕГА
Найбільший український склад меблів.

TRIDENT REAL ESTATE LTD.

2196 Bloor St. West — Toronto
Tel.: 766-3452

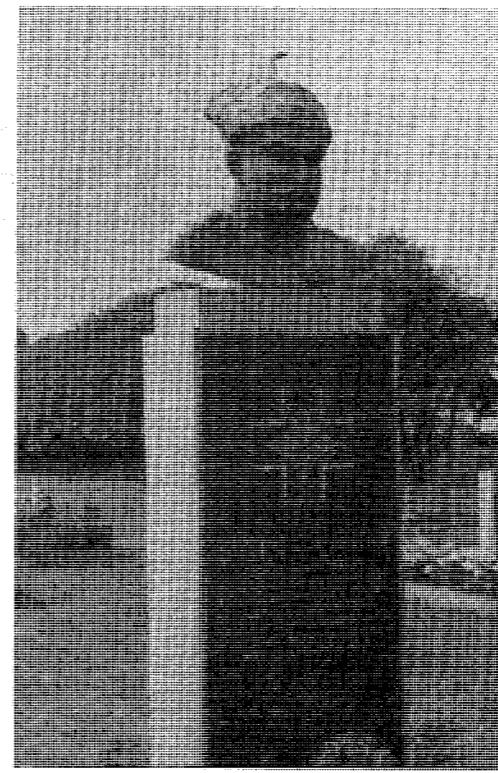
27-го жовтня 1968 року на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку відбулося урочисте посвячення пам'ятника на могилі св. пам. Президента УНР в екзилі д-ра Степана Витвицького і його дружини Меланії. Збірку пожертв на будову пам'ятника перевів Комітет, який очолював голова Представництва В. О. УНРади в США інж. І. Крамаренко.

Світлина інж. П. Лимаренка.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА

12-го жовтня 1968 року на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку відбулося урочисте посвячення пам'ятника на могилі св. пам. Ген. Штабу генерал-поручника Петра Дяченка. У цій урочистості взяла участь численна громада кол. вояків, приятелів і знайомих Покійного та його близька і дальша родина. Чин посвячення перевів Високопреосвящений Архиєпископ Мстислав у сослуженні митр. протоієрея Миколи Земляченка та прот. Павла Фалька. Дякував і керував хором проф. І. Паливода.

Над могилою виголосив промову Владика Мстислав. Показуючи на новопосвячений пам'ятник, він підкреслив, що громада може багато зробити, коли в ній знайдуться люди, що громадським справам присвятять час і працю. При цьому Владика нагадав, що на сумлінні колишніх вояків лежить ще невиконаний обов'язок перед славною пам'яттю вояків, що поховані на цьому

цвінтарі, на могилах яких сьогодні стоять ще тільки тимчасові дерев'яні хрести. Зворушив Владика сумління присутніх і хай ці його слова передаються далі до вояцької громади.

Після відправи на цвінтарі, на запрошення вдови — пані Олени Дяченко і сина Петра — сержанта Американського Летунства, в'єтнамця, — присутні зібралися на тризну, яку очолив Владика Мстислав. У своїй промові він розвинув далі думку про потребу та обов'язок вояцтва і громади заопікуватися могилами колишніх вояків та закликав присутніх скласти пожертви на цю шляхетну ціль.

Ген. П. Самутин, як голова Комітету будови пам'ятника, привітавши присутніх, у своїй промові торкнувся постання Комітету і його праці, а також дав характеристику особи покійного Командира, легендарного нині, Полку Чорних Запорожців, що у своєму чині виріс, щоб належати цілій нації.

Інж. І. Крамаренко, промовляючи в імені Державного Центру УНР, і д-р сот. І. Козак, що заступав Головну Управу ОбВУА, у своїх промовах торкну-

лися чину і посвяти Покійного, як вояка і полководця.

Представник Б-ва Броди-Лев п. Гр. Яремчук, віддаючи пошану Покійному, закликав присутніх до пожертв на упорядкування могил тих вояків, що не мали ні рідні, ні близьких їм осіб, а лише нас побратимів — колишніх вояків. Збірка, яку після цієї промови перевів побратим Негребецький, дала 150 доларів.

Пані Олена Сердюк склала слово пошани від Союзу Українок Америки. Член К-ту В. Сім'янцев у своїй промові підкреслив жертвеність і безкорисність інж. О. Тимошенка і проф. П. Мегика, які використали свій досвід і всі можливості, щоб надати пам'ятникові високомистецького змісту, достойного того, що під ним спочиває.

На закінченні трапези, після молитви-подяки, пані Олена Дяченко в імені Родини зложила подяку Владиці, панотцям, Комітетові, а також усім присутнім за участь в цій урочистості та за щирі слова признання і згадки про Покійного.

В. Сім'янцев

Після посвячення пам'ятника на могилі св. пам. М. Сокола, 14-го листопада 1968 року. Пам'ятник проекту сот. І. Дуба.

На світлині: Всеч. о. Ю. Ференців, дружина Покійного, члени Генеральної управи СБУВ та друзі і знайомі.

ПОЖЕРТВИ НА ФОНД БУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА НА МОГИЛІ ГЕН.-ХОР. АРМІЇ УНР СВ. ПАМ. ПЕТРА ДЯЧЕНКА

(Продовження)

Поступлення пожертв в США:

У Лос Анжелес збірку перевів майор Микола Старовійт. Пожертви вплатили: М. Старовійт, пані Галина Білоус, Ю. Вибачинський і П. Форманюк — по 5 дол., Вестон — 3 дол., М. Новак і А. Коріпець — по 2 дол., О. Наріжний, В. Мачула, М. Войтович, Я. Ємець, Ю. Семенюк, В. Романюк, п. Дякун, В. Чернов — по 1 дол.; п. Сизоненко — 0.50. Усього зібрано 36.50 дол.

У Лос Анжелес було переведено збірку також в Укр. Прав. Парадії св. Володимира. Настоятель Всеч. п.-о. Петро Маєвський. Збірку перевів п. Осип Порайко. Пожертви вплатили: о. П. Маєвський — 5 дол., О. Порайко — 3 дол.; о. І. Кучеренко, М. Мазуркі і А. Клярке — по 2 дол., В. Юри, Г. Дуцкан, пані М. Тулай, А. Окрушка, В. Білецький, М. Гринюк, О. Малицький, П. Ренкі, А. Паїкевич, В. Сильчак, Л. Джонсон і С. Войтко — по 1 дол. Усього зібрано 26 дол.

У Відділі ОбВУА в Лос Анжелес пожертви вплатили: Я. Білинський і С. Кізима по 1 дол.

У Балтимор (Відділ ОбВУА) збірку перевів д-р А. Раставецький. Пожертви вплатили: А. Раставецький, М. Лесічук, О. Хархаліс, В. Корж, Д. Пісецький, Д. Кострубік, О. Дерій і Т. Хархаліс — по 5 дол.; Р. Ганас, В. Чорнодольський — по 3 дол., С. Хай — 2 дол.; Е. Притула, В. Богдан і Т. Хай — 1.о 1 дол. Усього зібрано 51 дол.

У Трентоні і Крімрідж збірку перевів сот. Василь Сердюк. Пожертви вплатили: В. Сердюк, Д. Кусик і М. Кошела Фунерал Гом — по 10 дол., В. Котелевець і В. Карпік — по 5 дол., Е. Левицький і В. Шашаровський — по 3 дол.; М. Скорупський, С. Кухлевський, Г. Великорідько, В. Кревуськ, М. Веремієнко і М. Таракюк — по 2 дол.; Л. Веремієнко, П. Шарласюк і Д. Пасішніченко — по 1 дол. Усього зібрано 61 дол.

У Денвері збірку перевів сот. Сергій Шкуть. Пожертви вплатили: С. Шкуть — 10 дол.; М. Антоненко — 5 дол.; П. Олексієнко, А. Майстрік, Л. Биковський, Ф. Гноювий і Х. Х. — по 1 дол. Усього зібрано 20 дол.

Ген. П. Шандрук з дружиною, пполк. Д. Лимаренко (зліва) і ген. Б. Барвінський в жалібному поході під час похорону св. пам. ген. П. Дяченка.

У Вест Гевен (Відділ ОбВУА) збірку перевів побр. Іван Стратичук. Пожертви вплатили: Відділ ОбВУА — 5 дол., О. Козловський, І. Витвицький, Я. Туркало, І. Заковоротний і Х. Х. — по 2 дол.; І. Стратичук, П. Дрейд, С. Ширай, П. Слюсаренко, п. Корнієнко, І. Телюк і 4 особи (гідписи невиразні) — по 1 дол. Усього зібрано 25 дол.

У Мілвіл (Нью Джерзі) збірку перевів сот. Федір Савчук. Пожертви вплатили: Ф. Савчук, Т. Сущик, М. Васюта, І. Куйдич — по 5 дол.; Ю. Лобур, П. Ткач, п. Цапар, С. Козачук, М. Білокур і І. Найда — по 2 дол.; І. Ковальчук, Г. Коваль і А. Нікитин — по 1 дол. Усього зібрано 35 дол.

У Цінциннаті збірку перевів майор Іван Бровінський. Пожертви вплатили: Л. Мостович, І. Бровінський, пані Зена Бровінська і П. Чухрій — по 5 дол. Усього зібрано 20 дол.

У Гренд Репідс збірку перевів майор Микола Отрешко-Арський. Пожертви вплатили: М. Отрешко-Арський — 10 дол.; Е. Навроцький, І. Соколовський і В. Соколовський — по 5 дол. Усього зібрано 25 дол.

ВШ збірцінкам і жертвоздавцям — широка подяка.

З уповноваження Комітету:

Петро Самутин, ген.-хор.

Продовження в наступному числі "Дороговказу".

Литовсько-українська приязнь

*Kaišiųmenės atidūrimo mūvėjimo progą, padedamaus valikas pagerbiant
Lietuvos kariuose iš Lietuvos. Valinės raičiai p. Nagyvielė, inž. S. Dirmantas ir viena iš būrinių.*

У 50-річчя відродження Армії Литви, в Литовському Юнацькому Центрі, ген. проф. Ст. Дірмантас в асисті представниць Жіночої Секції поклав віночок біля пам'ятника Поляглім за Незалежність Литви. Вслід за цим ген. В. Філонович у стіп пам'ятника поклав червоні троянді, перев'язані стрічкою з національними кольорами України.

Світлина "Вільної Литви".

У 50-РІЧЧЯ ВІДРОДЖЕННЯ АРМІЇ ЛИТВИ

24-го листопада 1968 року в Литовському Юнацькому Центрі в Чікаго відбулося урочисте відзначення 50-річчя відродження Армії Литви. Того дня, після Служби Божої, відбулися урочистості біля пам'ятника Поляглім за Незалежність Литви, а після них — Академія. На Академії ген.-хор. Армії УНР інж. В. Філонович, з уповноваження Президента УНР в екзилі — Дост. Миколи Лівицького, виголосив привітальну промову і вручив Генеральному Консулеві Литви в США д-рові П. Даужвардісові Хрест Симона Петлюри, яким відзначено Шефа Дипломатів Литви — міністра Стасіса Лозорайтіса.

Текст промови, яку на Академії на литовську мову перекладав майор Армії УНР Іван Чесно, із незначним скрооченням подаємо:

...«Сьогодні минуло 50 років з дня відродження Литовської Армії. Тому дозвольте мені в імені Президента Української Народної Республіки — Ексцеленції Миколи Лівицького передати його привіт всім учасникам Академії і запевнити Вас, що Державний Центр УНР непохитно вірить у перемогу як свого українського, так і литовського народів та сподівається, що поміж відновленими незалежними державами Литви і України будуть встановлені приязні і союзні відносини.

Рівно ж вітаю Вас в імені Федерації Союзів Українських Ветеранів у Вільному Світі, а зокрема — Союзу Українських Ветеранів в Америці.

50 років — це вже історія, історія славних боїв в обороні Вашої Рідної Землі, в обороні права на від нікого незалежне життя Литовського Народу, в обороні славної Литви.

Ви не скапітулювали, не здалися на ласку ворога, а лише примушенні були переважальною силою ворога відійти зі своєї Землі, а це не є поразка. Цю свою Волю до власного життя, до життя у Вільній Батьківщині, Ви засвідчили своєю власною кров'ю, а «...пролита кров в обороні своєї Батьківщини, ніколи не засихає — вона все є тим ферментом, що нагадує про нескінчене і кличе до закінчення розпочатого Вами бою».

Кожного разу, коли мені приходиться говорити про боротьбу за волю того чи іншого народу — мирного сусіда України і самої України, мені пригадується славна і мудра легенда про українського князя Ярослава, коли то він, взявши жмут галузок, говорив до своїх синів: кожну окрему галузку легко переломити, а цілий жмут переломити не можна.

Переносячи цю легенду в наше життя — життя України і її сусідів, а зокрема, в історичне співжиття з Литвою, приходимо до висновку, що кожну з наших країн поодинчо легко здолати, але коли б ми 50 років тому билися з нашими споконвічними ворогами всі разом, в тісній братній дружбі між собою, то нас би ворог не переміг і наші країни були б сьогодні вільними, і Ваш сьогоднішній славний ювілей ми радісно святкували б у Вашому вільному столичному Вільнюсі. — А сьогодні, в обличчі майбутніх великих можливостей, у час коли «сурми заграють», ми мусимо пригадати собі цю мудру легенду князя Ярослава, не повторювати нашої старої помилки і стати одною спільною лавою до боротьби за Ваше і наше право жити вільно. Бó лише й лише в правдивій приязні, приязні, яка б просякала наші душі, є запорука успіху в боротьбі за Волю наших народів. До цього кличе нас здоровий глузд, до цього кличути нас наші многострадальні Литва і Україна.

...Хай живуть Борці за нашу Волю! Хай живе Вільна Литва!»

Ділимося сумною вісткою з Побратимами Зброй і Українським Громадянством, що у Торонті 27-го листопада 1968 року, після важкої недуги, на 76-ому році життя відійшов у Вічність і назавжди залишив наші вояцькі лави

св. пам. полковник Григорій Сосідко,

учасник Української Визвольної Боротьби в лавах Армії УНР і І УД УНА, на еміграції активний член Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді і Б-ва к. Вояків І УД УНА. Похований зі всіми почестями належними Українському Воякові 30-го листопада 1968 року на цвинтарі «Проспект» у Торонті.

Вічна Йому пам'ять! Родині Покійного складаємо щирі вислови глибокого співчуття.

Генеральна Управа СБУВ у Канаді.

СТОРІНКА ЮНИХ ДРУЗІВ

ДРУГИЙ КОНКУРС СУЖ НА ТВОРЧІСТЬ МОЛОДИХ

Управа Спілки Українських Журналістів проголосила вже Другий Конкурс на літературну і журналістичну творчість молодих авторів, яких твори друкувалися українською мовою на сторінках українських часописів і журналів або були видані окремими виданнями у Вільному Світі в 1968 році.

В конкурсі можуть брати участь молоді автори до 25-го року життя або до віку закінчення університетських студій. Вибрані на Конкурс твори (статті, репортажі, літературні прозові або поетичні твори, спогади, нариси і т. ін.) надсилають до Управи Спілки Українських Журналістів Редакції часописів і журналів, або молоді автори особисто.

Реченець для надсилання конкурсних творів кінчається 28-го лютого 1969 року. Спілка Українських Журналістів призначила на премії для авторів нагороджених творів 150 доларів і закликає українське громадянство добровільними пожертвами збільшити цей фонд конкурсних премій.

Показчик змісту "Дороговказу" за 1964-1968 роки опрацьовується і буде надісланий старим передплатникам при одному з чергових чисел.

ТРЕТИЙ РАВТ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ

Спілка Українських Журналістів Канади продовжує свою традицію і влаштовує в Торонті Третій Равт Української Преси. Равт відбудеться в суботу 1-го лютого 1969 року в залі Колегії св. Василія Великого при вул. Вестон роуд, 3100. Під час Равту і цим разом буде проведено вибір Кралі і двох Князівен Української Преси на 1969 рік з-поміж кандидаток, запропонованих поодинокими органами української преси, що виходять або мають свої представництва в Торонті.

Кандидаткою «Дороговказу» є Раїса Станченко з Ошави. Закінчивши середню школу, студіює нині в Школі Медичних Сестер в Пітерборо. Перебуваючи в Ошаві, належала до ОДУМ-у і СУМК-у. Є членом Б-ва Спадкоємців Военного Хреста.

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

В часі від 1-го жовтня 1968 року до 1-го січня 1969 року на передплату і пресовий фонд "Дороговказу" вплатили:

Канада:

В. Єфімчук — 12 дол., М. Музичук — 10 дол., Е. Венгринович — 7 дол.; І. Пишка — 6 дол.; А. Козир, Л. Добровольський, М. Золотників, А. Максимлюк, Д. Лихий, Б. Пришляк — по 5 дол.; М. Гавриш — 4 дол., О. Гринішак, А. Білозерський, А. Владарчик, Й. Добрянський, К. Мазуренко, О. Гудзяк, Бібліотека Прав. Громади Церкви св. Володимира в Калгарах, М. Заяць — по 3 дол.

США:

Комітет Будови Пам'ятника на могилі св. пам. ген. П. Дяченка — 20 дол., В. Лоян — 14 дол., М. Чорнокосинський — 6 дол., Ю. Сальський, А. Берегулька, С. Нечипорук, Д.

Хоч побратим Андрій Іванів у цьому році не обходив жадного ювілею, але його ошавські і торонтонські друзі влаштували йому «несподіванку» і 15-го грудня відвідали його, щоб привітати його, як ім'янинника, та зложити йому вирази своєї пошани як українському воякові (Полк Чорних Запорожців, 1 УД УНА), і як прикладному та жертвеному громадянинові. Щире прийняття гостей, незабаром перетворилося у вечір цікавих спогадів. Використовуючи цю зустріч, ошавські побратими перевели збірку на видавничий фонд «Дороговказу», яка дала 21 дол.

Д. С-ий

У першу річницю смерти дорогоГО побратима пор. Артамона Гришина, як нев'януний вінок на його могилу, складаю на пресовий фонд «Дороговказу» десять фр. франків.

П. Гринюк

Усій нашій «Дороговказ»-івській Родині, розсіяній по цілому світі, але з cementованій спільною ідеєю, спільним прагненням волі для Українського Народу і вірою в остаточну перемогу

РАДІСНИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО І ЩАСЛИВОГО
НОВОГО РОКУ ЩИРО БАЖАЄ

Редакція «Дороговказу»

Герчанівський — по 5 дол., В. Романовський, М. Старовійт, С. Татаринський, О. Козловський — по 4 дол., В. Саленко, П. Смородський, М. Тименко, П. Шандрук, Й. Мандзенко, І. Піддубний, В. Радченко — по 3 дол., І. Панченко і В. Горонович — по 2 дол., А. Гончаренко і о. П. Стельмах — по 1 дол.

Франція:

І. Шаповал і О. Мандрика — по 10 дол., З. Нагожанський — 6.42 дол., П. Гринюк і Ф. Анатченко — по 4.56 дол., С. Чернєвський — 4 дол., Ю. Гуля — 3.75 дол.

Німеччина:

Пані Христина Пекарчук — 3 дол.

Усім жертводавцям щиро дякуємо.

Адміністрація "Дороговказу"

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА МОГИЛУ

св. пам. інж. Данила Лимаренка — пполк. Армії УНР, члена основоположника УНДС і члена УНДС в США, а також св. пам. сотника Івана Михайлова — учасника Визвольної Боротьби, кол. директора Повітового Союзу Кооператив у Щирці, Коломиї і Підгайцях, голови Відділу ОбВУА в Честері та члена всіх українських організацій у Честері,

складаю на пресовий фонд "Дороговказу" десять доларів.

Валентин Лоян

19 жовтня 1968 року.

На адресу Адміністрації «Дороговказу», як коляду на УНРаду, по 5 дол. надіслали ВШПобратими — І. Мазурок і В. Яцейко.

З нагоди моого 65-річчя складаю на видавничий фонд «Дороговказу» 25 дол.

Д. Сачківський, сотник